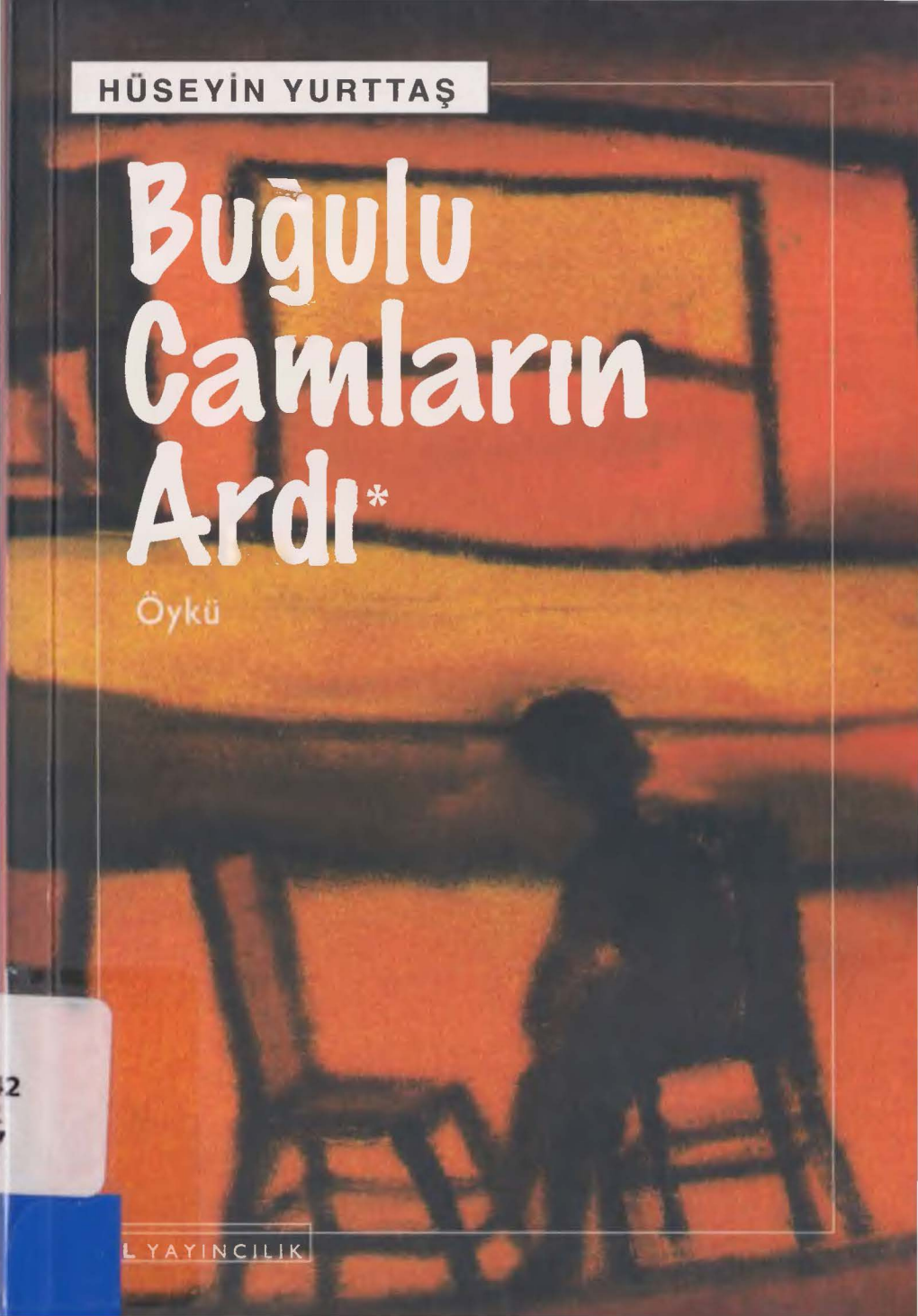

HÜSEYİN YURTTAŞ
Buğulu Camların Ardı*
Öykü
L YAYINCILIK

BUĞULU CAMLARIN ARDI*

HÜSEYİN YURTTAŞ, 1946 yılında Foça'nın Kozbeyli Köyü'nde doğdu. Edirne Erkek Ilköğretmen Okulu'nu bitirdi (1964). 1983 yılında öğretmenlikten ayrıldı. Yayıncılık ve dağıtımcılık işiyle uğraştı. Bornova Belediye Kitaplığı ve Okumaevi'ni kurdu ve yönetti. Yine arkadaşlarıyla birlikte İzmir'de Dönemeç adlı edebiyat dergisini çıkardı.

Çok sayıda çocuk kitabına da imza atan Yurttaş'ın bugüne kadar yayımlanmış şiir kitapları:
İlk İşim Uyanmak (1970), Gelincik Günleri (1977), Uzun Yollar Yolcusu (1978), Uzunçalar (1979), Sanayi Çarşısı (1980 Nevzat Üstün Şiir Başarı Ödülü, 1980), Gecede Kanat Sesleri (1982 Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü'nde mansiyon, 1984), Çürüme (1986), Kod Adı: Mansur (1992 Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü, 1993), Kirli Tarih (1993 Yunus Nadi Yayımlanmamış Şiir Ödülü ve 1994 Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü, 1993), Sevgiden Ötesi Cehennem (1995), Yirminci Yüzyıl Ağıtları (1996), Aşkların Gizli Defteri (1998) Aşka Bahar Yetmez (2001), Ra (2005).

Düzyazılarından oluşan ve *"Ayna Kırıkları"* genel başlığı altında topladığı kitapları:
Bir Sıcak Merhaba (1996), Bu Şehir, Bu Topraklar (1999), Kış Masalları (2001), Özgürlük Çiçekleri (2005) ve Düşlerde Uçmak (2006) adlarını taşıyor. *Saklı Kimlik (2003) ve GDO Ülkesi (2005)* romanları; *Ömrün Issız Günleri (2001) ve Buğulu Camların Ardı (2007)* öykü kitaplarıdır.

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel.: (212) 516 96 85 Faks: (212) 516 97 26

http://www.selyayincilik.com
E-mail: posta@selyayincilik.com

ISBN 978-975-570-333-6

*SEL YAYINCILIK: 323

BUĞULU CAMLARIN ARDI
Hüseyin Yurttaş

© Sel Yayıncılık 2007

Birinci Baskı: Eylül 2007

Kapak resmi:
Mehmet Güreli, *detay, 1999*

Baskı ve Cilt: Şefik Matbaası
Marmara San. Sitesi, M Blok No: 291 İkitelli / İstanbul Tel.: 0212 472 15 00

Hüseyin Yurttaş

BUĞULU CAMLARIN ARDI

Öykü

IÇINDEKİLER

Taliha, Kimsin Sen? 7
Paşama Kahve 12
Nergis 18
Ele Vermeden 28
Ses 37
Haram Kuytu 39
Tütün Kokusu. 45
Tüfek 52
Kavuşmak Faslıdır 57
Metruk Vagonun Yolcuları 63
Buğulu Camların Ardı 67
Ergen 79
Fazlı Keder 84
Geçmişin İzinde 90
Farklı Bir Kadın 98
Kayıp 105
Son Sepetler 112
Kuşlar Ötsün, Çiçekler Koksun 118
Şeyhin Vuramadığı 128

Taliha, Kimsin Sen?

Kendisinden on beş yaş büyük kocası, Avukat Abdürrahim Bozdağ bir kalp krizi sonucu ölüp gidince, günlerce kendine gelemediğine dünya alem tanıktır. Komşularının sabah akşam kapıyı aşındırıp, "Yeter artık, harap oldun," demeleri onların yüreklerinin sıcaklığını gösteriyordu ama ölümün, soğuk yüzünü böyle erkenden, böyle birden kapı arkasından çıkıvermiş gibi göstermesi, ona hâlâ kötü bir şaka gibi geliyordu.

Günler geçtikçe yalnızlığa alışmaya başladığını fark etti. Yalnızlığın sadece tek başına kalmak ve bu yüzden sıkılıp durmak anlamına gelmediğini zaten bilirdi. Arada bir alıp başını şehrin öte yakasına geçmesi, oradan oraya savrulması bile yalnızlıktan kurtulmasına yetmiyordu.

Abdürrahim Bey'in ani ölümü sonunda boşaltmak zorunda kaldığı bürodaki onca hukuk kitabını eve taşıyınca, içeride adım atacak yer kalmamıştı. Bu kitapların simsiyah ciltleri, evi karanlık bir hüzne bulamıştı. Onları gördükçe içi kararıyor, yırtıla yırtıla bağırmak istediği oluyordu.

Henüz kırk altı yaşındaydı. Başkaları gibi erkenci değildi. Belirli günlerinde en küçük bir sekme yoktu. Bunu yaşam dolu oluşuna bağlıyordu. Kendisini genç buluyor, dipdiri hissediyordu.

Evde, bir odayı kaplayan sanat, kültür kitaplarının yarısından çoğunu satıp kurtulmuştu. Bir "eski kitapçı"yı çağırmış, bunları alıp almayacağını, alırsa, kaç para vereceğini sormuştu. Adam gelmiş, hiç de küçük sayılamayacak bir odayı dipten tavana kap-

layan raflarda kimileri iki sıra konarak dizilmiş onca kitabı elden geçirip yarıdan çoğunu ayırmış ve tümüne bir fiyat biçmişti. Pazarlıkta sıkı davranamadığından, eline az para geçmişti. Olsun! İlk sayfalarında hangi tarihte, nereden alındığı ya da kimin tarafından armağan edildiği ve Taliha adı yazılı bulunan bu kitaplardan kurtulmalıydı. Belki de kitapçı, bunu anladığından ilk verdiği rakamın fazla üstüne çıkmamıştı.

Taliha, on yıl önce ölmüştü ve kendisi Abdürrahim Bey'le bundan iki yıl sonra, biraz da aracılar sayesinde evlenmişti. Abdürrahim Bey, akmış durulmuş, hatta süzülmüş bir adamdı. Hayata karşı ne denli gülümser durmaya çalışırsa çalışsın, hüzün, bakışlarının perde gerisine adamakıllı yerleşmişti. Çevresine karşı öylesine saygılıydı ki, bu, herkeste saygı uyandırıyordu. Suskundu, kendi dünyasındaydı ve geçmişi yokmuşçasına yalnızca içinde bulunduğu günden, andan konuşuyordu.

Kimbilir kaç kez ona Taliha'yı çok mu sevdiğini sormaya yeltenmiş, her defasında biraz karışık ve günün olaylarından biriyle bağlantılandırılan bir yanıtla geçiştirilmişti. Yalnız bir gün, Taliha Hanım'ın nasıl biri olduğu konusunda fazla üstelediğinde, Abdürrahim Bey, "Mükemmel bir insandı, o kadar!" demekle yetinmişti.

Taliha, evin içinde yokluğuyla bile hüküm sürüyordu. Bunu nereden çıkardığını tam olarak kestiremese de, Abdürrahim Bey'in, Taliha'nın adını hiç anmadan dokunulmaz sırçalar arasına ayırarak, onu yaşattığını biliyordu.

Evet, Taliha, bir ölüden çok, varlığı her noktada sezilen tuhaf bir hayaldi. Bu hayalden korkmuyordu ama rahatsız oluyordu. İlk sayfalarında el yazısı notlar, içerdeki sayfalarda altı çizili satırlar, çıkmalarda bazı sözler ve işaretler bulunan o kitaplar gittikten sonra, sanki milyonla karıncanın bir anda evden uzaklaşması gibi bir ferahlığa kavuşacağına inanmıştı; fakat bu gerçekleşmemişti. Kalanlar yetiyordu...

Abdürrahim Bey, Taliha ile ilgili her şeyi nasıl sır olarak sakladı ve bu saklama ile evin her yanında varlığı sezilen bir hayali duyumsatıp durduysa; sattığı kitapların yerini dolduramamak

da öyle, hiç durmadan onu anımsatan bir başka boşluk yaratmıştı evde.

Üstüne üstüne gelen bir iç sıkıntısı demek olan siyah ciltli yığınlar ise, o eksikliği yok edecek yerde, tuhaf bir biçimde çoğaltan fazlalık olarak duruyordu.

Bir sabah gazeteleri karıştırırken, İzmir'den Bornova Belediyesi'nin, kuracağı kütüphane için kitap istediği haberi gözüne ilişti. Bağlantı için bir telefon verilmişti. Hemen aradı. Kütüphaneyi yöneten ve sesinden çocuksu sevinç izlenimleri aldığı bir adamla konuştu. Adam, kitapları İstanbul'dan İzmir'e kargo ile göndermesini, masrafı kendilerinin karşılayacağını söyledi. Anlaştılar.

Ertesi gün Kapıcı Rasim'i çağırdı. Bütün kitapları çuvallara doldurtup ağızlarını diktirdi. Kargocular ile Rasim, yarım saat içinde hepsini aşağıya indirip kamyona yüklediler. Bu kez tamamdı. Binlerce karınca sanki bir anda yok oluvermişti...

Kitaplar gittikten sonra, tıpkı öncekindeki gibi kendisine bir kahve yaptı. Pencerenin önüne oturup keyifle içti. Karşı komşusu Neriman Hanım çat kapı gelmemiş olsa, neşesi hiç kaçmayacaktı. Onun gelişi, kocası ölmüş hüzünlü dul kadın yüzünü takınmasını zorunlu kılmıştı.

Evin nasıl genişlediğini gördükçe içine bir ferahlık yayıldı. Odalarda dolaştıkça, bunaltının yerini başıboş esintileri andıran bir özgürlük ve rahatlama duygusu aldı.

Abdürrahim Bey'i ara sıra özlese de, bir başınalığın tadını çıkarmaya bakıyordu.

Rahmetli sağ olsa, kitaplar sayıları günden güne artarak varlıklarını sürdürecekti. Bu ferahlığa asla kavuşamayacaktı.

Sabah kahvelerini artık çoğunlukla boşalan odada içiyordu. Bu sabah da kahvesini keyifle yudumluyordu ki, kapının zili çalındı. Kalkıp açtı. Bir kargo görevlisi, Bornova'dan geldiğini söylediği bir paketle kapıdaydı. Adamın uzattığı belgeyi imzalayıp paketi aldı. Biraz da heyecanlanarak açtı.

Paketten bir zarf ile kadife kutusunda bir plaket çıktı. Bornova Belediye Başkanı, kütüphaneye yaptığı bağış için kendisine teşekkür ediyordu. Bundan gönendi. Abdürrahim Bey'in duvardaki resmine baktı: "Asıl teşekkür sana..." dedi.

Zarfta aynı metnin kâğıda yazılı olanı vardı. Yanında ise kütüphane yöneticisinin bir notunun bulunduğu kâğıdın arasında bir fotoğraf. Notta şöyle denmişti: "Plaketi size göndermek üzereyken, hukuk kitaplarının birinin arasından bu resim çıktı. Arkasında isim yok. Herhalde sizin resminiz. Onu size göndermek elbette boynumun borcu. Selam ve saygılarımla."

İçinde incecik bir dal kırıldı. Bir tomurcuk yere düştü.

Resmi eline aldı. Abdürrahim Bey, belli ki onu bürodaki hukuk kitaplarından birinin arasında gizlemişti. Zaten Taliha ile ilgili anılarını hep kendine saklamıştı o. Kıskanacağını düşündüğünden olsa gerek, kendisine Taliha'nın bir tek resmini bile göstermemişti. Ölümünden sonra her türlü evrak ve belgeyi bir bir elden geçirmiş ama Taliha'nın fotoğraflarına rastlayamamıştı. Özellikle birlikte oldukları resimlerin banka kasasında filan olabileceğini düşünüyordu.

Kahve soğuyordu. Aceleyle içiverdi. Fincanı adeta el alışkanlığıyla kapattı. Her kahve içişinde fal bakmak vazgeçilmez tutkusuydu.

Elleri titriyordu. Bakışları bulandı. Bu eski, siyah-beyaz fotoğraftaki kadın, demek oydu! Resme baktıkça büyülenir gibi oldu. Kıskanması için artık bir neden yoktu. Belki ilk defa kıskanmıyor, imreniyordu! Abdürrahim Bey'de bir yeraltı suyu gibi gizli gizli akan aşkın muhatabı gerçekten büyüleyiciydi. Güzelliğinin yadsınamaz parıltısı ardında, yapısına sinmiş erdemin ve olgunluğun yüceliği vardı.

Kitaplardan başını kaldırmadığını ve keman çaldığını komşularından işittiği Taliha Hanım'ın suretinin karşısında bile ezildiğini duyumsadı.

"Taliha, kimsin sen?" diye mırıldandı. "Bu kadar mükemmel... Nasıl olur?"

Duvardaki Abdürrahim Bey'le göz göze geldi. "Haklısın," dedi, "ondan sonra kimseyi sevememekte haklısın. Hele ben. Ne kadar hafif kaldığımı şimdi anlıyorum. İşte şu boş oda gibi..."

Kitapları böyle alelacele başından atmamış, hiç değilse bir kısmını alıkoymuş olsa; bir ucundan okumaya başlayabilir miydi?

Fal için kapattığı fincanın içine göz dahi atmadan yıkayıverdi.

Paşama Kahve

-Ayşe ve Kemal Kaşkar'a-

Sedire uzanmış, bekliyordu. Kulağı kapıdaydı. Tilki uykusu... Kilidin içinde anahtar dönerken doğruldu. Giriş kapısının ardındaki ışıkla birlikte içi de aydınlandı.

Can, ışığın altında apayrı bir ışık demeti gibi duruyordu. Sarı saçları, dudaklarının üzerini örten bıyıkları, bunca genç olmasına karşın yüzüne bir ermiş havası veren sakalları, onu, üzerine altın suyu serpilmiş bir heykele dönüştürüyordu.

-Geldin mi yavrum? dedi. Canım, hoş geldin. Geç...

Delikanlı ayakkabılarından birini fazla zorlanmadan çıkardı ama ikincide sendeledi. Duvara tutunmasa bir ağaç gibi devrilecekti. Dudaklarını büzdü. Kayan gözleriyle annesine baktı. "Hoş gör" dercesine gülümsedi.

Kadın, oğlunun koltuğuna girmek istedi.

-Gel aslanım, dedi, gel yavrum.

-Yoo, dedi Can, ben sarhoş değilim. Kendim giderim.

Ayakkabılarını çıkarmayı başarınca içeri yöneldi. Salon kapısını ortaladı ve sendeleyerek de olsa bir yere çarpmadan kendini üçlü koltuğa attı.

Kadın, aldığı derin soluğu salıverirken mutlulukla gülümsüyordu. Bir koltuğa da kendisi oturdu ve oğlunu izlemeye başladı. Bu yakışıklı, bu civan delikanlı dünkü çocuk muydu? Doğurduğunda, kucağına aldığı o morumsu et parçasına bakın hele, sı-

rım gibi bir genç olmuştu. Bir de içki içip, salına salına gelmiş, kendini eve dar atmıştı.

-Anne, dedi, delikanlı, sen yat. Ben biraz soluklanayım...

-Olmaz, dedi kadın, paşama bir kahve yapmadan yatmam.

Delikanlı baygın bakışlarını ona yöneltti.

-Ben paşa değilim, dedi.

-Sen benim paşamsın, dedi kadın, benim gönlümün paşası. Bir tanem.

Oğlunun yalnız sarhoşluğu değil, diklenmesi de hoşuna gitmişti. Korkularının akan zaman içinde bir bir dağıldığını görmek, onu her gün biraz daha mutlu kılıyordu.

Mutfağa geçti. Geçen haftaki gezide bir köyden aldığı dibek kahvesine uzandı. Onu küçücük bir kavanoza koymuştu. Suyla doldurduğu cezveyi ocağa sürerken, dalıverdi...

1980. Karı-koca, Uşak'taki bir merkez okuluna atanmışlardı. Ulubey civarının yer yer bozkırı da andıran kırsalından sonra burası ilk önce gözlerine büyük gelmişti. Ancak burada yaşayanların, kendilerinden farklı olmadıklarını biliyorlardı. Kısa sürede alışacaklardı.

Atama isterken, "Halk için, halkla birlikte, el ele," burada yapılacak daha büyük işler olduğunu düşünmüşlerdi. Ne ki, taşındıklarının ertesi günü 12 Eylül'e uyanmışlardı.

Behçet, yerleşme telaşının patırtısına denk gelen o günde, evdeki silahı ve bazı belgeleri, taşınmada kullanılan ambalaj kâğıtlarının, kolilerin, naylon torbaların arasına koyup her zamanki soğukkanlılığıyla çöpe göndermişti ya; içleri rahattı.

Yorgunluktan pestillerinin çıktığı o günler bitmeden, bir gece yarısı kapı çalınmış ve Behçet"i alıp gitmişlerdi.

Bir iki güne kalmaz salıverirler diye beklerken, gözaltı uzadıkça uzamış, zamanla işin vahameti anlaşılmıştı: Örgütten öbür tutuklananlar teker teker "öttüklerinden", her şey ortaya çıkmış; Behçet'in dosyası kabardıkça kabarmıştı.

Emniyet'in siyasi şubesiyle başlayan koşuşturma Sıkıyönetim Komutanlığına, oradan Sıkıyönetim Mahkemesi'ne, Uşak Cezaevi'nden Mamak'a uzanan ardı arkası kesilmez bir serüvene dönüşmüştü. Behçet'ten sonra onu da içeri almışlardı.

Behçet'in, ta başından düşündüğü tedbir, önceleri işe yarar gibiydi: Behçet, onu hiçbir örgüt işine "fiilen" bulaştırmamıştı. Ne yapsalar, onun örgüt bağlantısını ortaya çıkaramıyorlardı. Sorgu günlerinde, Emniyet'te "bir metreye bir metre" tuvalet bozuntusu bir hücrede iki kişiyle birlikte üç gün tutulması canına tak etmişti. Neredeyse bütün suçlamaları kabul edecekti. Nöbetleşe bir kişinin çökmesiyle dinlenebildikleri bu daracık hücre bozuntusundan, bir arkadaşının onca yalvarmasına karşın tuvalete gönderilmemesi yüzünden donuna yapması sayesinde kurtulduklarını düşündükçe, ömrü boyunca insanlığından utanacaktı.

Üç ay süren tutukluluğundan sonra öğretmenlikle ilişkisinin kesildiğini öğrendiğinde, doğrusu yıkılmıştı. Adalet karşısındaki aklanmanın yetmemiş olmasına aklı bir türlü ermiyordu.

Artık işsizdi. Kocası tutukluydu ve yeni emekleyen bir çocuğu vardı.

Eş, dost, çevre derken, eski bir arkadaşları ona sahibi olduğu kitabevinde iş verdi. Sabah sekiz, akşam sekiz gibi özetlenebilecek bu yeni iş düzenine ayak uydurmak zorundaydı. Yoksa yiyecek ekmeğe muhtaç hale gelmeleri işten değildi. İş yorgunluğunu umursadığı yoktu. Pazarları Ankara'ya, Mamak Cezaevi'ne taşınmak olmasa, bir gün olsun nefes alabilse, ayaklarını şöyle bir uzatıp dinlenebilse, gerisi vız gelirdi.

Can'a bakmakta kendisinin iki yaşlı teyzesi tek seçenek olarak gözüküyordu. Zaten, artık yarı yarıya bunamış olan annesiyle de bu kardeşleri ilgileniyordu. Arada bir gidip evini temizledikleri gibi, onu kapalı dünyasından koparacak kerte lafa boğarak güldürmeyi başarıyorlardı. - Zaten, "ara sıra gelip gitmesi..." dışında şimdilik ürküten bir şey yoktu annesinin hastalığında. Henüz aynanın karşısına geçip, orda başka biri varmış gibi konuşmaya, televizyondakileri gerçek kişiler sanmaya filan başlamamıştı; bunlar epey sonraydı...- Onlar çocuğa zaten bayılıyorlar. İkisi de evde kalmış bu geçkin kızların içlerindeki özlemlerle

Can'a belki de kendisinden daha iyi bakacaklarını, onu sevgiye doyuracaklarını düşünüyordu.

Zaman, onca acıya karşın –ve pek yavaş zannettiği halde- hızla akıyor. Behçet'in hapishanede, kendisinin de kitabevinde beşinci yılı. Can artık altı yaşını bitirmek üzere.

Yalnız, Can'la konuştukça bir şeyi fark ediyor. Can, büyük teyzeleri gibi kadınsı kadınsı konuşuyor. Sözcükleri yayvan, adeta sakız gibi sündürerek çıkarıyor ağzından..

Bunu saptadıktan sonra oğlunu daha dikkatli izlemeye başlıyor. Yürürken de kırıtır gibi mi? Olamaz...

Can, hiç küfretmiyor. Bu iyi. Ama ne kadar iyi? Çözemiyor. Ya hayattan kopmanın, uzak ve edilgin olmanın işaretiyse? İçi içini yiyor.

Teyzeleriyle konuşmayı deniyor. Hayır, onlar Can'dan "fevkalade memnun"lar; çünkü "çok terbiyeli, adeta kız gibi bir çocuk"muş!

O an, asıl sorunun bu olduğunu onlara anlatmanın olanaksızlığını kavrıyor.

O günlerde iç sıkıntısını dağıtmak üzere çıktığı bir gezintiden dönerken, annesine uğruyor. Annesi, onu sevgiyle, sevecenlikle karşılıyor.

İçeri girdiğinde, ütü masasında, babasının subay elbiseleri gözüne ilişiyor. Annesi, onun bunlara dikkatle baktığını görünce, "Aman," diyor, " en çok yıldığım bu ütü işi. Babanın yarın geçit töreni olmasa, billahi elimi bile sürmem."

İçinde bir sürü şey birden kırılıyor. Düpedüz sersemliyor. Ona şimdi, "Anne, babam öleli yıllar oldu," demenin ne yararı var? Belli ki, annesi, günden güne kötülüyor. Böyle giderse, hepsini çok zor günler bekliyor demektir.

İkisi otururlarken, televizyonda Kenan Evren görünüyor. Yine esip yağıyor; kendince ülkeyi bir yerden alıp bir yerlere götürmeye çalıştık-

larını anlatıyor. Üniformalı ve hükümranlığını her an haykıran tavrı ekranı kaplamış.

O an, annesi sesleniyor:

-Aa, diyor, paşam gelmiiiş! Paşama bir kahve yapayım...

Annesi mutfağa geçerken, onun dudakları büzüşüyor. Kendini tutması mümkün değil. Gözyaşları boşalıyor. O haber, kahve pişinceye dek bittiği için annesi dönünce kahveyi kime verecek diye meraklanıyor.

Annesi, mutfaktan döndüğünde etrafa bakıyor.

-Baban nerde? diyor. Yine nereye kayboldu. Evde de durmaz ki zaten!

Kahveyi kendisine uzatıyor. O da hiç bozuntuya vermeden içmeye başlıyor.

Bir gün, nesi var nesi yoksa satıp savmaya ve işi bırakmaya karar veriyor. Artık oğlunu kimselere bırakmayacak ve kendisi yetiştirecek. Kitabevi sahibine bunu anlatması zor değil ama o bir Anadolu insanı. Çocuk hakkında böyle bir kanı ya da anı, onun belleğinde kalsın istemiyor. Ayrılışı için başka bahaneler uyduruyor.

Bu cesur karardan hapisteki Behçet'e hiç söz etmiyor. O, salıverilip de eve dönünce öğreniyor durumu.

İlk anda değil, ısındıra ısındıra; kendi aralarındaki büyük kaynaşmadan, hasret gidermeden sonraki sessizlik saatlerinde açıyor sorunu.

Behçet, kalkıp öbür odaya geçiyor ve uyumakta olan çocuğun terli alnına bir öpücük kondurduktan sonra yanına geliyor. Gözlerinde, onca acıdan arta kalmış iki damla yaş...

O günden sonra zaman daha hızlı akıyor ve işte bugün:

Oğlu, artık "oğlan çocuğu" ya da daha "korkunç" gelen tanımıyla bir "oğlan" değil; düpedüz bir erkek. Dünyayla barışık., kendine güvenli. Arkadaşları var ve onlarla zaman zaman buluşuyor. Aralarında büyüdüğü kadınlardan onda kalan ne bir konuşma izi var, ne bir davranış. Çocukluğunda yaşadıklarından olsa gerek, biraz içedönük; o kadar! Korkularının sönüp gitmesi en büyük mutluluğu. Böyle ara sıra içip

gelsin, öfkelenince -ara sıra canım- küfretsin, bundan mutlu oluyor "anne olarak"

Dışarıda yağmur mu başlamış? Damlaların sesine kulak verirken içi pır pır. Yirmi yılı aşan bu zaman diliminde yaşadıkları çok şey var. Şu an, Uşak'taki en büyük kitabevi-kırtasiye dükkânı onların. Biri kirada olmak üzere iki evleri var. Bankada vadeli yatırılmış paraları da... Ayda birkaç kuruş oradan geliyor. Şimdi yurt işi çıktı ya; bacanaklar birleşebilirlerse, gıda işine de girilebilirmiş...Behçet zaman zaman "Onca komünistliği niye yaptık?" diyor. "Madem iş buraya varacaktı, niye hapislerde yattık? Bir gün, 'zengin' olmak için mi?" Gülüşüyorlar.

Kahve elinde salona girince oğlunun koltuğun üzerine kıvrılıp sızdığını görüyor. Dürtmesi, uyandırmaya çalışması boşuna. "Ihhh"tan başka bir ses çıkarmıyor Can.

Kocası disiplinli bir adam. Saat on demeden yattı. İşine onun kadar bağlı biri olamaz. Yeniden var olduğu bu günlerin değerini iyi biliyor. Arada bir Killik'e yemeğe giderken bile dikkatli. Arabası yetmiş kilometrenin üstünde bir hıza ulaşmıyor.

Behçet:

-Düşman sevindirmeye niyetim yok, diyor. "Deyyus, trafik kazasında geberdi," dedirtmeyeceğim onlara.

Ona kıyamaz. "Kalk, Can içkili, sızdı; onu birlikte yatağına kaldıralım" diyemez.

Hem, buna gerek de yok. Oğlunun üzerine bir battaniye örtüyor.. "Üşür mü ki?" diye düşününce, bir battaniye daha...

Dokunmak istiyor; dokunamıyor. Uyanıverirse diklenmesinden korkuyor.

-Paşam, diyor, kahveni içemedin. Onu ben içiyorum. Keşke içebilseydin. Gönlümün paşasına bir kahve içirmek, ne de güzel olurdu...

Yüzündeki gülümseme, mutlu bir dinginlik taşıyor.

Nergis

Profesyonel oyunculuğumun ikinci yılıydı. O sabah rol dağılımı listesinde yeni sezondaki ilk rolümü ve rol arkadaşımın adını görünce gözlerime inanamadım. "Arzu Tramvayı"nı çalışacaktık ve rol arkadaşım, yıllarca hayranlıkla izlediğim, güzelliğiyle beni büyüleyen Süheyla Erensoy'du. O, inanılmaz, büyük bir yetenekti. Tiyatroda ülke çapında ünlenmeyi başardıktan sonra önemli birkaç filmde de başrol oynamıştı. Kendisi de ünlü bir aktör olan ikinci eşinden ayrıldıktan sonra, onunla aynı yerde olmamak için tayinini istemiş ve buraya gelmişti. Uzaktan uzağa kibirli, kendini beğenmiş, burnundan kıl aldırmayan biri olduğunu işitirdim. Heyecanım, bu yüzden biraz da kuruntuya, hatta korkuya dönüşüyordu. Rol arkadaşlığım sırasında başkaları gibi ben de onunla sorun yaşar mıydım?

İlk günden başlayarak bu çekintim boşa çıktı. Tanıştırılma anında, "Ooo, arkadaşımız da pek gençmiş!" dediğinde, ben henüz bu sözün küçümseme barındırıp barındırmadığını anlamaya çalışırken, o çoktan uzaklaşmış ve kendine dönmüştü. Çünkü Süheyla Erensoy, başkasıyla çok fazla ilgilenmeyen, ilgilenirse de bunu yalnızca kendisi ile ilgisi oranında önemseyen bir yapıdaydı. Bunu sonraları çok daha iyi anlayacaktım.

Provalar ilerledikçe hepimiz rollerimize ısınmış, yönetmenin coşkulu katkılarıyla yapılan küçük küçük değişiklikler ve eklerle oyunu metindekinden biraz daha etkin ve hareketli bir hale getirmiştik.

Oyun oynanmaya başladığında olağanüstü bir ilgi gördü. Altı ay kapalı gişe oynadı.

O altı ay içinde Süheyla Erensoy ile dostluğumuz, arkadaşlığımız usul usul ilerledi ve pekişti. İlk zamanlar bana hep "Genç Arkadaş" diye seslenmesine ve bir bardak su istese, onu kendisine benim vermemi beklemesine biraz bozuluyordum ama onu tanıdıkça bunun bir ayrıcalık olduğunu ayrımsadım.

Ben yirmi altı yaşındaydım, o otuz yedi. Bana böyle seslenmesi belki doğaldı ama o yaşını göstermiyordu ki! Yalnızca çok dikkatli baktığınızda dudaklarının iki yanında ve gözlerinin bitiminde küçük kırışıklıkları fark edebilirdiniz. Vücudu ise bir kalıptan çıkmış gibi pürüzsüz, fazlalıksızdı. İri, ela gözleri baktığı erkeği titretiyor desem, doğru olur. Belki de ben titrediğim için bana öyle geliyor. Kadınsa, kadınlığın örneği oydu.

Yedi aylık koşuşma içinde söylenenlerin ve beklenenlerin aksine, oyunda ya da oyun dışında aramızda en küçük bir tartışma, bir olumsuzluk geçmedi. Bana ilgili davrandığı, zaman zaman beni kollamaya çalıştığı bile söylenebilirdi. Hatta bizim geveze Erol bir gün bana "Süheyla Hanım seni evlatlık alsın," diye takıldığında bu ilginin abla-kardeş ilişkisi ötesinde olmadığını, ailesinin tek çocuğu olduğunu öğrendiğim Süheyla Erensoy'un, belki de beni kardeş yerine koyduğunu düşündüm.

Oysa o benim düşlerimin kadınıydı. Oyunda, onun ellerini tuttukça, ona sarıldıkça, onu sevecenlikle kucaklayıp bağrıma bastıkça içimde kopan fırtınalar yüzünden replikleri unuttuğum oluyordu. Bunların neden olduğunu anlamayacak biri değildi. Bunun için bir keresinde, "Kendini oyuna ver, bana değil," diye fısıldamıştı. Nasıl da utanmıştım.

Hakkında işittiğimiz şeylerden biri de coşku dolu olduğu ve canı istediği zaman çılgınlıklar yaptığıydı. Buna, o altı aylık yoğun çalışma temposu içinde yalnızca bir kez tanık olmuştuk. İlkoyundan sonra topluca gidilen yemekte birkaç kadeh parlatıldığında şakalar, espriler birbirini izlerken müzik başlamıştı. Çıkıp dans edenler oldu. Masalarından kalkmayanlar konudan konuya savrularak söyleşip duruyorlardı. Herkesin kendi dünyasına dalıp gittiği o anda Süheyla Erensoy kalktı ve tek başına dans etmeye başladı. Sanki Karmen sahneye gelmişti. Pistte dans et-

mekte olanlar, onun rüzgârının farkına vardıklarında kenara çekilmek ve ona alkışla tempo tutmak zorunda kaldılar. Süheyla Erensoy, ancak bir balerinin sergileyebileceği zarif fakat çevik hareketlerle öylesine güzel dans ediyordu ki, o gece orayı dolduran herkese yalnızca hayranlıkla onu izlemek düşüyordu.

Küçük bir selamla yerine otururken herkes avuçlarını patlatırcasına onu alkışlayarak, "Bi daha, bi daha, bi daha!" diye tempo tutmuştu ama ondan teşekkür öpücüklerinden başka bir yanıt gelmemişti.

Yedi ayın sonunda tatil başlayacak diye sevinirken, uzun ve zahmetli bir turne dönemi gelip çatmıştı. Anadolu'nun büyük bir bölümünü gezdiğimiz bu turnede, gittiğimiz şehirleri oyunumuzla, özellikle de Süheyla Erensoy'un büyüleyici güzelliği ve buğulu sesiyle fethettik. Biz de elimizden geleni yapıyorduk. Ben, tığ gibi, yakışıklı bir delikanlıydım. O yüzden, aramızdaki yaş farkını ayrımsayamayanların bizi birbirimize yakıştırdıklarını da biliyordum. Oyun bitimlerinde kaymakamın, valinin ya da belediye başkanının verdiği yemeklerde bizi yan yana oturtmaya çalışmalarında böyle bir tablo oluşturma isteğinin yattığını adeta "görüyordum"

Denizli'deydik. Pamukkale'de bir otelde kalıyorduk. İlk gece oyun sonu bizi elma bahçeleri içinde, gürül gürül suların aktığı, havuzlarında alabalıkların oynaştığı Değirmen diye bir yere götürmüşlerdi. İkinci gece hiçbir daveti kabul etmeyecek ve Pamukkale'nin tadını çıkaracaktık. Öyle de yaptık. Oyundan sonra hemen Pamukkale'ye döndük. Otelimiz, içinde antik kalıntılar bulunan termal suyla dolu havuza bakıyordu. Yemeğimizi de havuzun kenarında yiyorduk. O gün için birkaç turist havuza girmiş, yüzüyordu. Su pırıl pırıldı. Özellikle antik sütunlar, görüntüye düşsel bir güzellik katıyordu.

O akşam masada Süheyla Erensoy'la yan yana değildik. Çaprazımda bir yerde oturuyordu. Gecenin bir yerinde masadan kalktı. Çantasını falan almadan çıkıp gitti.

Dalmışız. Bir süre için onu unutmuşuz. Öylesine baktığımızda orada turist kadınların alımını çalımını gölgede değil de, ka-

ranlıkta bırakan güzelliğiyle havuzda olduğunu görmeyelim mi? Sığ suda sütunlar arasında bütün kıvraklığıyla yüzerek önümüze kadar geldi. Turistleri göstererek:

-Yaşamın tadını yalnız onlar mı çıkaracak? dedi. Görünce dayanamadım doğrusu.

Havuzun kıyısına geldi. Bir eliyle tutundu. Sonra bana seslendi:

-Servet, bana kadehimi uzatır mısın?

Kalktım. Onun kadehini aldım, çatalında biraz peynirle kenardan ona uzattım. O an içimden, "Tanrım, kadın bu!" diye söylendiğimi anımsıyorum. Hepimiz sağlığa, ille de onun sağlığına ve güzelliğine kaldırdık kadehlerimizi.

Havuzdan çıktıktan sonra hemen odasına gitmedi. Bornozunu giyip masaya döndü. Hava sıcaktı, üşütmezdi belki ama ıslak ıslak oturuşu... Onun sudan çıkmış tiril tiril halini düşündükçe için için erir gibiydim. Hafifçe pembeleşen yüzündeki canlılık ve göğüs çatalına doğru inen gölgeli derinlik beni dehşetli çekiyordu. Onu öylece seyretmeye doyamıyordum. Gözüm hep ondaydı.

Yanımdaki iki oyuncu arkadaşımın, "Yine yaptı yapacağını, çılgın bu!" dediklerini işittim. Doğrusu ya, bu benim için çılgınlıktan çok coşkun olma haliydi. Yaşamın, önünüze getirip serdiği fırsatları kaçırmamak, onları anında değerlendirmekti.

Odasına gidip döndüğünde ise, saçlarını topuz yapmış; böylece uzun boynu iyice açığa çıkmış, ensesindeki sarı tüyleri ışıltılı bir hale gelmişti. Çok düzgün bir kaidenin üstünde yükselen başı, bir güzelliğin büstü gibiydi.

Gece yarısından sonra insanlar bir bir odalarına çekildikçe lokanta, havuzun çevresi ve amerikan bar tenhalaştı. Işıklar sönmeye başladı. Bizim arkadaşlardan bazıları da odalarına çekildi. Biz birkaç kişi, gece böceklerinin seslerinin neredeyse bastıracakları kadar usul çalınan klasik müzik eşliğinde uzun uzun söyleştik. Sonra, Zamphir'in olduğunu sandığım flütle çalınan birkaç parça dinledik. Müzik sustuğunda, Süheyla Erensoy, bahçenin derinlik-

lerine, suyun ışıltılarına, dipten vuran saydam görüntülere bakarak usul usul mırıldanmaya başladı. Sesi çok güzeldi. Ne söylüyor diye kulak verdiğimde, işittiklerime inanamadım: İlahi söylüyordu. Öyle usul, öyle içten, tapınır gibi değil de içini dökercesine yalın ve dalgındı.

Sustuk. Böcekler de bize mi uydu, ne! Artık yalnızca onun küçük ve berrak bir su gibi akan sesiyle doluydu kulaklarımız. Başka seslere kapalıydık.

Birbirine eklediği ilahilerden sonra insanın yalnızlıklara gömüldüğü, doğa içindeki bir başınalığını anlattığı, ezginin içinde kendi iç seslerini bulduğu parçalara geçti. Müziğin bu denli cahili olmama ilk o gün üzüldüm. Benim bilgi sınırlarımın dışındaydı bu ezgiler. Yalnızca huşu içinde dinlemek, sessizliğin saygı anlamına geldiği bir susuşa kilitlenmek ve içi sıra kendi duygu dünyasında yaşamaktı en güzeli. Hepimiz de bunu yapıyorduk.

Sonra gece bitti. Sessizliği ve o büyük dinginliği bozmamak için onu alkışlamadık. Alçak sesle teşekkür ettik; o kadar. O kadehinde kalanı içmedi. Sandalyesinin arkasına düşmüş ipek şalını omzuna alıp yürüdü. Odalarımıza yönelirken "İyi geceler"i bile fısıltıyla söyledik birbirimize.

Bu kadar güzel bir kadının, bu kadar güzel bir sesi hiç öne çıkarmamasına, onu yalnızca kendisine ayırmasına akıl erdiremiyordum. Ona hayranlığımsa gittikçe artıyordu.

Odalarımız yan yana olduğundan koridor sonuna doğru ikimiz kalmıştık.

-Müthişsiniz! dedim.

Gülümsedi.

-Korkuttum mu yoksa? dedi.

Duraksadığımı görünce:

-Dehşet mi saçtım yani? diye açtı sözlerini.

"Müthiş" sözcüğünün galat halini kullanmam hoşuna mı gitmemişti? Yoksa beni küçümsüyor muydu?

-Boşver, dedi sonra. Gel, birer kahve içelim.

Onun kapısının önündeydik. O kadar beklenmedik bir çağrıydı ki bu benim için, bir an tereddüt ettim.

-Ne oldu sana bugün, dedi, söylenenleri anlamaz oldun?

-Çarpıldım, dedim.

-Çocuksun sen, dedi. Yakışıklı jön, senin çocuk tarafını keşfettim. Bozulmamış bir yanın var. Onu hep koru, olur mu?

İçeri girdik. Makyaj masasının yanındaki sandalyeye oturdum. Onun karşısında şimdi kendimi bir çocuk kadar çaresiz ve güçsüz hissediyordum. Ellerimi ovuşturup duruyordum. Avuçlarım terliyordu.

-Çocuk kalmak iyidir. Babaannem çocukluğumda yaşlı, titrek ama güzelliği hâlâ kaybolmamış sesiyle bana ilahiler söylerdi. Benim için birer masal fısıltısı onlar. Gizemli, kutsal.

Bendeki heyecandan onda eser yoktu. Ben odada varmışım, yokmuşum; umurunda değil gibiydi. Apart odanın mutfağındaki ocağı yakışını, kahveyi karıştırışını izledim. Evinde gibiydi. Fincanlara köpükleri paylaştırırken dönüp bana baktı.

-Beni çok mu beğeniyorsun? dedi.

Ne diyeceğimi bilemedim. Bocalamam için hiçbir neden yoktu. Birkaç saniye duraksadıktan sonra:

-Evet, çok! diyebildim.

-Güzel bir kadınım...

-Çok güzelsin.

-Bunu bana niye söylüyorsun? Bunun farkında olmadığımı mı sanıyorsun?

Söyleyecek söz bulamadım. Sustum.

Derken, nasılsa ağzımdan şu sözcükler döküldü:

-Hayranlığım sevgiye dönüşüyor, dedim. Kendimi alamıyorum. Çok yakınız ama benim için bir düş gibisin!

Kahveyi önüme koydu. Göğsünün çatalından içini gördüm. Teninin kokusu burnumu yalayıp geçti. Sarhoş oldum. "Tanrım, ben ne ayrıcalıklı bir insanım," diye düşündüm.

Elini omzuma attı.

-Yakışıklı jön, genç arkadaşım, gözlerime bak, dedi.

Baktım.

-Sakın bana âşık olmaya falan kalkma. Ben o defterleri çoktan kapattım. Doğrusunu istersen senden ben de hoşlanıyorum. Ya-

kışıklı çocuksun. Bir kadının senden etkilenmemesi olanaksız. Ama benim yeni yıkımlara tahammülüm yok. Seni de bir yerlere, olmadık serüvenlere sürükleyemem. Gözlerin kamaşır da önünü görmezsen, nereye basacağın belli olmaz. Düşersin, en azından kapaklanırsın. Hadi şimdi uslu uslu kahveni iç.

"Hadi şimdi uslu uslu kahveni iç." Bu son cümle beni adeta dağıttı. Beni çok mu küçük görüyordu? Çocuk mu sanıyordu?

Kırılıp döküldüğümü anlamıştı.

İşaret parmağını dikine tutarak dudaklarına götürdü; sonra da benim dudaklarıma yapıştırdı.

O an bileğini tutup kavramak ve onu kendime çekmek, sonra da göğsüne gömülmek... Ah, bunu o kadar çok istediğim halde yapamazdım. Yapamadım da!

Kahvemi bitirir bitirmez izin istedim. Çıkarken, kapının arkasında kollarını boynuma doladı.

-Çocuk, dedi, sen çocuksun! Uçurumlara düşmekten korkuyorum artık. Bunu anlamalısın. Çok savruldum ben, çok parçalandım. Yeni serüvenlere hazır değilim.

Yanağıma, boynuma iki öpücük kondurdu.

-Evliliklerimin neden yürümediğini hiç merak etmedin mi? Belki bir gün anlatırım. Belki o zaman bana hak verirsin.

Ben onun kokusu ve sıcaklığıyla büyülenmiştim. Dudaklarımı boynuna değdirdim. Biraz gezindim de. Ses çıkarmadı. Sonra, kabuğundan sıyrılır gibi benden koptu. Bu kez gözlerini kaçıran oydu.

-İyi geceler, dedi. Uyumaya bak. Yarın yolcuyuz.

Bu öğüdü tutamadım. Yatağın içinde döne döne geçirdiğim bir iki saatin sonunda kalkıp balkona çıktım. Geceye, yıldızlara daldım. Ay batmak üzereydi. Sabaha yaklaşan bu saatte, ortalık aydınlanmadan önce son kez kararıyordu.

Biraz sonra yan odanın kapısının açıldığını gıcırtısından anladım. Baktım: Oydu. Sırtında bir hırkayla çıktı, balkondaki sandalyeye ilişti. Bir sigara yaktı. Çakmağın alevinde beni çarpan siluetini gördüm. İki uykusuz, şimdi ne düşünüyorduk ki?

O beni fark etmeden içeri süzüldüm.

Turnenin son günlerinde, bir sahil kentindeydik. Pamukkale'deki o günden sonra, kapatılmış bir aşk kapısının önünde beyhude bekleyen acemi âşık kimliğinden kendimi uzak tutup, adamakıllı zorlanarak da olsa o kapıyı yok sayarak yaşıyordum. İlişkimiz eskisi gibi sürüyordu. En küçük bir değişiklik yoktu.

O son gece bir başka düşü yaşadım.

Akşamleyin gün batımında kıyıda bir yerde oturuyorduk. Bu deniz kentinde güneşin batışı başlı başına bir saltanat gösterisiydi. Kocaman kıpkızıl bir küre olarak denizin ötelerinden, küçük adaların arasından kayboluşu günün perdesinin çekilişi gibiydi. O an hepimiz kadehlerimizi kaldırdık. Arzu Tramvayı son duraktaydı. Yeniden oynanır mıydı, oynanırsa bizler yine bir arada olur muyduk, kimler eksik olurdu; bunlar bilinemezdi.

Bir oyunun içinde düşlerle gerçekleri çarpıştıra çarpıştıra geldiğimiz bu son noktada, artık anıya dönüştüğünü bildiğimiz bir zaman parçasının kırılıp dökülmeden korunması gerektiğinin bilincindeydik. Yaşamımızdan, gerçekten yaşadıklarımız, yalnızca anıya dönüşebilenler değil miydi?

Oyundan sonra bir fırtınanın birden dinmesi gibi, bir yolun birden bitmesi gibi, bir çarpıntının duruvermesi gibi bir boşluğu yaşıyorduk. Yemek bitiminde son anın tadını çıkarmak için masadan kalkmak istemiyorduk. Ertesi gün yuvaya dönecek ve tatile girecektik. Hazırlık yapmamız gerekiyordu. Bunu bile savsaklayıp son dakikalarımızın tadını çıkarmak istiyorduk.

Konuşmaların bölük pörçük bir hal aldığı, ayın adaların üstüne doğru eğilip adeta küskünleştiği bir dem, Süheyla Erensoy kadehi elinde, yerinden kalktı. Bir şeyler mırıldanarak elimi tuttu. Bana da aynı şeyi yapmamı işaret etti.

El ele yürüdük. Sahile indik. Hafif hafif kıyıyı yoklayan dalgaların hışırtısından başka ses yoktu. Köhnemiş gibi duran ayışığı, ufuktan kıyıdaki küçük iskeleye ulaşan bir yol oluşturuyordu.

Plajın kumlarının bitimindeki kayalara oturduk. Süheyla Erensoy oraya dek usul usul mırıldandığı şarkıları bırakmış, aryalar söylemeye başlamıştı. Sesi, gecenin içinde yerle göğün, ayla denizin, yıldızlarla toprağın, dalgacıklarla kumların, ağaçlarla

ince rüzgârın arasına ilmekler atarak inip çıkıyor, yükselip alçalıyordu. Bir "es" verdiğinde kadehini başına dikti ve bardağını bana uzattığı gibi fırladı. Kumların üstünde bir masal kahramanı gibi uçmaya başladı. Bu dans değil, bir tapınmaydı sanki. İnsanın kendine, doğaya, yaratılışa, güzelliğe, özgürlüğe, yaşama sevincine tapınması!

Dakikalarca süren bir gösteriydi bu. Ay, bu şöleni kaçırmamak için adeta ayak sürüyordu. Öyle sanıyorum ki, o gece, batması gereken zamandan biraz daha geç batmıştı!

Karanlığın içinde, otelimize doğru yürürken durdu.

-Şurada biraz oturalım, dedi.

Elimi tuttu. Yüreğim hızla çarpmaya başladı. Ona sevdiğimi söyleyebilir, bunu burada, denize, dalgalara, yıldızlara ve ötede çoktan uykuya varmış bu kıyı şehrine haykırabilirdim.

Kumların üzerine oturduk.

-Beni çok güzel izliyorsun, dedi. Bakışların beni okşuyor. Karanlıkta bile bunu hissediyorum. Biliyor musun, ben de kendime hayranım ve başıma gelen olumsuzlukların altında bu yatıyor. Hastalık belki... Bugüne dek bana kim yaklaştıysa, onun beni benimle birlikte sevmesini istedim hep. Oysa o ikinci kişi, beni hep bir başkası olarak seviyordu. Bunu anlatmak çok zor. Sevgililerimden, iki kocamdan bunun için ayrıldım. Ve artık anladım ki, ben kendine tutkun bir budalayım. Onun için birisiyle olamam. Adım Süheyla değil Nergis

-daha doğrusu Narkisos- olmalıymış... Yalnız, giderek anaç yanım ortaya çıkmaya başladı. Sana kıyamam. Senin düşlerinde kalmak bana yeter. Sana da yetmeli. Çünkü, ötesi uçurum; inan ki uçurum. Ben kendimi biliyorum. Üstelik yeni adımlar atmak için vakit hayli geç. Genç arkadaş, çocuk, benim için farklı bir yerde kalman... İnan en iyisi bu.

Bana sokuldu.

-Üstelik sana çok güveniyorum, dedi. Bu güzel bir şey.

Elini saçlarımda gezdirdi. Başımı tutup kendine çekti. Küçücük öpücüğüyle dudaklarımdan bir akım geçti, bir elektrik akımı.

Ayağa fırladı.

-Bu kadar, dedi. Daha fazlası beni yorar, seni üzer. Hadi gidelim. Sabah yaklaşıyor. Nasıl kalkacağız?

Bu rüya orada bitti.

Şimdi onun anılarını okurken dalıp gitmişim. Kitabının adını "Nergis" koymuş. Anılarını, Nergis adlı bir kahramanın üstünden anlattığını, bununla bir roman tadı vermek istediğini söylüyor önsözde. Kendini böylesine açık yüreklilikle çözümleyebilmesine o zaman şaşmıştım; kitabı okudukça daha çok şaşırdım. Ona bir kez de bunun için hayran kaldım.

Kitabı az önce bitirdim. Kitapta "Arzu Tramvayı" oyununu, rolünü ve başarısını anlatırken bana değinmiş. Orada oyunculuğumu, dostluğumu, içtenliğimi övüyor. Şimdi ünlü bir oyuncu olmamdan sevinç duyduğunu belirtiyor ve beni başarılarımdan ötürü kutluyor. Sonra bir yerde, kendini ve ilişkilerini masaya yatırırken, "Bir gün, beni benimle birlikte sevebileceğine inandığım birinin hayranlık dolu bakışları ve suskun sevgisiyle karşı karşıya kaldım. Benden yaşça epeyce küçük bu genç insan henüz yolun başındaydı. Ben iki kocadan ayrılmış, kendisiyle didişen, sorunu hep kendisi olan bir benmerkezcinin tekiydim. Anaç yanım işte o sırada ortaya çıktı. Onu oğlum gibi, kardeşim gibi korudum. Aşk uçurumun kıyısından geri çevirdim; ancak benim de o uçuruma düşmeme ramak kalmıştı. Şimdi düşünüyorum da, serüveni göze alsa mıydım, onu yaşasa mıydım? Şunu iyi biliyorum: Eğer yaşamış olsaydım, herhalde *'ölsem, eksiksiz ölürdüm'* "

Bunca yılın ardından ne söylenebilir ki? İçimde o zaman kırılan ne ise, bugün de o!

Eksikli ve yaşamdan alacaklı öleceğimiz kesin.

Ele Vermeden

İkiçeşmelik Caddesi'ne açılan sokaklar içerde giderek daralır; daha dolambaçlı, dar ve kısa sokaklara bağlanır. Bu sokaklarda eski Türk yapısı taş evlerle; kırık dökük, ne bulunduysa onunla yapılmış gecekondu benzeri evcikler birbirinin içine girer; Kadifekale sırtlarına doğru adeta üst üste binerek yükselip giderler.

İşte bu daracık, kıvrım büklüm sokaklardan birine, birkaç gün önce türlü araç gereçleri ve kulakları patlatan kompresörleriyle bir sürü belediye işçisi çıkıp geldi. İşçiler önce o sokağı, daha sonra da ona bağlanan öteki sokakları boydan boya kazıp eski su borularını söktüler. Birkaç gün içinde daha geniş, yeni, demir borular döşediler. Evlere çıkış için kurşun boruları onlara bağladıktan sonra uçlarına birer kör tapa takıp gittiler.

Mahalledeki herkes, artık eskisi gibi ikide bir arızalarla karşılaşılmayacağı, patlaklarla uğraşılmayacağı ve su sıkıntısı çekilmeyeceği için bu geçici yokluğa severek katlanıyordu. Öteki sokaklardan su taşımaktan yılgınlık göstermek şöyle dursun, bu işi adeta bir şenliğe dönüştürmüşlerdi. Gidip gelirken birbirine takılmalar, şakalaşmalar, gülüşmeler gırla gidiyordu. Sabah akşam, çoluk çocuk herkesi bir koşuşturma alıyordu. Kovalardan, bidonlardan sıçrayıp dökülen sular, onların telaş dolu sevinçlerinin izlerini sokaklara benek benek bırakıyordu.

İçleri su sevinciyle serindi. Artık gün sayıyorlardı.

Kadın, uzandığı divanda uyuyup kalmıştı. Geceyarısından epey sonraydı uyandığında. Odayı, açık unutulmuş televizyonun harıltısı sarmıştı. "Uyuyakalmışım, niye kaldırmadın?" diye sorduğu anda baktı; kocası yoktu. Yatak odasının kapısı açıktı. Karyolanın örtüsü bile açılmamıştı. Televizyonu kapattı. "Ne cehenneme gitti gene?" diye mırıldandı. "Hele bu yağmurda... Madem çıkar, kapatsa ya televizyonu! Ya televizyon patlasaydı? Yanardım kömür gibi. Zaten öyle ister domuz herif! Nereye gitti ki bu? Açacak gene başına bir işler, girecek dama, görecek gününü. Sonra diyecek bana şunu getir, bunu getir. Bir de para, para! Bunlar olursa içersi dışarsı hiç fark etmezmiş. Kolaydır sankim yetiştirmek. Sekiz çocuğun üstüne dokuz doğururum mapusane kapılarından hapları sokuncaya... İstemem artık yapsın herhangi bir vukuat. Otursun evinde. Hep söylerim; dinlemez kara bela! Nerelerden gelecek bakalım? Barbuta mı gitti, kimbilir! Yağmur yavaşladı mı ne? Yetmediyse şarabı, gitmiştir Melahat'ın piçine, duman çekmeye. Kör piç! Oydular gözünü, verdiler eline; gene de vazgeçmez huyundan... Bu benim kara bela da öyle değil mi? Bastı elli beşine, kaldı bir kuru kemik; çekmez elini eteğini hiçbir şeycikten. Dedim ama: 'Düşersen dama, nah bakarım sana!' Pahalıdır hayat. Bir gevrek kaç para!... Alsın sandığını gitsin, dursun bir kıyıya. Akmasa; damlar... Ama değişmez ki huy, can çıkmayınca. Geberesi! Bak, oğulcuklarımız çalarlar en büyük gazinolarda. Kurdular bir takım, adına dediler 'Çakmaktaşları'. Na para!... Sakınmazlar da; verirler... Doymaz ki bu! Utanmaz! Habire savurur Sonra da böyle ziv ziv zivler geceleri."

Söve saya düşünürken, küçük bahçe kapısının gıcırtısını duydu. Yarısı kırık, tek camlık pencereyi andırır delikten dışarı baktı. Sızan ışıkta kocasının karaltısını gördü. Dışarı çıktı. O çıkıncaya kadar kocası ortadan kaybolmuştu. Helaya girdiğini sanıp kapıda bekledi. Bir tıkırtı işitince kuşkusunda haklı olduğunu anladı. Birkaç adım atınca, kocasının, bahçe duvarıyla hela arasındaki daracık boşluğa bir şeyler gizlemeye çalıştığını gördü.

-A be, dedi, ne saklarsın gene oralara?

Adam irkildi. Eğildiği yerden başını geriye çevirerek karısına baktı:

-Hiç, dedi, uyusana sen!

-Uyumam, dedi kadın, uyumam! Uyumuşum ben! Televizyon kalmış açık. Kaçıp gitmişsin gene, öyle bırakıp.

-Uyurdun.... Dedim, uyusun...

-İstersin televizyon patlasın ben uyurken; kalasın deli kafanla bu dünyada. Rahat edesin. Ama bilesin, sürünürsün ben ölürsem. Yıkamazlar senin boklu donlarını, sümüklü mendillerini. Almaz hiçbiri evine. Kalırsın dımdızlak ortada.

-Serseri, hiç televizyon patlar mı? Budala! Kapayasın çeneni! Sıkarsın canımı ama. Git, yat hadi!

-Ne saklarsın oraya?

-Sana ne? Yat dedim sana!

Adam işini bitirmiş çıkarken, kadın aralığa daldı ve oradaki öteberiyi karıştırmaya başladı. Adam, onu entarisinden tutup çekmeye çalıştıysa da başaramadı.

-Kudurdun gene, dedi, ne bakarsın? Kurşundur. İyi para eder.

-Hani tövbe etmiştin? dedi kadın. Kara bela! Belanı!..

-Karışma bana, dedi, yaparım istediğimi. Yoksa tutmaz gözümü uyku.

Kadın ıslak çuvalın içindeki kurşun boru parçalarını gördü. Bir an öylece durdu. Boruların üstünde duran demir testeresini kaptı, kocasına doğru tuttu.

-Bununla asıl senin kafanı kesmeli, dedi. Geberesi kara bela! Kestin hükümetin borularını! Tüh sana, yazıklar olsun! Hiç utanmadın?..

Adam, kadının havaya kalkan kolunu tutup kıvırıverdi. Kadının bükülen kolu acıdı, dermansızlaştı. Gevşeyip açılan parmakların arasından demir testeresi yere düştü Düşen testereyi adam aldı. Kadını bırakıp çuvalı tekrar eski düzene soktu. Üzerini örttü. Kadın soluk soluğa üstünü başını silkelerken

-Encikler gibi ıslanmışsın, dedi, köpek, sen hakiki bir köpeksin!

-Yürü, dedi adam, gir içeri, yoksam fena olacak!

"Fena olacağı"nı biliyordu kadın. Durduk yerde sopa yemenin, konu komşuyu da buraya toplamanın alemi yoktu. Bu işin ortaya çıkmasını da istemiyordu.Yine polis, karakol, adliye, hapisane... Artık bıkmıştı. "Ne bokunu yerse yesin"di artık...

İçeri girerken ikisi de iri solukluydular. Odada bir süre hiç konuşmadan oturdular. Kadın adamı göz ucuyla süzdü. Titriyordu. İliğine kadar ıslanmıştı.

-Çok uzattın ama, dedi adam, ver bir don-fanila, giyeyim. Görmez misin halimi? Kıracam ama bir yanını!

Kadın isteksiz kalktı. İçeri gitti. Tahtalardan çatılıp uydurulmuş karyolanın altındaki bir kutudan çıkardığı iç çamaşırlarını öfkeyle adamın önüne fırlattı.

-Yakalanırsan görürsün gününü, dedi. Gene tabanların yarılmış, emekleye emekleye dönersin eve... Na bulursun o zaman büle temiz çamaşırı! Ölsem bile bakmam suratına. Pis hırsız! Ondan bundan korkmazsın; hükümetten de mi korkmazsın, çaldın borularını?

Adam üstündeki ıslak çamaşırları bir çırpıda çıkarmış, giyiniyordu. Birden yüklenmeyle karışık yılıştı:

-Ötersin hep karga gibi, dedi, hazır soyunmuşken başka tatlı işler de olurdu...

-Oooşt! dedi kadın, arsız köpek! Attırtmayasın tepemi! Bir daha hiç sokmam sonra seni yanıma!

Adam giyindikten sonra koşar adım gitti, yatağa girdi.

-Yarın bir satayım onları, bak neler alacam sana, dedi.

-Yakalarlarsa çıkarsın gazetelere, dedi kadın. Bir şey değil, oğulcuklarım rezil olur. Tam kurdular takımlarını, çalarlar en büyük gazinolarda. Diyecekler, "Çakmaktaşları'nın babası hırsızlıkta yakalanmış. Kesmiş kurşun boruları; satarken "

-Felaket tellalı, kapa çeneni, sabah olacak. Susasın artık.

Kadının söylenmeleri ve ağlaması bitmeden adamın horultusu ortalığa yayıldı. Kadın, onun yanına gitmedi. Divanın üstüne kıvrılıverdi.

Ertesi sabah onların sokağı alışılmış çocuk ve satıcı sesleriyle günü karşılarken, aşağıdaki sokaklarda yer yerinden oynuyordu. Kesilmiş kurşun boruların bağlantı noktalarından fışkıran bilek kalınlığındaki sular, evlerin çatılarına dek yükseliyor, sonra büyük bir şakırtıyla yere düşüyor ve açık hendekteki toprağı sürükleyip çamurlu bir sel suyuna dönüşerek akıyordu.

Kontrol ekibi gelmeden, kaçak ve sızıntı olup almadığını anlamak için su verilince, ortaya çıkan manzara buydu. Sokaklar, her biri bir yana doğru fışkıran suların sesine ve akıntısına teslimdi.

Ekip, görev yerine gelir gelmez durumu görmüş ve çareyi elbette ki suları kesmekte bulmuştu. Eli telsizli bu belediye görevlileri gördüklerine, yaşadıklarına inanamaz gibiydiler. "Bu da yapılır mı? Hay bunlara hizmet getirenin..." diye söylenip hendeğin yanındaki çamur yığınında kaymamaya çalışarak boruları inceliyorlardı. Sokak sakinleri pencerelerde, kapılardaydılar. Bir kadın:

-Elleri kırılsın kim yaptıysa, diye söylendi.

Eli telsizli, göbeklice bir görevli:

-Şimdi, dedi, polis gelir, gidersiniz hepiniz sorguya; kim olduğu çıkar ortaya.

-Aaa, dedi, bize ne be? Biz hazırlanırdık bugün su bayramı olacak diye. Sen dersin, çektirecem sizi karakola. Zaten sevincimiz kursağımızda kalmış be abi!

Kadın içeri çekildi. Adam kuşkulu gözlerle çevreye baktı. Yanındakine:

-Bunlar, dedi, kendileri yapmışlardır. En azından kimin yaptığını bilirler ama söylemezler. Bak, kadın nasıl girdi hemen içeriye.

İlerideki kapının merdivenindeki iki kadından biri:

-Gece hiçbir şey duymadık, dedi. Sabah kalktık; ortalık sel.

Görevli, bıyık altından mırıldandı:

-Külahıma anlat...

Öbür kadın:

-Ben de sandım yağmur hâlâ yağıyor. Hem de nasıl; sel almış

ortalığı... Sonra baktım... Elleri kırılsın yapanın! Ne güzel bugün akacaktı sularımız.

Görevli "bugün de akmayacak" dedi; "yarın da, yarından sonra da... Hem yapar, hem bağırırsınız. Şimdi hepsine kör tapa taktırıp örttüreceğim boruları. O zaman belki aklınız başınıza gelir."

Önce o ikisi, sonra başka kadınlar hemen adamın önüne varıp yalvarmaya başladılar:

-Aman amir bey, bizim ne kabahatimiz var? Görsek, tutar, ellerimizle biz verirdik cezasını.

-Hem de uzatırdık o hendeğe boylu boyunca.

-Bir sopa atardık ki, anasından babasından yememiştir..

-Yok ki bizim bir suçumuz. Sevinirdik... Bayram yapacaktık bugün.

-Hiç keser miyiz boruları? Su bize gelecekti...

Görevli:

-Valla bizden bu kadar, dedi. Biz yapacağımızı yapmıştık. Şimdi bekleyeceğiz, para gelsin, boru gelsin... Bakalım ne zaman olur...

Kadınların serzenişleri ilenmelerle dolu dövünmeye dönüşürken, görevliler bata çıka, sokağın caddeye bağlandığı yerde bekleyen taşıtlarına yürüdüler.

Herkes birbirinden kuşkulu gibiydi. Kimsenin kimseye açıktan bir şey dediği yoktu ama aralarında düşmanlık bulunanlar ya da birbirini çekemeyenler fısıltı yoluyla suçlamalarını sürdürüyorlardı.

Öğleye doğru gelen polis arabaları, üç sokağın sakinlerini Mezarlıkbaşı'ndaki Anafartalar Karakolu'na taşıdı.

Şimdi, çocuklar dışındaki herkes karakoldaydı. İş uzadıkça uzuyordu. Özellikle kadınlar, bekleşirlerken öylesine yaygara koparıyorlardı ki, sanki niyetleri, polisleri, komiseri usandırıp, "defedin şunları, bırakın gitsinler" dedirtmekti. Oysa, kimsenin

onları bırakmaya niyeti yoktu. Kazılmış ve su bekleyen öbür sokaklarda oturanlar ise haberi çoktan almışlardı. Genel bir arama tarama korkusuyla, sabıkalılar ve arananlar ortalıktan kaybolmuşlardı.

Koca mahalle korku ve kuşku içindeydi. Her dakika yeni bir söylenti yayılıyordu. En yaygın görüş, hükümetin bu işin peşini bırakmayacağıydı. Bu korkulu bekleyiş saatlerinde bir fısıltı kulaktan kulağa yayıldı: "Kel Ramiz'i dün gece hendekte boruları keserken görmüşler."

Bu haberden sonra sokakları öfkenin hırçın sessizliği kapladı.

Hiç de adetleri olmadığı halde, Kel Ramiz'i tutup kendi elleriyle karakola götürürlerdi ama geçen sefer sanki ölüsü gelmişti hapishaneden. Üç aylık hava değişimine boşuna çıkarmamışlardı. Geldiğinde bir çuval kemikten ibaretti. Af yetişmeyip de tekrar içeri girseydi, kesin ölürdü. Bunun için, onu ele veremezlerdi.

Akşam çökerken karakolda ifadesi alınanların hemen hepsi eve dönmüşler; birbirlerine, kendilerini nasıl kahramanca savunduklarını anlatıyorlardı.

Aynı saatlerde, mahallede, "cadı"dan "ermiş"e dek uzanan bin türlü tanımlamayla anılan, sevgiden nefrete kadar her türlü duyguya muhatap olan, Şadiye'den bozma adıyla Şatti diye anılan yaşlı kadın, ağır ağır yukarı çıkıyordu.

Kadın, "milletin" sorguya çekildiğini elbette duymuştu. Herkesten çok o tedirgindi,

ürkekti. Kocası, gün boyu horul horul uyumuştu. O ise saat başı kendini sokağa atmıştı. Amacı, ne olup bittiğini öğrenebilmek ve İkiçeşmelik'in bu sokaklarında esen rüzgarı koklamaktı. Kapı vurulunca, "Polis mi ki?" diye düşündü. Birazcık bekledi. Yatakta hâlâ uyuyan, aslında uykuya sığınarak saklanmaya çalışan kocasına baktı. Kıpırtısızdı.

-Kim o? diye ünledi.

-Benim, dedi dışarıdaki ses. Şatti...

Kadın bahçe kapısını açtı. Onu içeri buyur etti. "Hayırdır... Bu böyle pat diye gelmez..." diye geçirdi içinden.

Şatti önde, kadın arkada; içeri girdiler. Şatti'nin yüzü bulutluydu. Girer girmez, adamın yattığı odanın kapısını değneğiyle dürtüp açtı. Tümsek halindeki yorganı gördü.

-Ne o ? dedi. Senin herif hasta mı?

-Amaaan, dedi kadın, hastadır. Ülecek ülemez...

-Kaldır onu, dedi Şatti.

-Görmezsin, dedi kadın, hastadır, uyur.

Şatti, adamın yattığı odaya girdi. Değneğiyle yorganı dürttü.

-Kalk bre gâvur, dedi, yalan yalan uyuma, kötü kötü soluma.

Ramiz doğrulurken, "Ne var, ne oldu?" diyecekti ki, Şatti'nin değneğinin ucu göğsüne dayandı:

-Bre uğursuz, koca mahalleyi susuz kodun, çaldın hükümetin borularını, azdırdın devleti; şimdi nasıl uyursun böyle horul horul?

-Ne dersin sen be? Git işine.! Hiçbir şeyden haberim yoktur benim!

-Haberin yoktur ha, haberin yoktur ha? Vermedi kimse adını polise, dua et buna. Ama sanma ki kalacaktır yanına!

Ve çıkıp gitti.

-Sen söyledin di' mi? dedi adam. Sen söyledin!...

-Hah, dedi kadın, vardı ihtiyaç benim söylememe! Herkesi uyur mu sanırsın?

O gün karısını bir temiz dövdü. Ortalık böylesine çalkalandığı için boruları çıkarıp satamadı. Dilden dile dolaşan, kulaktan kulağa ulaşan haber elbette polise de ulaştı. Bir gece Ramiz'in evi basıldı. Ne var ki, kurşun boru dolu çuval bulunamadı. Buna en çok Ramiz şaşırdı.

Bir yandan, çuvalı çalanın kim olabileceğini düşünüp yorumlar yapıyordu; öte yandan da bu belayı ucuzca savdığı için gizli gizli seviniyordu.

Çok geçmedi. Ramiz'i bir sabah kanlar içinde, hendekte yatar buldular. Cankurtaran gelip de hastaneye kaldırıncaya kadar ona kimse dokunmadı. Birkaç gün sonra öldüğü haberi geldi. Dayaktan, yara bereden değil; zatürreden...

Mahalleli kadar çocuklarından bazıları da cenazeye uzak durdu.

Çakmaktaşları'nı kuran oğlunun bir altındaki, hani o darbukayı konuşturan, imama parayı "toka ederken": " Hocaefendi, bizim peder sizlere ömür. Yap bi kıyak, aynalı bi sala, annadın mı!" dememiş olsa, salası da böyle yürek yakarak boşluklarda çınlamayabilirdi.

İşte o hüzünlü saladan sonra o da öteki insanlar gibi toprağa verildi. Kimse arkasından kötü söz söylemedi. Onu, "iyi bildikleri" belliydi...

Şatti, cenazenin toprağa verildiği günün akşamı bir tas çorba ve üzerine tavuk eti tiftilmiş, karabiber serpilmiş bir tabak pilavla Ramiz'in karısının karşısındaydı:

-Ölenle ölünmez, dedi. Acıyan yer başka, acıkan yer başka. Hadi, ye şunları.

Kadın sessizce çorbayı kaşıklarken Şatti gürledi:

-Buldu cezasını, dedi. Sen de bak bundan sonra keyfine. Marazlı herif;

durmaz, maraza çıkarırdı.

Derin derin soludu kadın.

-Öyle deme be Şadiye abam, dedi, o benim herifimdi. Hırsızdı, uğursuzdu ama bir huyu vardı, dünyalara değişmem: Su içse tattırırdı... Bunun ne demek olduğunu bilir misin?

Şatti, hiçbir şey söylemedi. Kadının yüzüne ters ters baktı. Onun yemeği bitirmesini bile beklemeden çıkıp gitti.

Ses

Konak'tan Kemeraltı'na girdiği anda o sesi fark etti. Ses: "Söyle," diyordu, "ne istiyorsan söyle oğlum!"

Bir iki saat önce yağan yağmur kenti boydan boya yıkamış, sonra suyunu selini alıp çekilmişti. Ortalık apaydınlıktı. Güneş, göz kamaştırıcı bir berraklıkla, her şeyi sil baştan ışıkla yıkıyordu.

Bu sesi anımsıyordu. "Söyle!" derkenki tınısı belleğindeydi. İçini garip bir dalga yokladı geçti. O günleri anımsamaktan korkan yanını iyi biliyordu. Belleği artık her şeyi örtmeye teşne bir unutkanlığı yeğliyordu.

Ancak unutamadığı bir sesti bu. Sertliğiyle gecenin boşluğunda az mı çınlamıştı? Az önce işittiği "Söyle" sözündeki yumuşaklık bile o eski sert söylenişi anımsamasına engel olamamış, belleğindeki çağrışımı örtememişti.

Şu anda önünden yürüdükleri hükümet konağının arka bölümündeki katlarda, sorgu odalarından birindeydi.

"Söyle!" diyordu bir ses. "Sizin ne yaptığınızı zaten biliyoruz ama söyle! Yoksa kurtuluşun yok! Boşuna direniyorsun. Bütün arkadaşların bülbül gibi öttü."

Kulakları uğuldamaya başladı. Yüreğinin gümbürtüsünü duyuyordu. Hızlandı. El ele yürüyen adamla çocuğa yaklaştı. Onları izlemeye başladı.

Bayram alışverişinin olduğu kalabalık günlerden biriydi. Herkes, her bayramda ilk kezmiş gibi yaşanan o telaşın içindeydi. Sevinmeye özlemli insanların, sevince doğru yürürken birbir-

lerine çarpıp sürtünerek de olsa karşılıklı ilerledikleri, çarşıda lif lif dağılıp koptukları ve birleştikleri, mahşeri kaynaşma anlarından biriydi.

Kemeraltı'nın yoğun kalabalığı içinde adamla çocuğun arkasına iyice yanaşmıştı.

Adam:

-Sana pantolonla ayakkabı alacağız, diyordu. Annenle ablan yarın inecekler. Başka istediğin var mı? Söyle yavrum. Gücüm yettiği kadar bütün istediklerini alırım. Biliyorsun, biz maaşlı insanlarız, gücümüz belli. Ama niye çalışıyoruz? Sizin için! Sizin yüzünüzün gülmesi için!

Çocuk, apaydınlık gülümsemesiyle ona bakıyordu. Ayın aydınlık yanı gibi, yüzünün yarısını görebiliyordu çocuğun.

Baba, vitrinlerin önünde duruyor, üstlerine atılan tezgâhtara aldırmadan çocuğa ayakkabılar, pantolonlar gösteriyordu.

-Şu, sana çok yakışır, diyordu. Hani o istediğin var ya, seneye giyilmez, modası geçiverir. En iyisi biz...

Kuşkusu yoktu. O karanlıktakiyle bu ses... O adamın böyle yalın bir içtenlikle birine seslenebileceğine, ölse inanmazdı. Nasıl olurdu?!

Adam çocuğun küçük elini sıkıca kavramıştı. Arada bıraktığı oluyor, o zaman kolunu çocuğun omzuna atıyor, eğilip ona yine bir şeyler söylüyordu..

Gecedeki sorgucunun bu adam olduğuna bütün yüreğiyle inanıyordu ama o sesi, çocuğuyla söyleşe dilleşe yürüyen bu adama bir türlü yakıştıramıyordu. "Herhalde yanılıyorum," dedi kendi kendine, "ikisi aynı insan olamaz..."

Kalabalıkta kendine yol bulup yürüdü.

Haram Kuytu

Sakar'dan Gökova'ya inerken ürperdi. Otobüs bir uçsa, parçaları kalmaz. Oysa bu olasılık, öteki yolcuların umrunda bile değildi. Kimi, bu dünyada eşi benzeri az bulunan manzaraya rağmen uyuyor ya da uyukluyordu; kimiyse, bu güzelliği içercesine içine çekip sindirmeye çalışıyordu.

Marmaris'e bir saat sonra mı varırlardı? Kimbilir kaç kez gelip geçtiği bu yolları artık ezberlediğini sanıyordu ama nafile! Önlerinde kaç kilometre yol vardı ve bunu, -eğer şoför- taşıtı salındırıp durmaktan vazgeçmezse kaç saatte alabilirlerdi; kestiremiyordu.

Marmaris, onun kuytusuydu. Eski dildeki söylenişiyle, "gûşe-i uzleti"ydi. Kimselere haber vermeden kaçıp sığınabileceği bir sığınak. Her kaçışında, yalnızca Mebrure Hanım'ın,

-bunca yıllık "ayal"inin- orda olabileceğini tahmin ederek telefonu çevirmesi de olmasa; onu kimseler bulamazdı.

Bu evi yaptırmak için yıllarını verdiğini düşünüyor. Marmaris'in, zaman zaman suyla kaplanan bu düzlüğündeki arsayı aldığında herkes ona gülmüştü. O ise bir "tüccar" olduğunu biliyordu. Kazanmayacağı hiçbir şeyi almaz ve satmazdı.

İşte bu yüzden de en çok Şadırvanaltı'ndaki –önce antilop, sonra gelinlik sattığı- dükkânında ille de fiyatı yarı yarıya indirmeye çalışan köy ya da kasaba kurnazı müşterilerden nefret ediyordu. Öğleye kadar zor durduğu dükkânın "fevkani" odasına çıkıp konyağını yudumlamaya başlamasının ve tezgâhı Hilkat Efendi'ye bırakmasının başlıca nedeni buydu.

Hilkat, bütün ömrünü "yontulmuş" bir adam olduğunu göstermek için harcamakta ısrarlı, "çantadan" yetişme, ta "hazancı"lıktan gelme bir adamdı. Vaktiyle, bu çarşının tenha günlerini iyi değerlendirmiş ve tutulan bir tezgâhtar olup çıkmıştı.

Hilkat'in, onun gidişinden gizli bir tat aldığını biliyordu. İçinde kıvranıp duran kuşkunun yılanı baş kaldırdıkça , "Kurma Ali," diyordu kendi kendine; "yüreğini serin tut!" Kimbilir kaç kez sınamıştı onu. Bir kez olsun bir kuruş kaçırdığını görmediği gibi, bunun en küçük bir imini bile bulamamıştı. Anlaşılan, Hilkat, gelen müşterileri tek başına karşılamaktan, kimi zaman onu patron ya da daha basit anlamıyla dükkân sahibi sanmalarından müthiş bir keyif alıyor olmalıydı. Yoksa, bütün bir öğle sonrasını "fevkani" odada ya da gittiği meyhanede öğle rakısının başında geçiren Ali Ataman'dan hiç mi hiç şikâyet etmeyişinin anlamı ne olabilirdi ki?

Doğrusu, Hilkat'in bu zaafı işine geliyordu. Tıkır tıkır işleyen bir dükkân... Kendisi bulunmasa ne olur?...

Şu içkiyi her gün biraz daha artırmasa, iyiydi.

"Fevkani" odanın münzevi, düşüncelere ve anılara dalıp gitmiş, bütün dünyadan kopuk ve bazen şiirlerle dağıtmaya çalıştığı gölgeli yalnızlığı, kimi zaman akşamın çöktüğünü bile anlamamasına neden olmuyor muydu; bu, onun, apayrı bir dünyada, kendi izini sürdüğünün resmiydi.

Hilkat'ın, Mebrure Hanım'ın ya da başkalarının, saygı bile duymadan ta ötelerden seyrettikleri bu uzaklık, kimi zaman onu duygu çavlanlarına sürüklüyor ve sırlarla kaplı küçücük dünyasında mutlu ediyordu.

Ellerinin titremeye başladığı gün düpedüz korkmuştu. Alkol bağımlılığı buydu işte! Kendini toparlaması ve alkole eyvallah demesi gerektiğini günler boyu düşündü. Ama, düşündüğü o günlerin akşamlarında şişenin kapağını açmaktan ya da kapağı açık şişeden bardağına rakı boşaltmaktan asla uzak duramadı.

Mebrure'yle yıllardır iki yabancı gibi paylaştıkları eve dönmektense, bu uzak tekilliği yeğ tutuyordu.

Emekli maaşı içki masrafını tam karşılamasa da, "idare edi-

yor"du. Kiradaki iki dükkânın ve gelinlik mağazasının geliri ise evindi. Buna karşın son zamanlarda Mebrure'nin sesi gittikçe yükseliyordu. Akşamlar, artık tartışmaların sürüp gittiği ve birbirine tabak çanak fırlatmaya vardığı kavgalarla tükeniyordu.

Marmaris, en önemli sığınağıydı.

Orada, bir başına kaldığı günleri, turunç kokularıyla sarhoş bir kelebeğin özgürce uçuşuna benzetiyordu.

Susmak, inadına değildi orda. En güzeli, karşılıklı değildi. Bir başına ve özgürce sustuğu için mutlu oluyordu.

Gökova'dan çıkıp Akçaköy'ü geçeli ne kadar zaman oldu? Ayırdında değildi. Sedir adası yol ayrımını yalayıp geçen otobüs, onu sevgili yuvasına götürüyordu. Çok değil, belki yarım saat sonra oradaydı.

En son, -asla anımsamak istemiyor,- üç ay önce mi gelmişti?

"O 'meşum' gece..."

Nasıl bu denli hızla gelişti her şey? Elleri titremeye başladığından beri gün ortasına ve sabaha dönen içki içme başlangıcı, sonra birden kesintisizliğe nasıl dönüşmüştü?

"O meşum gece..."

Üç ay önce...

Marmaris'teki yazlığın balkonunda iki gün boyunca oturduğunu komşular söylemiş. "Abarttıkları besbelli de..." Sonra üşüten nemli serinlikten ötürü mü içeri çekilmiş? Tam kestiremiyor. İçeri girdiği ve salonun lambalarını, avizeyi yaktığı anda, tavanın olmadık köşelerinden ve avizelerin arasından sarkan, üzerine üzerine gelen, atlayıp zıplayan, sırıtkan, eciş mecüşleri andıran, cüceler... Cüce olduklarına inanmak güç. Çünkü çok güçlüler. Tuttukları yeri koparıyorlar. Yaka paça saldırıyorlar. Gırtlağına sarılanların kerpetenden farksız ellerini çözmek için ölümüne bir savaş veriyor. Sonra, nasılsa eline geçirdiği fırça biçimindeki saplı yer süpürgesini savurmaya başlıyor. Avize, ampuller, masa, komodin, konsol üzerindeki biblolar, süs eşyası tuz buz oluyor.

Garip yaratıklar çok fazla. Her biri ayrı yönden saldırıyor. Tam onlarla baş etmek üzereyken, tavandan yılanlar, akrepler dökülmeye ve camları kırılan pencerelerden içeri akmaya başlı-

yorlar. Her şeyin bittiği an mı bu? Süpürgenin sapı da kırılmıyor mu üstelik? Eline geçirdiği soba küreğiyle karşı koyuyor üzerine gelen cüce kılıklı yaratıklara, akreplere, yılanlara, börtü böceğe.

Dev bir yılanın omuz başlarından başlayarak ayak bileklerine dek bütün gövdesini sarıp sarmaladığı anda, umutsuz çırpınışlarla gözyaşı dökerken, etrafında yüzler beliriyor. Bunların, İçmeler'deki yazlık komşuları olduğunu hastaneye yattıktan ve olup biteni, kızı kendisine anlattıktan sonra kavrıyor. Son anda yılan diye algıladığı, meğer komşularının onu zapt edip bağlamak için kullandıkları urganmış.

Sonra Ege Üniversitesi, daha sonra Manisa Ruh ve Sinir hastalıkları Hastanesi...

Bu büyük sarsıntının ardından geçen suskunlukla dolu günlerde, yemeden içmeden kesilmiş, donmuş bakışlarıyla "umutsuz bir vak'a" o.

Zaman zaman doktorlarla Mebrure'nin, kızının ve oğlunun konuşmaları, çok uzaklardan gelirmiş gibi kulağına çalınıyor.

"Böyle değildi. Ne oldu? Peki, şimdi ne yapacağız?"

Vücuduna zerk edilen uyuşturucu nitelikli ilaçlar... Düşünmesi bir yana, düş kurması bile mümkün değil artık. Bunu fark ediyor ama bir tepki vermesi olanaksız. Bir mumya o, mumya!

Hastaneden çıktıktan sonra, günlerce salona yerleştirilen divanda yatıp kalkıyor.

Duvardaki resimler sanki onunla ilgili değil. Camdaki manzara ve deniz de öyle. Güzelyalı'nın iç ferahlatan imbatı ara sıra göğsünü yokluyor; ötede deniz, mahmurlukla esneyip gerinip duruyor.

Bir sabah Mebrure, oğlu ve kızı onu karşılarına alıp konuşuyorlar. "Onun iyiliği için"miş hepsi. Mal mülk heder olmamalıymış. Artık oğlu da bankadan istifa edip işin başına geçecekmiş. "Bir imza... Usulen..." Bunlar kalıyor aklında.

Robottan farksız, adeta sayıklıyor::

-Sizden neyimi sakındım ben? Hepsi sizin...

Ötekilerin gözlerindeki ışımayla birbirlerine bakışındaki mutluluğu görmemesi mümkün değil. Gülümsüyor. Mutlu olsunlar ve ona da mutluluğu çok görmesinler. Bütün istediği bu.

-Beni rahat bırakacağınıza söz verin, diyor. Hiçbir şeyime karışmayacaksınız.

Hiç karışmayacaklarmış. Bir tek koşulları var: "İçmek yok!"

Buna çoktan 'Evet' dediği için tereddütsüz boynunu eğiyor. "O malum... İçmemeye ben karar verdim... O halüsinasyon 'olayı'nı neden yaşadım ki?"

Karşıdakiler dil döküyor: "Her şey onun"muş. "Yukarda Allah var"mış...

Marmaris, sağ yanı uçurum yoldan birden gözüküyor. Gördükçe heyecanlandığı bu tablo karşısında büyülenmemesi olanaksız. Az sonra kavuşacak ona. Çamlar, yamaçlara tırmanmış öteki ağaçlar, hızla geriye akıyor.

Cebini yokluyor. Anahtar orda.

Çaya fazla yüklenmeyecek. Kendi kendine bunu kuruyor. Çünkü çay uykusuzluk yapıyor. Hele böyle uyku düzeni kalmamışken...

Bulutlar Marmaris'i ve güzelliklerini gözden kaçırmak ister gibiler. Birden bastıran yağmur her yanı kaplıyor. Otobüsten inerken de, servise binerken de yağmurun ve bulutların kalın örtüsü üzerlerinde.

Ancak koşar adım vardığında ve evin verandasına sığındığında gök biraz açılır gibi oluyor.

Üstü sırılsıklam. Silkelese ne fayda! Pabuçları da ıslanmış.

Anahtarı çarçabuk bulup kapıdaki deliğe yöneltiyor. Tuhaf! Anahtar, deliğine girmiyor. Yanlış anahtar mı aldı? Anahtarın dişlerine ve üstünde yazılı markasına bakıyor: "Bunamadım ya, " diyor, "buranın anahtarı, bu!"

Anahtarı kilidin deliğine sokmaya çalışırken, içerden bir tıkırtı geliyor. Az sonra kapının kolu bükülüyor ve kapı açılıyor:

-Buyrun, ne istediniz?

Gözü birden üstteki kapı numarasına kayıyor:

-Yanlış gelmedim değil mi? diyor. Burası benim evim de...

Kendinden biraz genç ve üzerinde bornozu olan orta yaşlı adam, kapı aralığından biraz öne çıkarak;

-Yanlışınız olduğu muhakkak, diyor. Çünkü iki aydır burası bizim.

-Olamaz, diyor, Ali Ataman. Kimden aldınız peki?

Adam, oğlunun adını söylüyor. Evi ondan almış.

Bir anda yerle gök birbirine karışıyor. Liman ve deniz ve orman ve bütün yapılar... Marmaris yerle bir!

Anahtarı cebine koymak için eli yana gidiyor. Sonra bu garip nesneye, uzak ve tanıması olanaksız bir yabancılıkla bakıyor. Birden, onu sonsuza göndermek istercesine fırlatıyor.

Kapıdan geriye dönüşü, yaşam karşısındaki bütün yenilgilerin özeti sanki. Omuzları yok.

"Ev sahibi"nin nasıl baktığını ve neler düşündüğünü bilmesi olanaksız.

"Rafet... Bakkal Rafet açıktır,"diye söyleniyor kendi kendine. " Bir rakı alıp sahile yürümeli... Sonra ne olursa olsun!"

Tütün Kokusu

Ona öyle geliyor ki, ömründe bir daha, hiçbir zaman öyle bir akşam yaşamadı.

İçinde uğultular, vurup duran kampanalar ve insanın dünyayı görmesini engelleyen, kendine kilitleyen iç karanlığı.

Tekel'in satılıp özelleştirileceği söyleneli çok olmuştu. Tekel'e ait bu tütün işleme ve yaprak bakım atölyesinin kapatılmasına öncelik verilmesine kılıf bulunmuştu: Şehrin merkezinde olan mağazaya kamyon giriş çıkışları çok güçtü ve bu yüzden sık sık sorun yaşanıyordu. Öyleyse işletme kapatılmalıydı.

İmza kampanyaları, dilekçeler, PTT'den tel çekmeler, basın açıklamaları, protesto gösterileri fayda etmedi. Gün geldi özelleştirme kesinleşti. Direnişleri sürse de, artan baskılarla birlikte gelen özendirici kıdem tazminatı önerileri çözülmeyi getirdi. Birdi ikiydi derken, emekliliği gelenler tek tek çekip gittiler. Başka yerlere gönderilenler ise yakın depolara kapağı atabilme telaşıyla her şeyi unuttular.

Depodaki tütünler, onca eşya, günler süren büyük bir telaşla başka yerlere aktarıldı.

Yıllardır her sabah işbaşı yapılan, mevsimlik işçilerin çalıştığı dönemde sabah akşam tıklım tıklım dolan, karıncalar gibi çalışılan depo bomboş kaldı. Sessizliği, bölümlerinin ve odalarının karanlığı onu bir anda hayalete çevirmişti. Emekli olduktan sonra arada bir oradan geçtikçe, içinde derin kırıklıklarla bu dev beton hortlağa baktı. Sokulup merhaba diyecek bir tek kimse bile kalmamıştı onca insandan. Kapıdaki bekçiler dahi değişmişti. Koca bina, başka ellerdeydi artık.

Yağmurlu bir gündü. Kemeraltı'nın bütün saçakları hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Gök delinmiş miydi?

Beyler sokaklarından geçip otobüs duraklarına ulaşmak için deponun yanındaki ara sokağa yöneldiğinde yağmur daha da hızlandı. Kahvenin önündeki sundurmanın altına sığındı. Üstünü başını silkeledi. O an, ortalıkta dolanıveren küçük bir rüzgârla genzine dolan kokuyla adeta sarsıldı. Burun deliklerini açarak derin derin soluk aldı. Gözlerini yumdu.

Komşu hastanenin, hastalarımızın sağlığını tehdit ediyor diyerek sık sık şikâyetçi olduğu tütün kokusuydu onu bu denli etkileyen. Yıllardır bu kokuyu solumuştu. Tütün kokusunun acısı genzine değmediği zaman eksiklik hissederdi. Açtığı davayı kazandığı takdirde, hastanenin, ürkütücü rakamlardan oluşacak bir tazminat alacağına kesin gözüyle bakılmasının da deponun kapanmasında payı olduğu söyleniyordu. Söylentilere bakılırsa, bu özel hastanenin sahipleri binaya göz koymuşlardı. Devletten onu yok pahasına almak için her yolu deniyorlardı. Ankara'dan destekçileri vardı ve özelleştirmedeki katakullilerle önlerini açıyorlardı.

Gök açılır gibi olunca çıkıp yürüdü. Garip şey, yağmur onun ortaya çıkmasını bekliyormuşçasına birden, adamakıllı indirdi. Şemsiyesi de yoktu, paltosu da. Ceketi, pantolonunun dizleri sırılsıklam olmuştu. Sular ensesinden giriyordu. Sığınacak yer aradı. Gözüne, deponun bekçi kulübesini kestirdi.

Oraya koşup camı tıklattı. İçerdeki bekçi kapıyı araladı.

-Buyur amca, dedi.

-Ben buranın eski çalışanıyım, dedi. Yağmura yakalanınca...

-Buyur, dedi bekçi. Masasının yanındaki sandalyeyi gösterdi.

Kulübe sıcacıktı. Küçük bir elektrik sobası burayı ısıtmaya yetip artmıştı.

Sobaya yaklaşıp bacaklarını açtı. Çok geçmeden paçalarında buharlaşma başlamıştı bile.

O gün bekçiden öğrendiği şeyler çok şaşırtıcı geldi ona.

Bazı kimseler deponun satışına ya da kiralanmasına karşı çıkıyorlarmış. Davanın biri bitiyor, biri başlıyormuş. Bunun için, davalar bitinceye dek buranın valiliğin kurduğu vakıf tarafından otopark olarak işletilmesine karar verilmiş. Aradaki bazı duvarlar yıkılacak, büyük bölmeler oluşturulacakmış. ...mış ...mışşşş...

Aklı, genzine dolan o kokuda.

Bekçinin anlattıkları elbette ilginç. Yarın yıkım ve 'tadilat' başlıyormuş.

Yağmur kesilir gibi olunca, bekçiye;

-Şöyle bir bakabilir miyim? diyor. Kolay değil, diye ekliyor, otuz yılım geçti burada.

Bekçi hatırnaz bir genç. Onunla birlikte geliyor.

Deponun açık duran ana kapısından girdikleri anda o kokuyla yalnızca burnu, genzi değil; bütün vücudu yıkanıyor.

Eski tezgâhlar, masalar, iskemleler sanki yerli yerinde; o ve arkadaşları işlerinin başındalar, çalışıyorlar. Şakalaşmalar, takılmalar, dokundurmalar, laf atmalar birbirini izliyor.

Kendini tutmasa, yanındaki şu temiz yüzlü genç bekçi olmasa, hıçkıra hıçkıra ağlayacak; içinde birikmiş zehri akıtacak.

Bu koku, iliğine kemiğine işlemiş. Tiryakilikten öte bir şey bu. İnsanı alıp götüren, dünyasını büyüyle, tılsımla doldurup savuran bir şey. Adını koyması mümkün değil.

O an içinde çakan şimşek ise başka: "Acaba otoparka işçi alırlar mı?"

Bekçinin ağzını yokluyor. Aldığı yanıt umut verici. Birkaç kişi alınacakmış. Bekçi kıskançlık da göstermiyor. Nereye, nasıl başvuracağını da anlatıyor.

Ertesi gün ilk işi valilikteki vakıf bürosunun yolunu tutmak olacak.

İşe başladığı gün bütün bölmeleri dolaştı. Tütün kokusunu doyasıya içine çekti. Mutluydu. Her gün bu kokuyu doya doya duyacaktı. Sadece koku mu? Otuz yılını birlikte geçirdiği insan-

larla da birlikte olacaktı burada. Düşsel, sanal bir birliktelik... Buranın yeni çalışanlarına belli etmeden, kendi dünyasında yaşayıp gidebilirdi.

İlk günler, tatlı bir düşteydi. Tezgâhlar hepsi yerli yerinde gibiydi. İşçiler eğilmiş çalışıyorlardı. Selahattin Usta yine usuldan bir şarkı mırıldanıyordu. Gülhanım, kafasını kaldırıp ona bakmasa da, o, bütün mağazanın bildiği bu tek taraflı aşkı inanılmaz bir bağlılık ve mesafelilik içinde sürdürüyordu. Kadına açıkça asıldığı yoktu, için için yandığı, yanıp da tüttüğü, tütün kokusunun içinde gizli yanık kokuları duyulmasından anlaşılabilirdi.

Kızların bu yıl da neredeyse dörtte biri değişmişti. Aşna fişne oldukları birisinin kolunda başka bir yolu yürümeye koyulmalarındandı bu. Bazılarının nikâhlarına, düğünlerine katılmıştı. Kimilerinin yüzü belleğinden tümüyle silinmişti.

Kendi gizi bütün bunların ardından mı gelirdi? Kimsenin, hiçbir zaman, hiçbir şey sezmediğini düşündüğü tek yanlı aşk onunkisiydi. Mürşide, bu akça pakça, dirseklerinin çukuru içe kaçık, balık eti vücudu yürüdükçe ırgalanan, ırgalandıkça da tuhaf ve çıldırtıcı bir biçimde kendine çeken göçmen kadın, kendisine daima "Remzi Abi" diye seslenmişti. Araya koymak istediği uzaklığı bu iki sözcük çok iyi belirtiyordu. Hiçbir zaman ona "yan baktığı" belli olmamalıydı. Göz ucuyla, adeta bakmadan onu izlemekte zamanla ustalaşmıştı. Öteki işçiler de bunun farkına varmıyorlardı..

Mürşide'nin kocasıyla pek mutlu olmadığı yolundaki söylentiler, içinde dalgalanmalara yol açsa da, o tür kurmacalara kendini kaptırdığında hep çocuklarının masum, karısının mahzun yüzü geliyordu aklına. Kendini "bozmadan" yarına çıkmaktı onun düşü. Ömrü boyunca dürüst kalmak için çabalamamış mıydı? Mürşide'ye eğilim duyması gönlüne düşen bir leke miydi?

Ustabaşı olduktan sonra ayakları onu inadına Mürşide'nin bulunduğu bölüme çekse de buna direndi. Bir kez olsun o bölüme fazladan gitmemesi, kendine ve herkese karşı dürüstlüğünü kanıtlamaya yetiyordu. Mürşide'ye yaptığı küçük iş yardımları, "ağabey"ce tutumun bir parçası olarak algılanıyordu.

Yalnız ikisi, Selahattin Usta ile kendisi, arada bir Veysel Çıkmazı'ndaki minicik meyhanelerden birine oturup iki tek attıklarında, birbirlerine yaralarını gösterir gibi alçak sesle ve biraz da utanarak dertleşirlerdi. Selahattin Usta, kimi zaman, "Bizimki manyaklık be Remzi," derdi, "bu çağda böyle aşk mı olur? Uzaktan, keriz gibi bakmak... İşin kaba görünüşü bu. Lakin, yürekteki çarpıntıyı bilseler... Yürek değil, kuş mübarek... Pır pır pır Bunu kime anlatırsın! Kimi zaman laf çarpmalar olmuyor mu, çaresiz, anlamazlıktan geliyorum."

Kadehler birbirini izler de, içkiyi biraz fazla kaçırırlarsa, artık kendi ayak seslerinden başka sesin kalmadığı Beyler sokaklarını arşınlayıp evlerine dönerlerken, Selahattin Usta'nın umutsuzluk yüklü karık sesiyle söylediği o şarkıya gelirdi sıra: *"Nereden sevdim o zalim kadını / Bana zehretti hayatın tadını."* Kadının zalim olmadığı, hayatı zehretmediği de belliydi ama; yanıp yakınmanın şarkılardan güzel yolu mu vardı?

Öyle gecelerin sabahlarında, Remzi Mürşide'nin, Selahattin Usta da Gülhanım'ın yüzüne bakamazlardı. Sanki iki kadın, onların dün geceki konuşmalarını dinlemişler, sokaklar boyunca arkalarından onları izlemişler, şarkısına varıncaya dek her şeyi duyup işitmişlerdi. Öylesine utanç içinde olurlardı ve bu utancı aptalca bulsalar bile her seferinde yeniden yaşarlardı.

Yeni otopark olan, delik deşik duvarlarıyla hortlağı andıran bu dev beton binada başlıca işi temizlikti. Ona iş vermelerinin bir nedeninin de tuvalet temizliği olduğunu çok sonra anlayacaktı ama, vız gelirdi. Tuvalet on dakikalık iş. Gün boyu tütün kokusu... O büyü... Ehliyeti olmadığından, arabalara hiç karışmıyor; ön ve arka bahçenin, iç bölümlerin temizlik ve bakımını yapıyordu. Allah var, bahçe temizliklerinden pek hoşlanmıyordu. Bir tek kış akşamlarında çıkış anının telaşını yakalar gibi oluyor; kalabalığın içinde dış kapıya yönelen, sokağa dizilmiş seyyar manavlardan öteberi alıp evine koşacak olan Mürşide'nin hayalini kollayarak duraklara doğru yürüyordu. Kendini Konak alanının

akışan kalabalığının içinde bulunca büyü bozuluyor, tekdüze bir gün sonu yinelemesi olup çıkıyordu.

Hele sabahları, herkesten önce gelip içeri girmiyor muydu; tütün kokusu kapalı alanda gece boyunca yoğunlaştığından genzini yakarcasına burnuna doluyor, onu sarsıp kendine getiriyordu. Düşle gerçek o an buluşuyor ve birbirine karışıp, gün boyu tüte tüte içinde geziniyordu.

Karısı, çocukları başta olmak üzere, çevresindekiler onun otoparkta temizlikçi olarak çalışmasına akıl erdiremiyorlar, söylenip duruyorlardı. Kimseye aldırdığı yoktu. O işinden memnundu. Henüz eli ayağı tutuyordu... Çalışacaktı.

Ne zamana kadar?

O gün de gelecekti elbet...

Zaman hızlı ama tekdüze bir biçimde akıp gidiyordu. Belki de bunun için bazı şeyleri fark etmekte gecikmişti.

Yıllardır elde süpürge ortalıkta dönenip duruyordu. Egzoz dumanından simsiyah olmuş betonları yıkamak, zifte dönmüş köpüklü kara kiri akaçlara sürmek sevmediği işlerin başında geliyordu. Öyle zamanlarda burnundan koku siliniyor, tütünün yerini yanmış petrolün iğrenç kokusu alıyordu.

Otoparkta yer bulmak sorundu. O kadar çok araba bırakmak isteyen vardı ki, artık burayı yönetenler daha çok kısa süre kalacak olanlara yer veriyorlar, böylece, geliri artırmaya çabalıyorlardı. Girip çıkan, yolu açılan, çekilen, yeri değiştirilen arabalardan çıkan egzoz dumanı, kapalı bölmeleri bunaltıcı bir hale getiriyordu. Kimi zaman öğürerek kendini dışarı atıyor, kustuğu oluyordu.

Dün sabahtı. İçeri girdi. Atılmış kâğıt parçalarını topladı, izmaritleri süpürdü. Bir eksik vardı. Bunun ne olduğunu önce bilemedi. Etrafa göz gezdirdi. Akşam alınmayıp burada kalmış üç araba vardı içerde. Yeni gelenler biraz sonra kapanı takırdatarak aşmaya başlarlardı. Sonra da dur durak bilmeden, gecenin on bi-

rine dek burası para basmaya devam ederdi. O eksiği düşündü yine. Değil ötekiler; Mürşide, Selahattin Usta, Gülhanım... hiçbiri yoktu. Görüntüleri gözlerinin önüne gelmiyordu artık. Gölgeleri bile silinmişti.

İçinde bir bulantı, öğürme isteği... Midesi kazındı. Açlığını bastırmalıydı. Bir boyoz ve haşlanmış yumurta... Köşedeki adam gelmiştir... Cebinde bozukluk var mı diye yokladı. Vardı. Sabah sabah adama bütün para verilmezdi. Bir metal para çıkardı. Kaç para olduğunu anlamak için bakarken parayı düşürünce, almak için eğildi. Mübarek, sanki yere yapışmıştı. Tırnakları yoktu. Onu tutup yerden kaldıramıyor, alamıyordu. Bunu başardığında, parmak uçlarının zift sürülmüşçesine simsiyah olduğunu fark etti. Yerler egzoz artığı kurumla sıvanmış gibiydi. En iyisi her yanı yine yıkamaktı.

İçi yeniden bulanınca daraldı. Geniş bir soluk aldı. Her yana sinmiş egzoz kokusu burnuna doldu, genzini kirletip yaktı.

İşte o an farkına vardı: Depo tütün kokmuyordu artık. Soluğunu boşaltıp bir daha çekti. O acı tütün kokusundan eser yoktu. Her şey egzoz dumanıyla ve onun artıklarıyla örtülmüştü. Düşler ve anılar da... Artık onların gölgeleri bile kayıptı. O koku olmadığı için, onları burada düşleyemediğinin ayırdına vardı.

"Ne işim var burda benim?" diye söylendi. Sesi boş bölmenin duvarlarında yankılandı.

Süpürgeyi alacaktı, vazgeçti. Hortumla su tutacaktı, bıraktı.

Bu güzelim yerin böylesine iğrenç bir hale nasıl geldiğine akıl erdiremedi. Sol bölüm girişindeki sandalyeye çöktü. Öğürdü. Boğulacak gibiydi.

Çıktı. Giriş kapısında, bilet gişesinin önünde beklemeye başladı.

İlk gelen görevliye anahtarları verdi. "Ben işi bırakıyorum," dedi. Adam, "Neden? Ne oldu ki? Böyle birden?..." diyecek oldu; sözcükleri havada kaldı. Ona hiçbir şey demeden yürüdü..

Serin, ışıltılı bir sabahtı. Kadim İzmir şehri, tütün kokularından uzakta yeni bir güne uyanıyordu.

Tüfek

Yusuf Hoca'nın sesi pek yanıktır. Hele böyle sabah ezanlarında, sesindeki büyülü hüznü ta içinizde duyarsınız. Daha tam açılmamış, çapakları alınmamış ham bir sestir bu ama sabahın perdesini usulca öyle aralar ki, gecenin bütün sanrıları, korkulu düşleri silinip gider; onların yerini, damarlarınıza kadar işleyen bir aydınlık almaya başlar.Usulca yataktan sıyrılıp gündoğumu için balkona koşarsanız, oradan ta ötelere uzanıp giden ovanın tüller altındaki o gelin güzelliğini görürsünüz. Sonra gün doğar ve her şey gizeminden arınarak ışıklar altındaki olağan görünümüne kavuşur; ortalığı gündelik seslerin bildik akışması kaplar.

Pazarcı Hasan, bu sabah vakti güzelliğini hiç kaçırmaz. Yusuf Hoca 'Allahüekber!' dedi mi yataktan fırlar, elini yüzünü yıkar, balkona koşar. Kış günüyse perdeyi aralar, camın ardına yerleşir. "Nasiplerin sabahleyin erkenden dağıtıldığına" inananlardandır o.

O sabah da Yusuf Hoca ezanı öyle değişik bir eda ile okuyor ki, Pazarcı Hasan, içinden kalkışıverip gırtlağına yürüyen, orada düğümlenip kalan hıçkırıklarını zor bastırıyor. Anlamadığı, anlatamadığı duygular sarıyor içini. Dışarıda yağmur var. Öyleyse, şu pencere kenarındaki divana yerleşmek ve oradan sokağı gözlemek en iyisi. Ovayı göremeyecek bu sabah. Hava kapalı.

Daha perdeyi çeker çekmez kaldırımdaki karaltıya ilişiyor gözü. Bir asker bu. Az ötede, sokağın ucunda da bir cemse... İçi cız ediyor: Genel arama tarama mı var? Yoksa yine "Doktor'un kızı" için gelmiş olmasınlar? "Kasabalılar"la mı ilgili yine? "Akrep" dedikleri kızın yaptıklarını okudu gazetelerde. Kız şimdi hapis. Kasaba'dan çok adam var içerde yatan. "Ardı arkası kesilmiyor, ne de çoğalmışlar; kökü kuruyacak gibi değil."

Neden gelmiş olabilirler? Asker iki eliyle kavradığı silahını sımsıkı tutuyor. Perdeyi biraz daha aralayıp sokağın iki yanına göz atıyor. Evet, öbür başta da bir araç ve birkaç kişi var. Dikkatli bakınca onların polis olduğunu anlıyor.

Eli ayağı titremeye başlıyor. Duracak zaman değil. Gidip karısını usulca dürtüyor. Fısıltıyla:

-Kalk hele, diyor, dışarısı asker, polis kaynıyor.

Kadın yataktan bir yanından öbür yanına dönerken adeta sayıklıyor:

-Kaynarsa kaynasın, diyor, bize ne!

İşte bu çıldırtıyor Pazarcı Hasan'ı. Ne zaman başı dara düşse; sıkıntılı, korku verici bir durumla karşı karşıya kalsa, bu kadın böyle yapar! İnadına umursamaz görünür. Sanki ona cesaret, soğukkanlılık, dayanıklılık dersi vermek istemektedir.

-O tüfeği, diyor Pazarcı Hasan, başımızdan atamadık gitti. Belaya çatmazsak, iyidir.

Kadın, yorganın yarısını kaldırıyor üzerinden. Yatağın içinde usul usul doğruluyor.

-O da yasak mıymış? diyor. Herkeste var ondan. Av tüfeği değil mi alt tarafı!

-Götürüp teslim etmek gerekiyormuş, diyor Hasan. Tabanca, bilmem ne, öyle silahlar gibi cezası varmış. Silahı olanlar belli yerlere atacakmış. Cami avlularına, çöp bidonlarına falan... Hem kumandan, hem emniyet amiri öyle duyurmuşlar. O zaman senin olduğu bilinse bile cezası yokmuş.

Kadın,

-Eh, diyor, atsaydın sen de şimdiye kadar. Ne dönüp duruyorsun öyle ortada? Durma, git, at.

Kadına kızıyor ama ona diyebileceği bir şey yok. Sanki duyan olacakmış gibi ayaklarının ucuna basa basa pencere kenarına yürüyor. Perdeyi usulca aralayıp bakıyor: Kaldırımdaki asker ikilenmiş. Cemse de, polis arabası da, polisler de yerinde.

Karısı yanına geliyor. Çekilip ona yer veriyor. Dışarı bakar bakmaz:

-Aniii, diyor kadın, her yer asker, polis kaynıyor! Yoksa tek tek evleri mi arıyorlar? Allah kahretmesin seni! Alacak yerine almaya, bula bula tüfek mi buldun da, onu başımıza bela ettin! Gelip bulurlarsa, "Benim haberim yok" derim. Verirsin hesabını o kötü tüfeğin.

Boğazı kuruyor. Karısına bir tokat patlatmayı, hayır, düpedüz onun ağzını burnunu dağıtmayı çok istiyor o an; ama sırası değil.

Arkadaki küçük odaya gidiyor. Dipteki eski yatakların, yünlerin, pamuk çuvallarının arkasına, naylona sarılıp konmuş tüfeği çıkarıyor. Torbayı açıp bakıyor. Yağlayıp koyduğu halde pas içinde kalmış tüfek. Namlusu karıncalanmış. Bir süre elinde evirip çeviriyor, sonra yine torbaya koyuyor.

Radyoda sabah haberleri: Kenan Paşa'nın demeçleri... Sıkıyönetim bildirileri... Duyurular... Yasalar, yönergeler, yasaklar.... Ele geçen anarşist, terörist ve bölücüler. Bunlara ait silahlarla ilgili bilgiler, dökümler. Teslim olması istenenler. Sunucu sayıyor: "Adı, soyadı: Hasan Çumrak, 1957, Fatsa doğumlu, Hasip ve Emine'den olma, boştagezer..." Sonra Turgutlu'dan üç kişi. Evet, evet Kasaba'nın üzerinde yeni rüzgârlar esecek, besbelli!

Ne yapacak bu tüfeği?

Peynir tulumlarını koyduğu kilere yöneliyor. Dibinde pek az peynir kalmış bir tulumu boşaltıp tüfeği ona sarıyor. Bahçeye çıkıyor. Yeri kazıp gömecek. Birden aklına geliyor: Diyorlar ki, ellerinde dedektör mü ne varmış, gömülü silahları şıppadak buluyorlarmış.

Dönüp içeri giriyor. Tuluma sarılmış tüfek, daha azametli görünüyor gözüne.Tabanca gibi ufacık bir şey olsa, cebe sığar, gider atıverirsin...

En iyisi akşamı beklemek.

O gün evde. Boş günü. Ev dar geliyor. Sokağa çıkınca biraz ferahlıyor. Ortalıkta ne asker kalmış, ne polis! Malını alıp sattığı mandıraya uğruyor. Mandıracıyla öteden beriden konuşuyorlar. Aklı evde.

Mandıradan çıkıp Asmalı Kahve'ye yöneliyor. Amacı zaman geçirmek. Hele akşam olsun... Kurtulacak o beladan.

Eski komşularını özlemiş. Arka arkaya çaylar geliyor. Eskilerden konuşuluyor. İçinden onları kıskanıyor: Onların böyle dertleri olmadığı belli.

Kapıda duran askeri araçtan yere atlayan birkaç askerin kahveye dalıp vaziyet almasıyla içi cız ediyor. Sokağı tutan polisleri görünce ise elden ayaktan kesiliyor.

Askerlerden sonra içeri giren, fiyakalı adımlarla ortaya gelen üsteğmen, ayağa kalkmalarını ve ellerini başlarının üzerine koymalarını istiyor. Üsteğmenin dediğini yapıyorlar. Üsteğmen tek tek üzerlerini arıyor. Sonunda:

-Ulan moruklar, diyor, içinizde hiç erkek yokmuş be!

Kıkırdayanlar oluyor. Üsteğmen kızıyor.

-Ne var bunda gülünecek? diyor. Bizim oralarda olsaydı, şimdi neler çıkardı.

Bu Ege'nin insanı yavşak zaten!

Çıt yok.

Askerler ve polisler önce geri geri çekilerek dışarıda toplanıyorlar, sonra arabalarına bindikleri gibi uzaklaşıyorlar. Kahveci:

-Adam doğru söyledi, diyor. Hepimiz yavşağız. Ağzımızı bile açamadık...

Ortak yaşanmış, paylaşılmış utancın ezikliği ortalığı sarıyor. Tek tek çıkıp giderek kahveyi boşaltıyorlar; adeta kayboluyorlar.

Ilk defa o gün televizyonu ve radyoyu hiç açmayasıya kapatıyor. Biliyor ki, Kenan Paşa gene çıkıp, esip yağacak.

Onun yüzünde üsteğmeni görmekten korkuyor.

Akşam ve yatsı ezanları geceyi müjdeliyor. Yükten bu gece kurtulacak!

Saat on ikiden sonra sokağa çıkma yasağı var. Saat on ikiye yaklaşırken, karısını da yanına alıyor, bir ev ziyaretinden dönerlermiş gibi yürüyorlar. Arka sokağa geçiyorlar. Ağzı açık bir çöp bidonuna tüfeği bırakıyor. Dolanıp öbür sokaktan eve dönüyorlar.

Sabaha karşı, karısı dürtüyor

-Hasan, diyor, ya gören olduysa? Kendin gidip atsaydın keşke. Beni niye götürdün ki! Kaç saattir uyuyamıyorum.

Bu kez Hasan umursamazlıkla bir yanından öbür yanına dönüyor.

-Boş veeer, diyor, bugün uyuyamazsan yarın uyursun... Sıkma canını...

Yusuf Hoca'nın yanık sesi tam o sırada ortalıkta yankılanıyor: "Allahüekber, Allahüekber!"

Pazarcı Hasan, gerisini duymuyor. Hiç uyanmayacakmışçasına derin bir uykuya varıyor.

Kavuşmak Faslıdır

"Er kişi niyetine! Allahüekber!"

Üç saflık bir kalabalık. Hepsi ellerini kaldırıp sonra salıverdiler.

Oysa ne çok dostu vardı onun. Peki nerdeler?

Önce uzaklara çekilişinin, sonra elden ayaktan düşüp huzurevine yatışının bunda elbette payı büyük. Kimbilir, belki de dostlarından çoğunun haberi bile yok.

Belli ki, bölgenin en büyük gazetesinde çıkan haberi de gören olmamış; gören olduysa umursamamış: "Artist Kemal Öldü."

Tabutu omuzlarda. Ben de koşup giriyorum altına. Kolu devredip çıktığımda soluk soluğayım. Yaşlılık... Böyle miydim ben?

Camiden ayrılıp sıvışanlar var. İçim eziliyor.

Selahattin yanımda.

-Acele etti, erken tüydü Kemal, diyor.

Yüzüne bakmıyorum.

-Ne yapalım, vatan sağolsun. Biz kendimize bakalım.

İki adım ötemdeki Necati'yi görmemişim. Sesiyle irkiliyorum:

-Selahattin, sen nasıl insansın yahu? Neler saçmalıyorsun böyle? Patavatsız olduğunu bilirdim ama, bu kadarını doğrusu beklemezdim. Şunu bil: Benden önce ölürsen, bu sözlerini cenazende ben söyleyeceğim.

Selahattin "Ölenle ölünmez" gibi bir şeyler geveliyor. Necati'nin koluna giriyorum.

-Yürü!

Yol uzun çünkü.

Necati:

-Öteki mezarlıklarda yer yok muymuş da, Soğukkuyu'ya götürülecek cenaze? diyor arabaya yürürken.

Bizim Artist'e o da benim kadar yakın. Bunu bilmemesine şaşıyorum.

-Vasiyeti öyleydi, diyorum. Rahmetli Zeliha burada yatıyor ya... Sana anlattım. Bir keresinde sarhoş kafa Karşıyaka'dan faytona binip gelmiştik. Kapıdan girişte sağda bir yerlerdeydi Zeliha'nın mezarı. Onu oradan zor koparmıştım.

İri, mavi gözlerini gözlerime dikip öyle bir bakıyor ki, onun ardında dünyalar görüyorum. O dünyada bugün artık eşine benzerine rastlanmayan sevdalar, unutulmuş sanılan ama gizli gizli anımsanan, saklı mücevherler gibi duran değerler var.

-Bu duyguları bütün içtenliğiyle yaşayan son kuşak belki bizimki, diyor Necati.

Dalıp gidiyorum..

Selvilimescit'ten Dönertaş'a, Dönertaş'tan Agora'ya, Agora'dan İkiçeşmelik'e oradan da ta Arapfırını üstündeki sırtlara uzanan bu eski Türk mahallesinin yoksulluk ve zenginliğin fark edilmediği alçakgönüllü yaşantısı içinde herkesin ayrı, saygın bir yeri vardı. Zengin fakir herkes birbirine sevgi ve saygı gösterir, acıları paylaşıp azaltmaya, sevinçleri çoğaltmaya çabalardı.

Mevsimine göre imbata, yağmura ya da güneşe teslim olan dar sokakların çocukları, kapı önlerine, merdivenlere, taşlıklara ilişivermiş kadınların ezelden ebede sürecek gözlemleri altında oynarlar, sevişirler, sövüşürler ve dövüşürlerdi. Kine, nefrete yer olmayan, dostlukların duvar üstlerindeki sardunyalar gibi evlerden sokaklara taştığı insanca esintiler içinde yaşamaya öylesine alışmışlardı ki, bu belki de genlerine işlemişti.

Sevgiyle serpilip gelişen çocukların daha ilkokul yıllarından aşka teşne bir duruşları vardı. Birazcık palazlananlar, köşe bucak, gözlerden

ırak konuşup anlaşmaya, hatta aşklarını gizlemek için kapı komşusu dahi olsalar mektuplaşmaya başlarlardı.

Kemal ile Zeliha'nın aşkı da Misak-ı Milli İlkokulu sıralarında başlamıştı. Kemal, Zeliha'ya o çocuk yaşında dahi öylesine tutkundu ki, oyunun en cavcavlı yerinde bile bir gözüyle onu izlerdi. Hemen her yerde Zeliha'yı gözetir, ona sırasını verir, her işinde yardımcı olurdu. Zeliha, olanca munisliğiyle boynunu büker, Kemal'in sevgisini yüreğinin derinliklerinden gelen kıpırtılarla karşıladığını belli ederdi.

Askerlik öncesinde Kemal'le Kordon'da, Kadifekale surlarında, İnciraltı plajlarında el ele dolaştıklarını görenler olmuştu. Bir de, sıkça buluştukları, Agora'dan Kadifekale'ye çıktığı söylenen dehlizin mağarayı andıran ağzında.

Ay, gecesinde bile masmavi gülümsediği belli olan İzmir şehrinin üstüne, çocuğunu uyandırmamak için tüllerini usulca serip örten anne titizliği ve sessizliğiyle gelirdi. Kadifekale'nin üstünden birden peydahlandığında sokaklar daha bir şenlenirdi. Hele yazın, kapı önlerinin konuşkanlığı, muhabbeti, yaşama sevincini kutsarcasına coşkulu bir hal alırdı.

Kemal ile Zeliha, öyle gecelerde Namazgâh'taki türbenin ardındaki incirin altına sığınırlar, onun karanlık gölgesinde yok olup giderlerdi.

Sevgi, su olup içlerinden ıpıl ık akar, birbirine geçerdi.

Aşkın tutkuya, tutkunun gelecek ülküsüne, onunsa yeminlere dönüştüğü bir köşeydi orası.

Onlara uzak uzak gözcülük yapan, köşe başlarında erketeye yatan sırdaş gölge bendim.

Bahar bütün tazeliğiyle tomurmuş. Ağaçlar yaprak açmış, filiz sürmüş; otlar iştahla baş kaldırmış. Dünkü yağmurun tazeliğiyle doğa gülümsüyor. Billur çiy taneciklerinin ışıltıları tozan bir aydınlık halinde mezarlığı sarmış.

Kuşlar, toprağın dingin göğsünde yatanların sessizliğine inat çığlık çığlığalar. Yaşam bütün canlılığıyla akıp gidiyor.

Bir selviye dayanmış, öylece Kemal'in "yerine yerleşmesini" izliyoruz. İmamdan başka hoca kılıklı biri daha var. Emirler yağ-

dırıyor: "Başını destekle biraz, toprak koy, yastık gibi..."

Bakmak istemiyoruz ama gözümüz yine orda. Tahtalar ve hasır da yerleştirildikten sonra toprak atılmaya başlanıyor. Sokulup yere bırakılan küreği alıyorum. Birkaç kürek toprak attıktan sonra küreği bırakıyorum.

O selvinin dibine değil de, az ötedeki çitlembiğin altına gidiyoruz. Her saniye biraz daha üzerindeki toprak artıyor Kemal'in.Tümsek halini alıp şekillendirilmesi, uçlarına tahtaların dikilmesi, üzerine su dökülmesi ve küçük testilerin dolu olarak başucuna konması iki kişinin işi oluyor. Diğerleri çömelmiş, bekliyorlar.

İmam Kur'an okuyor. Sesi, mezarlığın içinde dünyanın bütün varlığını toprak altındakilere de duyurmak istercesine çınlıyor.

Dualar ve fatiha!

İmam, bu kez sanki bir sırrı paylaşacakmış, Kemal'le ya da oradaki bütün ruhlarla başbaşa, özel, gizli bir şey konuşacakmış gibi orada kalıyor. Usul sesle talkın vermeye devam ediyor.

Necati'yle yürüyoruz. Sacayağının biri eksildi. Şimdi ayakta durmamız daha zor.

Necati bana sarılıyor. Başını omzuma koyup hıçkıra hıçkıra ağlıyor.

Oğlunun ölümünden sonra bu ikinci... Sarsıntıları dinecek gibi değil. Bekliyorum.

Benim gözyaşlarım onun sırtına doğru, omuz başına dökülüyor.

-Bu kadar da sever miymiş insan? diyorum karılmış sesimle. Bir ömrü tek sevgiye adayacak kadar?..

-Buna karşın direnmeyi bilmediler. Kendilerine çizilen yola razı oldular.

-Direnmeliydiler.

-Al sana, bir ömür acı, bir ömür özlem.

-Ne 'bir'i, iki ömür...

Sustuk.

Birkaç yıl önce. Akşam evlere dönüyoruz. Kemeraltı kepenkleri cayırtılarla iniyor. Güneş, Körfez'in üstünde bir ateş topu. Herkes telaş içinde duraklara koşuyor. Konak Alanı'na çıktık. Hükümet binasının köşesindeki çınardan birkaç adım ötedeyiz. Önümüzde, torununun elinden tutmuş bir kadının ayağı kayıyor. Kadın tökezleyip yere yığılıyor. Çantası elinden fırlayıp gidiyor. Çocuk da yerde. Kadın onu tutup çekmeye çalışıyor ama kendini toparlaması zor. Koşuyorum. "Verin elinizi," diyorum. Elini vereceği insanı görmek, belki de ölçüp tartmak için bakıyor. Göz göze geliyoruz. "Zeliha, sen misin?" diyorum. "Geçmiş olsun, ver elini." Çekip kaldırıyorum. Kendine aldırdığı yok. Çocuğun üstünü başını silkeliyor. O an, romatizmadan iyice tutulmuş ayaklarını sürür gibi gelip başımıza dikilen Kemal'i görüyor. Başını eğiyor. Eli ayağına dolaşıyor. "Teşekkür ederim, teşekkür ederim," diyor. Kemal, gırtlağının çok ötelerinden gelen derin ve boğuk bir sesle, "Zeliha, sen misin?" diyor. "Geçmiş olsun." Zeliha ona bakıyor. O an ağlamaktan vazgeçen torununun elinden tutuyor. "Hadi çocuğum," derken yanaklarına doğru sızıveren iki damla yaşı görüyorum.

Torunuyla gözden kayboluncaya dek arkalarından bakıyoruz.

Akşamın ala aydınlığı usul usul yitiyor. Şehrin ışıkları yanıyor.

Belki de hiç yaşanmamış bir öykünün tanıklarıyız artık. Yaşadığımızın ne kadarının gerçek olduğunu anlamamız mümkün değil.

Akşam yıldızı parlıyor.

Şehrin homurtusu birazdan azalmaya başlayacak ve hepimiz yalnızlıklarımıza çekileceğiz.,

Kemal, bizimkinden birkaç kat daha ıssız bir gecenin koynunda, kadim ve katmerli yalnızlığının içinde bulacak yine kendini.

Şimdi mezarlıkta bizden başka kimse yok. Az önce imam da cübbesinin eteklerini savura savura gitti.

Biz de çıkıp gidecektik. Kapıya yönelmek üzereyken:

-Gel hele, dedim Necati'ye.

Kapının girişinde sağ tarafa yöneldim. Taşları okuduğumu görünce Necati ne aradığımı anlamıştı. Bu kez iki göz birden arayarak ilerlemeye başladık.

İlerdeki mavi çamı görünce hatırladım. Evet, oradaydı: "Zeliha... ruhuna fatiha."

Kabre eğildim. Bir avuç toprak aldım. Yürüdüm.

Necati hiçbir şey demeden beni izliyordu.

Kemal'in yanına döndük.

Avucumdaki toprağı onun üzerine sepeledim.

"Şimdi kavuştular işte!" dedim.

Gözlerim yanıyordu.

"Ölüm, kimileri için kavuşmak faslıdır," diye mırıldandı Necati. Orada mı söyleyivermişti, birinin sözü müydü, bilmiyorum.

Bundan sonra söylenecek hiçbir sözün anlamı olamazdı.

Metruk Vagonun Yolcuları

Alsancak'ın ıssız zamanlarıydı. Burada açılan lokallerden birinin bankosunda, tam da alıştıkları gibi ayakta, saatlerce içmişlerdi.

İzmir'in insanı düşlere çağıran ve alıp giden içli yağmurlarından biri vardı dışarıda.

İki arkadaş, uzak ıslıklardan yola çıkıp birbirini karanlıkta bulmuş ve uzun bir aradan sonra yeniden kavuşmuş gibi başladıkları coşkulu ve içtenlikli söyleşiyi, bulanan bakışları ve teltikleşen dilleri yüzünden sürdüremez oldular. Yarım saat kadar, çıt çıkarmadan, boş bakışlarını etrafta gezdirerek sustular.

İçkilerinin bittiğinin farkındaydılar. Birbirine ısmarlayacak güçleri yoktu. Hesabı ödeyip lokalden çıktılar. Bornova Sokağı boyunca yürüdüler. İhsan, dükkânların birinden "köpeköldüren" dediği iki şişe ucuz şarap aldı.

Bornova Sokağı'nın bitiminde gökyüzüne baktılar. Ay buluta girmişti.

İhsan:

-Güzeller böyledir abi, dedi, kendilerini ortaya sereserpe koyuvermezler. Görünmeleriyle kaçmaları bir olur.

Ali Rıza, ayın böyle bir an görünüp yitmesini:

-Bak dostum, ömrümüzün bütün güzellikleri böyle kısa bir an için bize gözükenlerdir, diye yorumladı. Sonra kaybolup giderler. Biz onları görüp görmediğimizden bile tam olarak emin olamayız. Karabasanlar ise işte şu bulutlar gibi hep başımızın üstündedir.

İhsan,

-Boş ver hocam, dedi, akşamı berbat etmeyelim. O bulutlar, yüzüme vuran şu damlaları yolluyor bize... Az şey mi?

-Sen şairsin, dedi Ali Rıza. Ben, onca beste yaptım, senin yazdığın o iki mısradan güzelini görmedim. Nasıldı onlar?

Düşündü. Duraksayarak okudu:

-"Sensizse akşamlar, bin kez karadır,

Mahcup sonbahar çılgınca sarıdır"

-Boş ver hocam yav, dedi İhsan, ben boktan bir şairim. O sözler de, eh, şöyle böyle... Sen seviyorsun ama... İlki neyse meyse de; ikincisinde aksayan bir şey var. Yazdık işte o zaman; sen de besteledin.

Farların çapraz ışıkları arasında karşıya geçtiler. Bir iki araç fren yaptı, biri düdük çaldı; o kadar

Alsancak Garı'nın saçağı altına sığındıklarında yağmur epey hızlanmıştı ve üstelik ay da tam o ara bir kez daha yüzünü gösterip bulutların arkasına çekilmişti. Bunları fark edecek halde değildiler. Kol kola, garın içinde daldılar. Garda bekleyen hiç kimse yoktu.

-Bu ne biçim iş, dedi Ali Rıza, hiçbir yere giden yok!

Gözlerini kırpıştıra kırpıştıra çevreye göz gezdirdi.

O an yağmurun birden indirdiği, çatıdaki uğultudan belli oldu.

-Çocukluğumda, bizim evimizin çatısı çinkoyla kaplıydı, dedi İhsan. Her yağmur, ayrı bir ürküntüydü benim için. Tangur tungur başlayıp sonra alışılmış bir uğultuya dönen yağmur sesini duydukça korkar, yorganın altında büzülürdüm. Abi, biliyor musun, şimdi o sesin benzerini duyduğum için bir kez daha sarhoşum...İnadına hoşuma gidiyor.

Kol kola girip yürüdüler. Beton yükseltinin bittiği yere vardıklarında yağmur iyice bastırdı. Bulundukları yer, garın unutulmuş bir köşesiydi.

Katarları ya da vagonları kenara çekmek, bekletmek için yapılmış kör rayların arasına daldıklarında nerede olduklarını ve nereye gitmek istediklerini bilecek halde değildiler.

-Hiçbir yere gitmek istemeyenlerin de gidebilecekleri bir yer vardır, dedi İhsan.

Felsefe dolu olduğuna inandığı bu sözünü onaylatmak için Ali Rıza'nın yüzüne baktı. Ali Rıza, başka bir düşün derinliklerinden sıyrılıp bakışlarını ona çevirmekte zorlandı.

-Yağmur hızlandı, şuraya girelim mi? dedi.

Önlerindeki vagonun açık kapısını göstermişti. Hemen vagona atladılar.

Yağmurdan kurtulmak hoşlarına gitti. Üstelik, dışarıdaki esinti burada yoktu.

Şişelerden birinin naylon tıpasını dişleriyle açan İhsan:

-Ne kadar yalnızız hocam, dedi.

-Belki bu yalnızlığı biz istiyoruz, dedi Ali Rıza. Yoksa şu yaptığımız...

-Boş ver hocam, çek, dedi İhsan.

Şişeyi Ali Rıza'ya uzattı. Bir o, bir öbürü... İçtiler.

Sonra ne konuştuklarını bilecek halleri kalmadı. Belki bin konuya girip çıktılar.

Gecenin bir vaktinde vagonlar sarsıldığında,

-Hooop! dedi İhsan! Durun lan; nereye götürüyorsunuz bizi!

Ali Rıza onun bu telaşına gülerek karşılık verdi.

-Bırak Allahaşkına, dedi, nereye götürürlerse götürsünler. Bugüne kadar kendi istediğimiz yerlere gittik de ne oldu? Hem biz bir yere gitmek istemiyor muyduk?

İhsan, "Kocaman herifler olduk, serserilikten vazgeçmiyoruz," diyecekti; demedi. Gözlerini kapadı ve kendisinde kayboldu.

Sabaha karşı ayıldıklarında önce içinde bulundukları vagonu yeniden keşfettiler.

Ancak, nerede olduklarını kestirmeleri pek güç oldu.

İhsan, bu vagonun karşısındaki sarı duvarı görünce, bulundukları yeri Seydiköy istasyonuna benzetti. Seydiköy'de, tam da

Münevver'in babasının evinin önünde olduklarını sandı. Münevver, bir aydan beri onu terk etmiş ve babasının evine gitmişti. Şimdi çıkıp gitse ve kapılarını çalsa, kendini bağışlatabilir, barışı yakalayabilir miydi?

Ali Rıza da bu sarı duvarı tanıdığı sanısındaydı. Çocukluğunun geçtiği kasabaya, onları kim, nasıl getirmişti, akıl erdiremiyordu.

-Ne yapacağız şimdi? dedi.

İhsan gülümsedi:

-Hadi, gidip bizim hanımı bir kez daha isteyelim, dedi. Bana yardım et abi. Eğer istersen, sen bu işi çözersin.

Vagondan indiler.

Karşılarına çıkan sarı duvar onlara geçit vermedi.Ortalıkta ev mev bulunmadığını ve Seydiköy'de olmadıklarını çok geçmeden anladılar. Çevreye bakıp rayların kavuştuğu binaya doğru yürüdüler. O taraftan motor homurtuları geliyordu. Şehir uyanıyordu.

Yağmur çoktan dinmişti. Ortalığı tan aydınlığı sarmak üzereydi.

İhsan:

-Biz de bir yere gittiğimizi sanmıştık, dedi. Vagonların yerlerini mi değiştirdiler, nedir? Her neyse; merhaba Alsancak Garı!

Ali Rıza, gülümseyerek İhsan'ın yüzüne baktı.:

-Gitmekle kalmak arasındaki farkı kim bilebilir? dedi.

İhsan:

-Şimdi Seydiköy'de olsaydık, dedi. Belki bahaneyle...

-Hastalanmazsak iyi, dedi Ali Rıza. En iyisi evlere varmak ve ısınmak... Hadi, eyvallah!

O sırada önlerinde duran minibüse atlayıverdi.

İhsan, onun böyle birden çekip gitmesine akıl erdiremedi. "Adama bu yapılır mı moruk?" diye söylendi. Saati "bela çiçeği" olan Alsancak garının önünde dikilip kaldı.

Issızlığa düşmüş ünlem gibiydi.

Buğulu Camların Ardı

Göğü saran bulutlar birden boşalınca saçakları bir uğultu aldı.

Hülya, büronun körfezi gören penceresine yanaştı. Deniz, uzaklara çekilmiş gibiydi. Nereden estiği belli olmayan deli dolu bir rüzgârın camlara serptiği damlalar, top top olup sızım sızım aşağıya akıyordu.

"Günlerdir gözyaşlarım böyle aktı," diye geçirdi içinden. "Ustam, sevgilim, canım, her şeyim; senin için... Nasıl da capcanlıydın! Yaşama sımsıkı sarılan bir insanın yaşamını bu denli acımasızca harcaması, kendi eliyle yok etmesi görülmüş şey midir? Uzun bir intiharı yaşar gibi yaşadın son yıllarını. Benim yakarışlarımı bile hiçe saydın. Sigara, içki, uykusuzluk... Sırım gibiydin ve giderek kemikleri sayılan bir iskelete dönüştün. Gözümün önünde eridiğini fark ettiğimde bu kadar geç kaldığımızı nereden bilirdim? Seni doktora gönderebilmek bir sorundu, tahlilleri yaptırmaya ikna etmek bir başka sorun!

Sesindeki söngü gittikçe belirginleşiyordu. Kesik öksürüklerin sözcüklerini sık sık böler olmuştu. Birlikte kimbilir kaç kez koşar adım yürüdüğümüz yollarda artık daha yavaştık. Dümdüz yolda durup soluklanman senin tez canlılığına öylesine aykırıydı ki, benim durumu kavramama yetip artmıştı.

Ustam, hocam, kocam, sevgilim, canım... Beni ayartanım, beni kandıranım, beni yoldan çıkaranım, beni sevgiyle yıkayanım! Sevmenin bu denli güzel olduğunu sen öğrettin bana!

Bu büronun kapısından staj için adım attığımda bunları yaşayacağımı bilsem, o an koşar adım geri giderdim. Gençtim, toydum. Dünyaya bakışım sığdı. Nasıl çalışacağınız üzerine benimle konuşurken, arada yudumladığın kırmızı içeceğin kola ya da meyve suyu olduğunu düşündüğüm için kendime güldüğüm çok olmuştur. Sonradan bu renkli karışımların votka ile meyve suyu, cin- tonik ya da cin ile meyve suyu olduğunu öğrenmekte gecikmeyecektim. Kapıcı Mehmet'in markete inip gelişindeki sevincinin ardında, her seferinde aldığı üç beş kuruşluk bahşişin bulunduğunu da çok geçmeden kavrayacaktım.

Dosyalar, projeler, devlet daireleri ve şirketler arasındaki gel gitlerim içinde, senin bana nasıl baktığını bile aylarca görememişim. Bir gün, masada çalışırken, sesinin karılıp içine doğru çekildiğini ve sözcükleri boğuk boğuk önüme döküverdiğini gördüğümde şaşırıp kalmıştım: 'Çok güzelsin! Dayanılmaz bir çekim gücün var. Aramızda yaş farkı çok. Seninle yaşıt kızım var. Bunları biliyorum ama kendimi senden alamıyorum.'

O gün öyle ürkmüştüm ki! Stajı mtajı bırakıp çekip gitmek düşüncesiyle ayrıldım bürodan.

Gece boyuncu seninle uğraştım. Senin ahlaksız, aşağılık, kızı yaşındaki birine sulanan bir sapık, bir budala olduğunu düşündüm.

Sabahleyin kalktığımda koca bir şehir ayaktaydı ve benim şu bürodan başka gidecek yerim yoktu. Bu stajı tamamlamak, sonra da meslek yaşamıma kendi ruhsatımla devam etmek zorundaydım.

Tuhaf şey: İnsan, sevgi sözcüğünü duyunca, affetmeye yönelik duyguları kabarıveriyor. Tıpkı ilk günkü gibi bana ara sıra 'Kızım' dediğinde, çocukluğumun ıssız çölüne düşmüş bir damla su gibi gelirdi bu sözcük. Belki de, babamı hiç tanımamış olmanın getirdiği o bitimsiz kimsesizlik duygusu birazcık olsun, böyle dağılıyordu.

Sonraları sabahları masamın üzerinde bulduğum çiçekler ve çiçeklere iliştirilmiş, 'Hülya, seni seviyorum ve beni anlamanı istiyorum,' türünden notların da önceleri ürkütmüştü beni. Sonra, beni onlara o kadar alıştırmıştın ki, burada olmadığın, büroya gelmediğin her sabahta onları arar olduğumun ayırdına vararak, 'Bana ne oluyor?' sorusunu kendime sormaya başlanmıştım.

Yine böyle, evet, tıpkı böyle yağmurun camları dövdüğü bir gündü.

O gün konyak içiyordun. Ayvanı soymuş, benden de bir tabağa kuru kahve koymamı istemiştin. Ayvayı kuru kahveye banarak meze yapıyordun. 'Aramızdaki uzaklık beni yıkıyor,' dedin birden. 'Lütfen otur, konuşalım.'

Ben ayakta kalmayı sürdürünce kalktın ,bileğimi kavradığın gibi beni, deniz gören işte bu pencerenin önüne çektin. Dışarıya bakmamı istedin. Baktım. Yağmur, tıpkı şu andaki gibi öylesine yoğundu, rüzgâr o denli hırçındı ki; deniz sanki korkudan ortalıktan çekilmiş, kaybolup gitmişti. 'Bak" dedin, 'deniz yok! Tıpkı senin gibi! Sen de, burada değilsin! Ben, bu kadar uzak kalınacak biri miyim? Yağmuru anlıyorsun; beni anlamıyorsun!'

Ustam, sevgilim, hocanı, kocam, canım, bir tanem; yüzündeki aydınlıktan bakışlarını başka yere kaçırarak korunduğumu ama söz aydınlığından hiçbir yere kaçamayacağımı o an anladım.

Aynı anda, araya koyduğum mesafeye uymandan, artık elini elime bile sürmemenden korktum. Çünkü ben de bu uzaklaşmayı giderecek gücü kendimde bulamaz, sana asla yanaşamazdım. İçimde kayan kıvılcımların farkındaydım ve onların ortalığı tutuşturacağını biliyordum.

Bakışlarım, yerden yukarı kalktı ve sana doğruldu. Titrediğini gördüm. Ben de iliklerime kadar sarsılarak titriyordum.

Bana sarıldığımda çocuğummuşsun gibi ağladın. Bu, önürümce düşünsem aklıma gelmeyecek bir şeydi. Babam yaşındaki adam, bana sarılmış ağlıyordu. Duygularım çapraz ateşteydi. On saniye önce çocuğunken, şimdi annenmiş gibiydim ve o kadar olgundum. Göğsüme gömdüğün başını dakikalarca okşadım. Tanrım, ne kadar çocuktun!

Biliyor musun ,insan çocukluğunu aşabildiği anda her şey bitiyor. Ben, çocukluğumu o anda aştım ve her şey bitti.

Sonradan kendimle savaşa savaşa yürüdüm. Bu aşk aykırıydı, kaçaktı, yasaktı ve ikimizin de eksilmeyip artan tutkusuyla sürüyordu.

Seher Teyze, -senin karın, iki kızının annesi,- büroya geldiği zamanlar kendimden nasıl utanırdım, bilsen! Ona hizmette kusur etmemek için inanılmaz bir çaba harcardım, bilirsin; buna karşın, senin gibi bir adamın böyle bir kadına ta başından nasıl razı olduğuna akıl erdiremezdim. Onun, bittiğini söylediğin kadınlığının sana hiçbir zaman yetmemiş olduğunu düşünürdüm. Açlığın bunun kanıtıydı. Çevremden gö-

rüp işittiklerim, bana birçok evliliğin birbirini sevmeden kabul etmek ve giderek de birbirine katlanmak demek olduğunu çoktan öğretmişti. Sevmekten ürkmemin ardında, belki de annemi ve bizi ortada bırakıp kayıplara karışmış babamın büyük boşluğu vardı. Birbirlerini sevmeden evlenmişler ve sevgisiz birlikteliğe ancak birkaç yıl katlanabilmişlerdi. En azından babamı... Annemin uysal kadınlığı, onun civanmert yanına hiçbir zaman seslenememiş olmalı ki, evden ocaktan vazgeçip, 'bir kötü'nün ardından yollara düşmesini engelleyememişti.

Annemin, her şeye katlanmaya hazır o mütevekkil halini gördükçe onu bir azize yerine koyduğumu anımsıyorum şimdi. Çocukluğumun ilk dönemi öyle geçti. O, bizi yağmurdan, doludan ya da yakıcı güneşten koruyan bir şemsiyeydi.

Bütün bunları düşünerek, geçmişi yorumlayarak günlerce yalpaladım.

Sonra senin yasak avlunda yemlenen tavuk gibi hissettim kendimi. Her şey olup bittikten ve sen sonsuzluğa göçüp gittikten sonra saklamanın gereği yok: Büronun iç bölümündeki geniş koltukta yaşadıklarımız, öyle sanıyorum ki, herkesin yaşayabileceği şeyler değildi. Kadınlığımı seninle tattım. Sen de erkekliğine beni tanıdıktan sonra inandığını ve bunu sonuna kadar yaşadığını söylerdin. Oysa, kimi arkadaşların çapkın olduğu konusunda kulağıma kar suyu kaçırırken, kimi kadın adlarını fısıldamayı da ihmal etmemişlerdi. Bu, birçok kadınla birlikte olduğunu gösteriyordu ve ben bunu anlamakta zorlanıyordum.

Devlet dairleri ve şirketler arasında koşturup dururken, dosyalar ve projeler arasında kendimi tüketirken, orada olduğun için, büroya dönüşümdeki gizli sevincimdin.

Buna karşın, pişman ola ola yanlışı yürüdüm. Seninle olmak, sevgi selinde yıkanmak gibi bir şeydi artık benim için ve bundan vazgeçmem mümkün değildi.Yıkana kurulana yürüdüm işte.

Sesindeki söngü, sendeki dermansızlık belirginleştiğinde en yakının artık bendim.

–Seher Teyze, hastanede geçen ilk günün akşamında öğrenmişti durumu, bunu biliyorsun...- Önce kesik kesikken süreklileşen ve gittikçe derinleşen öksürüklerin kötü günlerin kapıda olduğunu gösteriyordu. Aldırmıyordun; içkini de, sigaranı da gittikçe artırıyordun. Geceler bo-

yu Tanrı'ya yalvardım. Umut kapısını hiç kapatmamak ve senin aydınlığın içinde kalmaktan öte bir dileğim yoktu. Yalnız benim olmanı asla istemedim. Seninle ilgili olarak bir mülkiyet hakkı gütmeyi zaten kendime yediremezdim. Mülkiyeti aşan büyük birlikteliğimizle ölüp ölesiye birbirimize ait olduğumuzu kanıtladığımızı düşünüyordum.

Şimdi yoksun. Hâlâ bir çocuğum. Kendini feda etmiş bir anne belki.. Belki senin çocuğun... Ne büyük çocukluklar yaşadık, di' mi?

Bak, o kelebek gene geldi. Biliyorum, biliyorum; bu senin ruhun. Bu sensin! Sen ölmedin ki! İşte burada, yanımdasın!"

Buğulu camın ardındaki yüzü, tıpkı camın dışı gibi. Sızan gözyaşları, yağmur damlalarından farksız. Deniz hâlâ kayıp.

Kelebek nereden yol bulduysa yine içeri girmiş. Öylesine zamansız ki bu... Kelebeğin bu kış gününde ortaya çıkmasında anlam arıyor. Şakırtılı yağmur ve odaları arşınlayan kelebek. Sabahleyin kapıyı açtığında başının üstünden geçip içeri giren o... Bu kelebek değil. O!

Her şey yeniden gözden geçirilecekti, her şey! Bütün çalışmalar, hesap-kitap, alacak-verecek...

Bunları bütün ayrıntılarıyla bilen bir tek kendisi vardı. "Seher Teyze" ve iki kızı varistiler ve artık bu büroyla, onun bütün kalıtıyla ilgili kararları onlar verecekti.

O sabah büroda yaptırdığı temizlik bittikten sonra her şeye kendi eliyle de bir bir çeki düzen vermişti. Üçünün birlikte geleceklerini düşünüyordu.

Zil çaldığında, kapıyı açınca karşısında Meral'i gördü. Tek başına gelmişti. Üstüne bir mont çekmiş, atında kot pantolon; üzüntüsünü çoktan atmış bir edayla içeri girdiğinde, babası ölmüş bir genç kızdan çok, babasının yerini almaya hazır bir erkek, bir delikanlıymışçasına etrafı süzmeye başlamıştı.

Kısa kesilmiş saçları, içeriye yaydığı parfüm kokusunun tersine, erkeksi duruşunu belirginleştiriyordu.

'Usta'sının yerine oturamazdı. Koltuğa kendini bırakırken, Meral'e, annesiyle kardeşinin ne zaman geleceklerini sordu.

Annesi ile kardeşi, gelmeyeceklermiş! Buna öyle şaşırdı ki! Meral'in yüzüne bakakaldı.

Babasıyla aynı dalda eğitim gören Meral, kestirmeden gitti:

-Hülya, dedi, sen bizim kardeşimizsin. Annemle kardeşim bana yetki verdiler. İkimiz, ne var, ne yoksa ortaya dökelim. Sağa sola borcumuz neyse, öderiz. Alacaklarımızı da sen biliyorsun... Buraya geçen emeğini biliyoruz. Gerekeni yapacağız.

Birkaç gün ara vermeksizin çalıştılar. Dosyalar, belgeler, bilgisayar kayıtları...

İşte o çalışma anlarında, Meral'in birden çıkarıp bir sigara yakması ve kendine uzatmasıyla keşfettiği benzerlikler, giderek onun için dayanılmaz bir çekiciliğe dönüştü.

Dikkatli bakınca, profilden düpedüz babasıydı Meral! Kısa kesilmiş saçları, pantolonu, montu ve elinde sigarasıyla, tıpkı o!

Kalanların saptanması ve listelenmesi günler aldı. O günler boyunca Meral'le yakın çalışıyor olmak, onda derin ve gizli bir tat yarattı. İşin uzaması için bazı küçük hilelere başvurdu, bazı işlerin aldığı zamanı abarttı ve Meral'le geçecek zamanları çoğalttı.

Aradaki boşluklarda, dinlenme anlarında, çay veya kahve içerken Meral'e hep daha yakın olma isteğiyle yanıp tutuştu.

Rahmetlinin bir kelebek şeklinde kapıdan girdiğini gördüğünü ve buna yürekten inandığını, o kelebeğin içeri girdiği akşam –tıpkı rahmetli gibi, biraz da içerek- büroda sabahladığını ve bunu –işhanından- kimsenin fark etmediğini anlattı. Bunları işiten Meral'in gözleri öylesine büyümüştü ki, tıpkı babasına benzemişti:

-Sahi mi? Ne diyorsun sen?

-Yanlış anlama, dedi Meral'e, onu çok seviyordum. Benim ustamdı, yol gösterenimdi. Hayatı onunla öğrendim. O benim her şeyimdi. Senin babandı, annenin eşi... Ah, annen nasıl, Seher Teyze? Acıdan yıkılmıştır. Ben burada böyleyken...

Bütün bu konuşmalar, içtenlikle duyduğu acı ve artık azala-

rak sürmesi gereken özlem; yeni bir yönelimle onu Meral'in çekim alanına sokmuştu.

Meral, hiçbir şeyden habersiz, dosyalara eğilmişken, uzun ince parmaklarının arasında alışkanlıkla tuttuğu sigarada, o sigarayı çekişinde, dumanı ağzından ve burnunda püskürterek çıkarıp yuvar yuvar ortalığa salmasında hep o vardı. Pencere kenarlarına gidip denize doğru bakışındaki uzakları özleyen hayalciliği bile babasınınkinin tıpkısıydı.

Meral, işe sahip çıkacak gibiydi. Gidiş bunu gösteriyordu. Hık demiş babasının burnundan düşmüş bu kız, fakülteyi bitirmek için son sınavlara hazırlanıyordu. Meslek olarak mimarlığı seçmesi rastlantı değildi. Babası, "bir gün..." diyerek kendisinden sonrası için onu hazırlamayı çoktan kafasına koymuştu..

İşler yavaş yavaş yoluna giriyordu. Bir akşamüstü, yine "ustası" gibi yaptı: Büroda yalnızdı. Kendine bir cin-tonik koydu. Çerez tabağını da dolaptan çıkarınca iş tamamdı. Cini biraz fazla kaçmış içkinin sertliği eskiden olsa onu iterdi. Bu kez tam tersine o kekrelikten hoşlandı. İkinci yudumu daha bir dolu aldı ve ağzında gezdirdikten sonra yuttu.

Dışarıda yağmur vardı. Camlar önce ışıklarını yitirdiler; daha sonra perdeliymiş gibi esmerleştiler ve sonra kararddılar. Böyle havalarda nedense çalışmak istemezdi o. Bir bahane bulup dosyalardan, projelerden, haritalardan, hatta telefonlardan uzaklaşırdı. Arkadaki bölmeye geçer, denizi gören küçük pencerenin yanındaki sehpanın üzerine koyduğu içkisini yudumlarken, bürodaki kitaplığın demirbaşlarından bir şiir kitabını çeker ve okumaya başlardı.

Her şey zaten öyle bir günde başlamamış mıydı? Dışarıda bütün bir kenti teslim almış yağmurun şakırtısıyla şaçaklar uğulduyor, sokakları sel götürüyordu. Şimşekler güpegündüz çöken karanlığı arada bir yırtıyor ve sonra gürültüleri devrilip geliyordu.

Yadsımaması gerekiyor: Ona bir yudum bile içirmemişti. Buna karşın, söyleşip dururlarken, heyecandan gözleri bulanarak ve içki içmişçesine dili peltekleşerek:

-Be kız, hâlâ anlamadın mı? demişti. Sana nasıl tutulduğumu,

seni nasıl sevdiğimi hâlâ fark etmedin mi?

Eli ayağı buza kesmiş, dili tutulmuştu. Bakışları çok mu yargılayıcı ve öfkeliydi; bilemiyordu. Onun bakışlarında bağışlanmak isteyen bir çocuksuluk vardı. Biraz büzüşmüş gözkapaklarının arasından ışıldayan gözleri öylesine masumdu ki, karşı koyamadı.

Daha önceden sezdiği ilginin tutkuya dönüştüğü ortadaydı. Sonrası uzun bir yoldu ve bugüne kadar geldiler.

Seher Teyze'nin bitmiş kadınlığından ve onun gümrah sular gibi çağlayan erkekliğinden artık haberliydi ve buna, yaşayarak tanık oluyordu. Zaman zaman aldatıldığı duygusuna kapılsa da, yaşadıkları, gerçekten çok sevildiğini gösteriyordu; ya da en azından her iç hesaplaşmasının ardından bu sonuca vararak, artık tiryakilik ve vazgeçilmezlik demek olan girdaptan belki de hiçbir zaman kurtulamayacağı gerçeğini kabul etmek zorunda kalıyordu.

Kendisinden yirmi yedi yaş küçük ve büyük kızı Meral'le yaşıt biri için girilen ya da göze alınan, gerçekten büyük ve ne yazık ki sonu karanlık bir serüvendi. Umutsuzluğa düştüğü anlarda, sevgi sıcaklığıyla söylenmiş sözler tesellisi oluyordu. Cinselliğin doruklarındayken fısıldanmış her sözcük, ona düşler dünyasından yankılar getiriyordu. Onu alıp başka bir âleme götüren bir şey vardı bu adamda.. Bir sihirbaz mıydı, büyücü müydü, neydi; kestiremiyordu. Onun çekim gücü içinde eriyip gittiğinin farkındaydı ama elinden bir şey gelmiyordu.

Seher Teyze, -evet ona hep böyle seslenirdi ve onu gerçekten severdi; hilesiz hurdasız...- hiç mi kuşkulanmıyordu kocasından? Bu büro böyle iki odalıyken ve içerdeki küçük bölümde açılabilir bir koltuk varken, kendisi böyle genç ve güzelken.. kocasından bu denli nasıl emin olabiliyordu? Bir türlü akıl erdiremiyordu. Kimi zaman "Seher Teyze"nin, belki de yanına sokulmasını bile istemediği kocasının dışarıda ne isterse yapabileceğini, yalnız her akşam eve gelen erkeklerden olmasını istediğini düşündü. Onu, sıradan ve yavan bir kadın olarak çizmenin ta kendisiydi bu. Belki de her şeyin farkındaydı ve iki kızının hatırı için

hiç belli etmiyordu. Bir insanın, bir durum karşısında bu kadar sessiz kalacağını düşünmek gerçekten zordu. Demek, Seher Teyze, kuşkulanmayı bilmeyen bir kadındı. Aşağı yukarı haftada bir çarşıya iner ya, o günlerde büroya uğradığında da zamanı hiç şaşmaz; bu da onun kocasıyla ilgili en küçük bir kuşkusu almadığının işaretidir.

İki çocuklu bir adamla "düşüp kalkmanın" yükü altında ezildiğini çok zaman duyumsadı ve bu iki sözcüğü kendisi için, kendi kendisi karşısında ezilmek için özellikle kullandı.

Ondan hiçbir şey beklemedi. Ne karısından ayrılmasını, ne kendisiyle evlenmesini düşledi!

Bu yaşantı böyle sürüp gidecekti. Zamana yayılan olaylar, kimi etkenlerle öylesine büyük değişimler ve sapmalar gösterirdi ki, bir gün...

O, "bir gün..."ün ne zaman ve nasıl olacağını bilmeden sevgiyle yıkanarak sevişip duruyorlardı.

İçkinin iyice arttığı, sigaranın birinin sönüp öbürünün yandığı günlerin ardından onun günden güne zayıflaması ve artan öksürüklerle sarsılması geldi. Doktorlar daha ilk gün, ilk muayenelerden ve film, tahlil gibi incelemelerden sonra "akciğer kanseri" dememiş olsalardı, aşkın eşkin kısrağı daha çok uzun zaman koşabilecekti.

Ondan sonraki zaman, soğuk görmüş bir madde gibi büzüştü, kendini çekti ve kısaldı.

Geçen hafta doktorun, "Başınız sağolsun, hastamız eks oldu," sözünü duyduğunda gözleri kararmış, oraya çöküvermişti. O an, göz kapaklarının altında kıvılcımlar gibi uçuşurken gördüğü kelebekleri sonra tek tek mi görecekti? Kapıya, pencereye dayanıp oradan içeriye giren kelebek neyin nesiydi peki? Eğer ruh denen bir şey varsa, bu kesin onun ruhuydu ve sevdiği insanı ziyaret ediyordu. Meral'in gözlerinin büyümesi boşunaydı.

Babasına ne çok benziyordu bu kız! Kız değil, oğlan. Oğlan değil; delikanlı. Yani, şöyle bakınca bir erkek! Yürüyüşü, bakışı, duruşu ve davranışlarının çoğu ile gerçekten , hatta fazlasıyla erkek.

Yağmur inadına artmıştı. Bakışlarının bulanıklaştığını ayrımsıyordu ama cin-tonikten vazgeçmiyordu. Arada bir şimşek yırtmalarıyla yarılan gökyüzü daha da kararıyordu. Akşam, yalnızlık gibi gittikçe yoğunlaşarak ve başka duygulara yer bırakmayan bir baskınlıkla çöküyordu.

Anahtar "tırk" diye döndü. Kapı açıldı. Gelen Meral'di.

İlk ve büyük bölmede onu bulmayınca içerdeki bu küçük bölmeye yöneldi.

-Aaa, dedi, içki mi içiyorsun?

Marel'in şaşırmasına anlam veremedi. Daha önce, babasının ısrarıyla da olsa, birlikte içmemişler miydi?

Bakışları biraz bulanmıştı. Meral'in babasını çok andıran erkeksi yüzü her şimşek çakımında bıçak keskinliğiyle parlıyordu. "Tanrım," dedi, "onu ne çok özlüyorum, onu ne çok öz..."

Gözyaşları boşandı.

Meral geldi, yanına oturdu.

"Yapma Hülya," dedi, "buradan sonrası hepimiz için fazla..."

Ona sarıldı. Teselli etmek için kucaklayıp kendine çekti. Ellerini eline aldı, bileklerini ve parmaklarını ovmaya koyuldu.

Artık her yanı elektrikti ve o elektriği Meral alıyordu. Tıpkı babası gibi. Dayanılmaz bir sanrıydı bu. Kendine ne denli egemen olmaya çalışsa da, bunu başaramıyordu.

Ona iyice sokuldu. Hıçkırıklarla göğsüne kapandı. Meral, başını koluyla sarmalayıp göğsüne bastırdı. "Tıpkı babası gibi.."

Bir süre öylece tek vücut olarak kaldılar. Sonra inler gibi:

-Çok benziyorsun, dedi, ona çok benziyorsun.

Ellerini avuçlarına aldı, öptü. Yüzüne sürdü. Bakışlarını kaldırdığında Meral'in iri gözleri biraz hayretle ama daha çok da heyecanla kendisini izliyordu. Meral, erkeksi, kemikli ellerinden birini Hülya'nın avuçlarından çekti. Yanağına götürdü. Kulak altından boynuna doğru gezdirerek onu okşamaya başladı.

-Pürüzsüz bir cildin var, dedi. Ne kadar beyaz!

Soluklarının hızlandığını ikisi de fark ettiler.

-İçim daha da beyazdır... Güneş görmediğinden...

Bu son sözcükler ağzından çıkarken, kışkırtıcı ve ayartıcı ol-

mak istediğini açıkça ortaya koymuştu. Kendini suçüstü yakaladı. Meral bir şeyin peşinde değildi ya da öyle gözüküyordu. Kendisinin çektiği bir boşlukta, savruluş içindeydi.

Meral'in bakışları o an değişmişti. Bakışlardaki sertlikle baygınlık arası tutkulu halden kuşkulanmış, daha da önemlisi korkmuştu. Şimdi yüzüne bir tokat atıp uzaklaşabilirdi. Ama öyle olmadı. Bir kararsızlık anının ardından Meral'ın eli beyaz gömleğinin yakasına gitti. Bir düğme çözdü. Çenesinin altından ve boynundan usulca öptü. Derken bir düğme daha... Sıcaklığıyla dokunduğu yeri yakan dudakları usul usul aşağıya indi. Göğüslerini önce avuçladı, sonra mavi damarların gelip buluştuğu uçlarını emmeye başladı.

Bu tutkulu sevişme, belki bir saatten fazla sürdü. Hülya, bütün hücrelerinde onun varlığını duyuyordu. Onu yitirmemişti; işte yanındaydı, yanında! Sarsıla sarsıla kendinden geçtiğinde, bunun bir düş olup olmadığına inanmakta zorlanıyordu.

Meral, ondan ellerini zorlanarak koparırken mırıldandı:

-Annemin kaderi bu, dedi, aldatılmak... Biliyordum bunu, hissediyordum. Çok iyi gizlenmişsiniz. O usanmasız, öfkesiz birlikteliğin yalnızca iş arkadaşlığı, iş sahibi ve yardımcısı ilişkisi olmadığını anlamıştım. Annemse seni evladı gibi seviyor. Bense evladıyım. Şimdi ikimiz suç ortağıyız. Yo, yo, onu aldatmıyoruz. Aldattığımız babam. Belki kendimiz... Hep örttüğüm bir yanımı çıkardın ortaya. Kimi kızlardan çok hoşlandığımı biliyor ve bundan ürküyordum. Böyle bir şeyin anlaşılması, adımın çıkması, kızların benden uzaklaşması kötü olurdu. Bastıra bastıra unuttuğumu sandığım cinselliğim... Sana bir şey söyleyeyim mi; erkek arkadaşlarım beni öpüp okşamak istedikçe neden kirpi gibi dikenlerimi çıkardığımı şimdi daha iyi anlıyorum.

-Yaşanacak, dedi ona. Bazı şeyler yaşanmalı. Tıpkı onun gibisin. Çelik ışıltılı bir profil. Göreni çarpmaması mümkün değil. O da öyle değil miydi?

-Onu çok fazla anma artık, dedi Meral. O benim biricik babamdı, o kadar! Şimdi ikimiz ona karşı suç ortağıyız. Bu yaşadığımız burada kalsın. Düşünüp değerlendirelim. Böyle heyecanla

dalgalanmak güzel ama ya tutkuya dönüşürse, ya sonra vazgeçemezsek ve birbirimize kilitlenir kalırsak?

Kalktı, pencerenin önüne gitti. Yağmur dinmiş, güneş açmıştı. Hava berraktı. İçeriye yağmur kokulu temiz hava girsin diye pencereyi araladı.

Laf olsun diye masanın üzerindeki dosyalardan birine göz gezdirirken içeriye halk arasında "muştucu" diye adlandırılan türden bir kelebek girdi. Odada dönmeye başladı. Kelebek bir Meral'e, bir Hülya'ya yaklaşıyor sonra uzaklaşıp odada dönenmesini sürdürüyordu.

Birbirine bakıp kaldılar.

Ergen

Yatakhane adamakıllı soğumuştu. Kafasını battaniyenin altına sokup sımsıkı sarınmasa, yüzü gözü donacaktı.

İşte yine sabahtı ve parasız yatılı okulun yatakhanesindeki bütün arkadaşları gibi o da kalkmak zorundaydı. Yakındaki camiden yayılan sabah ezanının sesiyle bir ara uyanır gibi olmuş, sonra yine dalmıştı ama yatakhanede, sözüm ona mutlulukla uyansınlar diye hoparlörden verilen müzik, sabaha bütün cızırtısıyla yayılınca, kalkmaktan başka çare kalmamıştı.

Daha önce ise, gecenin bilinmedik bir noktasında heyecanla uyandığını anımsadı. Tanrım, neydi o!

Afrika ormanlarındaymış. İki arkadaşı daha var yanında. Bu üç serüvenci usul usul ormanın derinliklerine doğru ilerliyorlar. Çevrelerinde maymunlar, kocaman kanatlı kuşlar var. Maymunlar onları izliyor. Üç arkadaş aralarında konuştukça, sanki çevrelerindeki hayvanlar artıyor ve hepsi de onların ardında. Arkadaşlarından ayrılıp bir patikaya sapıyor. Bu yeşil patikanın sarp kayalıklara doğru uzandığını görüyor. Tırmanmaya başlıyor. Doğaya öylesine hayran ki, çıt çıkarmıyor. Patikanın bir kayanın dibine ulaştığı yerde o kızı görüyor. Kızın üstünde bir süveter var. Altına pantolon giymiş. Birden ayağı kayınca hızlanıyor ve ona doğru savruluyor. Kız, onu tutup durduruyor. Yoksa aşağıya doğru savrulup gidebilir. Yan yana oturuyorlar. Kız, sağ elinin baş parmağıyla damağını kaldırıyor. Demek, çok korkmuş. Yan yana otururken vücutları birbirine değiyor. Kızın sakındığı yok. Tenleri birbiri-

ne değdikçe vücudunda o güne kadar pek az tanık olduğu değişimlerin en güçlüsü ortaya çıkıyor. İstek içinde kıvranıyor. Kızın birden elini tutuyor. Kendine doğru çekiyor ve öpüyor.

Öpüş anında her şey değişiyor nedense. İkisinin de üstünde meğer öyle süveterler, pantolonlar falan yokmuş. İkisi de çıplağa yakın ve ilkel giyimli. Aaaa, kız meğer Ceyn'miş. "Ceyn! Sen?" derken kendine göz atıyor: Tarzan! Maymunlar onu boşuna mı izlemiş!

Yeşil iri yapraklı Afrika bitkilerinin üzerinde sarmaş dolaş oluyorlar. Ceyn artık Tarzan'a teslim olmak üzere...

Yüreği öylesine gümbürdüyor ki, uyku da, düş de çekip gidiyor.

Parasız yatılı okulun yatakhanesinde olduğunu ayrımsadığı anda, Tarzan filmlerinden birini bir iki gün önce izlediğini anımsıyor.

Şaştığı tek şey, düşün bu denli gerçek oluşu.

Epeydir böyle düşler görür olmuştu ama bu en müthişiydi! Öbürlerinde o hep ürkekti! Kızlar ya da kadınlar ise uçucu ve kaçıcı.

Vücudu hâlâ bu değişimin sertliği içindeydi.

Şimdi kalkıp bunu arkadaşlarına anlatsa, "Senin kıçın açık kalmış oğlum," deyip alaya alacaklarını biliyordu.

Üst ranzada yatan arkadaşı Gökalp sırdaşıydı. Bir tek ona anlatabilirdi ama şimdi kalkmak zorundaydı.

Düş dünyasından sıyrılıp gerçeklerle yüz yüze gelmesi için cızırtılar içinde çalan şarkı yetip artmıştı zaten: "Ayrılmak ne kadar zor, / Unutulmak çok acı" diyen şarkının kötümserliği bütün koridorları çoktan esmer bir hüzne bulamıştı.

Son günlerde dersleri öylesine yoğundu ki, iyi olanları biraz kenara itip ötekilere çalışmıştı.

Matematik, fizik, kimya.

Bugünkü üç sınavdan biri coğrafyadandı. Bildiklerinin kendisine yeteceğine inanarak kitabın kapağını dahi açmamıştı. Coğrafyadan bugün dek hep yüksek not almıştı. Bir tanesi biraz düşük olsa ne olurdu?

Türkân Hanım aklına geldikçe içini bir telaş alıyor. Türkân Hanım, coğrafya öğretmeni. Alımlı, endamlı bir kadın. Yürürken hafif bir sallantısı var. Bütün vücudunu sarsan o peltemsi titreklik, o ırgalanma, yürüyüşüne dayanılmaz bir çekicilik katıyor. Yüzünde ise, artık neredeyse yalnızca ona mahsusmuş gibi gelen bir hüzünlü gülümseme! Çok mu yalnız bu kadın? Bir aşk kırgını mı? Onmaz acılardan geçip de mi bugünlere gelmiş? Hiçbir şey bilmiyor.

Türkân Hanım dersini anlatsın ve sınıfta gezinsin. Çıt çıkarmadan, bütün bir ders boyunca, büyülenmişçesine izliyor. Onun menekşeli gözleri üzerlerinde dolaştıkça, hele hele kendisine değer gibi baktıkça bir hoş oluyor. Kusursuz güzelliğiyle yalnızca hayranlıkla izlenecek bir tanrıça o. Erişilmez... Onun çekim gücünden kurtulmak mümkün değil.

Üstünde taşıdığı her şey sanki sadece o güzelliğe bir ek. Giysilerinin o vücutta duruşu, sanırsın ki, yüce bir yapıyı kutsamak görevinin sonucu! Sıralar arasında dolaşırken, tahtanın önündeki boşlukta gezinirken, öğretmen masasında otururken , giysilerini tebeşir tozundan korumak için giydiği önlüğünün altında dipdiri duran kadınlığı; hayır hayır, hiç durmadan kıpırdayan, çeken, ayartan kadınlığı...Yakasının hafifçe açıldığı noktada göğüs çatalının başlangıcı başlı başına bir düş derinliği. Yakasına taktığı küçük iğne, boynuna gelişigüzelmiş gibi bağlayıverdiği o tirşeyle mavi arası ipek fular... Türkân Hanım'ın "müstesna"; fakat gerçekten biraz durgun, herkesten kaçan tenha bir insan olduğunu sezdiren ve içisıra yaşadığı derin yalnızlıklardan haber veren gizemli uzaklığı, onu daha da çekiyor.

İple çektiği coğrafya dersine bugün böyle isteksiz, böyle ölüsü sürüklenir gibi girişini kendisine yakıştıramıyordu ama başka çaresi yoktu.

İşte, ders gelip çatmıştı.

"Olacağı buydu," diye geçirdi içinden. Rezil olmuştu. Tek soruyu yanıtlayamamıştı. Sınıf da şaşkındı, Türkân Hanım da.

"Koskoca adam" olduğuna inanmasa, tahta başında, herkesin önünde hünküre hünküre ağlayabilirdi. Kendini tuttukça gözlerinin kızardığının, boyun damarlarının şiştiğinin farkındaydı. Her zaman mutlaka bir yolunu bulup sessizliği bozan bu yaramazlığı dillere destan sınıfın çıt çıkarmadan put kesilmesi, onu orada daha bir yalnızlaştırıyor ve her şeye, en başta da kendisine yabancılaştırıyordu.

ArtıkTürkân Hanım'ın yüzüne bakamıyordu. Başı yerdeydi. O, güzellikler ve olgunluklar ecesi, kırılgan hüznünün içinden kimbilir ona nasıl bakıyor ve onu nasıl değerlendiriyordu? Bugüne dek hiçbir zaman kendini bu kadar küçük, bu kadar zavallı hissetmemişti.

Bu duruş kaç saniye sürmüştü? Zamanın göreceliğini anlatırcasına yıllar sürmüş gibi geliyordu ona. Zilin çalmasıyla "işkence" bitti. Sınıf, her zamankinin aksine usulca sıraları terk ederek, sessizce ve neredeyse tek tek dışarı aktı.

Türkân Hanım'la ikisi sınıfta kaldılar. Türkân Hanım:

-Ne oldu sana? dedi. Bir şeyin mi var? Söyle bana, neyin var?

Sustu. Onca çabasına karşın durduramadığı bir damla yaş gözünden sızıp indi, burnunun ucunda durdu. Utancı ikiye katlandı. O damlayı ne koluyla, ne mendiliyle silmeye yeltendi.

Türkân Hanım geldi. Elini omzuna attı. Onu hafifçe, şefkatle kendine çekti.

-Cem, dedi, söyle, neyin var? Bu sorular senin yanıtlayamayacağın sorular değildi. Hem sen coğrafyayı seversin... Seni zora sokan bir durumun olmalı...

Bunu söylerken sevecenlikle biraz daha sokuldu. Onun kokusunu ta içinde duydu.

-Bırak coğrafyayı, dedi, beni annen say, ablan say, ne sayarsan say; anlat... Bir sorunun varsa, birlikte çözmeye çalışalım.

Türkân Hanım'ın kokusunu içine çekti. Burnunu koluna sildi. Bu kez hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Türkân Hanım onun başını kavradı. Göğsüne bastırdı.

-Ağla, dedi, sıkma kendini ağla, açılırsın. Ancak iyi yürekli insanlar ağlayabilir.

Cem, utançla sevincin, sevgiyle saygının, özlemle kavuşmanın, ama ille de karşısındakini asıl kimliğiyle tanımanın derin sarsıntısı ve şaşkınlığı içindeydi. Kurduğu bütün düşler yıkılmış, o yıkıntılardan bir anıt ortaya çıkmıştı. Şimdi Türkân Hanım'ı kadın olarak değil, gerçekten bir anne ya da abla kadar yakın, bir azize kadar kutsal bir varlık gibi yeniden, bütüncül büyüsüyle kavrıyordu. Gerçekten o başlı başına bir büyüydü. Kutsal ve çarpıcı. Türkân Hanım'ın insanı sarhoş eden kokusuna karşın, cinsel isteklerden tümüyle uzaktı şimdi. Anne, abla, kardeş, sevgili, düş, gerçek... Hepsiydi Türkân Hanım; hepsi!

-Sizden çok utanıyorum, dedi, çok... Her bakımdan...

-Üzülme, dedi Türkan Hanım. Bugün sana not vermeyeceğim. Gelecek hafta yeniden kaldıracağım. Yalnız, bir sorunun varsa, mutlaka bana söyleyeceksin; tamam mı?

Usulca başını salladı. Eğilip elini öptü.

Türkân Hanım, parmaklarını onun saçları arasında gezdirdi.

-Tamam, artık üzülme, dedi. Hadi, çıkalım.

Çıkmadı. Sınıfta kaldı. Sırasına oturdu. Başını iki avucunun arasına aldı.

Bir büyük suda yıkanmış da arınmış gibiydi. Çağların içinde çağıldayıp akmış, ve sonunda kıyıya vurmuştu. Öylesine yalın ve yalnızdı ki, onu ayakta tutan o kutsal imge

olmasa, orada yitip gidebilirdi.

Fazlı Keder

"Fazlı'yı da sen yazıver Hüseyin
Fazlıkeder oldum birdenbire"
Ahmet Günbaş

Ovayı baştan başa sıyırıp gelen rüzgârın kamışları yere kadar yatırdığı, sesinden belliydi. Kulübe, ıssız karanlığın içinde hiçliğe tutsak, orada durduğunu belli bile etmeden rüzgâra direniyordu. Gökyüzü kapalı mıydı, açık mıydı; dışarı çıkıp baksa bunu görebilirdi. Böyle gecelerde gökyüzünün silme yıldızla kaplandığını elbette bilirdi ama arada duyduğu tıpırtılardan havanın kapalı, hatta yağmurlu olduğu anlaşılıyordu. Rüzgârın iniltisi çoğalınca, söylendi:

-Koş Urla'ya! dedi. Ne cehenneme gideceksen git ama uyuyalım da, öyle.

-Hı? diye derinden gelen sesle irkildi.

Kadını unutmuştu. Sesini çıkarmasa, onu orada kıyamete kadar unutabilirdi.

Kendisinin yerde yatması boşuna değildi. Meyve kasalarından yapılmış sedirimsi

yatağın üzerinde kadın uyuyordu. İri soluğu, gecenin ıslıkları bu denli yoğun olmasa, kulübeyi sarsacaktı.

Kulübeyi, bu ay karanlığı gecede pek alışık olmadığı bir ışık yalayınca doğruldu. Sigarasından bir nefes daha çekince odanın içi bir çakım aydınlandı. Kadın derin uykudaydı. Uykudaki bütün insanlar kadar masumdu. Sigara ışığında bir çala görünen

yüzünde sanki hiçbir çizgi yoktu. Karanlık kadar, az ışık da onun yüzündeki aşınmışlığın gizlenmesine yarıyordu.

Fazlı'nın gözü hâlâ kadındaydı. Kadının yüzü usul usul aydınlandı. Ona bakarken öyle dalmış ki, kanal kenarındaki yolu izleyerek kulübenin yanına dek gelen taşıtın gürültüsünü son anda fark etti. Kulübenin içini aydınlatan bu aracın ışığıydı. Jandarma olamazdı. Onlar gideli henüz bir saat bile olmamıştı.

-Fazlı!

Sesi duyar duymaz, eli zulasındaki kamaya gitti. Ses çıkarmadı. Uykunun derin zamanıydı ya, duymamıştı...

-Fazlı!

Sesi tanıyamadı. Usulca doğruldu. El feneri öbür elindeydi. Kulübenin teneke çakılı tahta bir kapaktan ibaret olan kapısının aralığından baktı.

Farların ışığı önünde iki kişiydiler. Işıkta durduklarına göre kötü niyetli olamazlardı.

Adı üçüncü kez haykırılınca,

-Hey, kim o? dedi.

Kulübe kapısı yerine kullandığı kapağı araladı.

Kadın da uyanmıştı. " Kim geldi?" dedi fısıltıyla.

Fazlı'nın gözü kulağı dışardaydı. "Anlayacağız," dedi. "Galiba akşamkiler." Kamayı omzuna aldığı ceketinin iç cebine yerleştirip çıktı. Yürürken:

-Kim bu sabahsızlar be yav? dedi.

İki adamdan biri arabanın kaputuna dayanmıştı. Ayakta duracak hali yoktu.

-Rakımız var, çerezimiz, meyvemiz de var; geldik işte! dedi.

Bunlar, akşamdan, Fazlı'nın güçbela başından savdığı Erol ile Necmi'ydi. Orta yaşlı iki geç kalmış serseri, iki müptezel adam. Onları zor tanımasını çok içmiş olmasına, işe hapı da karıştırmasına bağladı.

-Bakın, dedi, çok geç. Vakit sabaha yakın. Akşamdan beri iç iç, leş gibiyiz zaten...

-Karı nerde? dedi, Necmi; içerde, değil mi?

Fazlı yanıtlamadı. Uzun bir sessizliğin ardından Erol konuştu:

-Kalksın da, alemi sürdürelim, dedi.

Fazlı:

-Olurdu da, dedi, çok geç. Kadın uyuyor. Üstelik ben onu geri götüreceğime söz vermiştim. Üsteleyince kaldı. Pişman etmeyelim.

-Bakıyorum, dedi Necmi, elin kaltağı kıymete binmiş. Ver o zaman, biz götürelim.

Fazlı alttan aldı:

-Bakın, dedi, sizi kırmadım. Beraber yedik, içtik, eğlendik. Tekrar buraya gelip...

Necmi, kaputun üstünden doğruldu.

-Çıkar ulan karıyı, dedi. Yoksa biz girip almasını biliriz.

-Ağzınızı bozmayın; biraz da anlayış gösterin beyler, dedi Fazlı. O benim emanetimdir. Kusura bakmayın. Hadi iyi geceler.

Döndü içeri yöneldi. Işık gözlerini almıştı Çamurlara bastı. Kulübenin ağzını kapatan kapağı yeniden aralarken, Erol gürledi:

-Nereye lan? Yerinde kal! Yoksa canına okurum.

Fazlı ceketini içeri doğru savururken, baba yadigârı kamasının sapı avucunun içindeydi.

-Yav, dedi, gidin başımdan! Ayılınca pişman olacaksınız... Yapmayın şimdi...

Adamlar birkaç adımda kulübenin önündeydiler. "Biz alemi tamamlamaya geldik," dediler. "Ya kadını, ya canını..."

Kulübenin, daha doğrusu karanlığın içine çekildi Fazlı. Bekledi. Umudu kessinler, çekip gitsinler istedi.

O derin sessizlikte kulübe birden sarsıldı. İki adamın ikisi birden kapıya yüklenince kızılca kıyamet koptu. Bıçağı karanlıkta epey salladıysa da tutturamadı. Onca hazırlıklıydı ama yara alan kendisi oldu. Adamlar, onu hacamat ettiklerine inandıklarında, kadını sürükleyerek alıp gittiler.. Kadının "Yetişin, can kurtaran yok mu?" çığlıkları bu ıssızlıkta kimeydi ki? İşte şimdi kulaklarında çınlayıp duran o çığlıklardı.

Fazlı sessizdi. Karanlıkta yaralarını yoklarken, bu ıssızlıkta kan kaybından ölüp gideceğini ve yarın ölüsünü burada, Homa

Dalyanı'nın bir ucunda, sazlıkların arasındaki kulübesinde bulacaklardı... En yakında İsmail'in kulübesi vardı; o da neredeyse iki kilometre ötedeydi. Üstelik burası rüzgâr altındaydı. Ne kadar bağırsa, duyuramazdı. Yine de denese mi?

Deneyecekti. Pisi pisine ölüp gitmektense sürüne sürüne de olsa çıkıp bağıracaktı.

Ayağa kalkması olanaksızdı. Büyük darbeyi baldırından almıştı. Bacağı kanıyordu. Kollarının yardımıyla sürünerek kulübenin kapısına, oradan da kofaların ötesindeki düzlüğe, kanalın yanındaki yola çıktı. İçine derin bir nefes çektikten sonra sesini salıverecekti ki, karanlıkta sıçraya sıçraya bu tarafa gelen ışığı fark etti. Soluğunu boşattı. Adamlar geri dönüyorlar dese, onların taşıtı vardı. Yoksa arabayı bir kanala filan mı uçurdular? Yahut gelip işlerini tamamlamak mı istiyorlardı? El feneri olduğunu anladığı ışık bir yere iniyor, bir karşıyı gösteriyordu. Susarak bekledi. Sürünüp kulübeye doğru çekildi. Kofaların arasına büzüldü.

Adamın ayak seslerini duyuyordu. İyice yaklaştığında, adamın hafiften mırıldanarak şarkı söylediğini ayrımsadı. "İsmail mi yoksa?" derken, onun seslenişi ovaya yayıldı:

-Fazlı! Fazlı Keder! Nerdesin birader? Yattın mı len?

-İsmail, dedi, İsmail, buradayım.

İsmail birkaç metre ötesindeydi. Işığı tutup onu görünce irkilip iki adım geri çekildi.

-Ne? dedi. Neyin var senin?

-Sorma, dedi, yaralıyım. Bela gelecek oldu mu, gelip ta bu ıssızda da buluyor adamı...

Duraksadı.

-Benli Ayşe'yi getirmiştim, dedi. İki hergele, gelip zorla aldılar kadını. Beni de hacamat ettiler.

-Oğlum, dedi İsmail, kabahat sende. Buraya karı mı getirilir?.

Işığı Fazlı'nın yüzünde, vücudunda gezdirdi. Kulübeye girip gemici fenerini yaktı. Fazlı'nın baldırından akan kanı gördü. Kulübeye koştu. Bulduğu bezlerle yarayı sardı. Öteki yaralar daha hafifti. Kan akışı sürmez gibiydi. Bir iki küçük yaraya gömlek ya-

pışmış, kan kurumuş ve durmuştu. Onu kucaklayıp içeri çekti.

-Ulan, dedi, benim de şarabım bittiydi. Uykum kaçtı mı bi, annadın mı! Uyuyabilirsen uyu... "Hadi," dedim, "yürü, Fazlı'da vardır. Yarın verirsin..." İyi ki gelmişim ha! Cartayı çekecekmişsin!

Fazlı:

-Anladık, dedi. Kasaların altında iki köpeköldüren var... Al ve yürü. Nasıl olursa olsun, koş ve beni kurtar. Durma, koş ama. Kanın duracağı yok. Elini çabuk tut.

İsmail, yerini bildiği şarap şişelerinden birini aldı. Dişleriyle tıpasını söktüğü gibi kafasına dikti. Bir solukta yarısını içti.

-Tamam, dedi, şimdi sen bende koşuyu gör. Yarım saatte Tuzla'nın kapısını tutmazsam, ne olayım!

İkinci dikişte o şişeyi bitirdi. Öbürünü koynuna soktuğu gibi çıktı, karanlığa karıştı.

Sekiz on gün sonra hastaneden çıktığında eli yüzü beyazlamıştı Fazlı'nın. Bu, hem orada bakım sırasında yıkanıp paklanmasındandı, hem de kan kaybından. Dermansızdı. Süzgün bakıyordu.

Hasta çokluğundan ve kimsesizliğini anladıklarından gününden önce taburcu ettiklerini biliyordu ama buna şükretmesi gerektiğini düşünüyordu. İsmail yetişmese orada ölüp gidecekti. İsmail'i bundan böyle ölüp ölesiye kardeş bilecek. Bu kesin. Ne zaman zulası dolu olursa, onu da içkisiz, sigarasız, esrarsız bırakmayacak. Hele yeniden balık tutmaya başlasın, hele bir de balık yüklensin; İsmail kardeşinin sofrası da şenlenecek.

Hastanedeki oda arkadaşları pek mi sevdiler? Görmüş geçirmiş insanlara özgü suskunluğundan ötürü acıdılar mı yoksa? O babacan yaşlı adamın, Kadri Baba'nın, gelen yiyeceklerin yarısını ona aktarması niçindi? Çıkarken de, "Al şunu, üstünde para bulunsun. Yoksa bu halinle nereye kadar yürürsün?" deyip avucundaki parayı cebine koyuvermesi nedendi?

Hastanenin köşesine vardığında, "İnsan vaaaar; insan var!..." diye mırıldandı. Elinden zorla kadını alıp gidenler de insandı; İsmail de, Kadri Baba da...

Bütün bunlar iyi hoştu, yaraları da kapanmıştı. Dokunmadıkça artık acıyanı yoktu. İyi ama içindeki yara nasıl kapanacaktı? Ölümüne girdiği o kavgadan yenik çıkmanın yanında, kadının "Yetiş Fazlı!" çığlıklarını yanıtsız bırakmak zorunda kalışının ezikliği üstünden asla gitmeyecekti. Kim ve ne olursa olsun, kadın emanetiydi. Ona güveninden oradaydı. O ise, kadını koruyamamıştı.

"Yaralar öldüremedi ama bunun kederi seni öldürür, Fazlı Keder!" diye mırıldandı. Mırıldanmasını, "Ulan peder, ulan peder, amma da soyadın varmış ha!" diye sürdürdü. "Öyle böyle değil, keder, künyemize yazılmış... Yaradan ölmedik ama herhalde kederden öleceğiz..." Birkaç yıl önce, esrarla uçtuğu bir geceyarısı şiir diye mırıldandıkları burada önüne seriliverdi:: "Korkma sen birader, / Her şeye dayanır Fazlı Keder, / Ölüm vız gelir ona, / Sonra bir gün, / Onu da heder eder, / Fazla keder."

Gülümsedi. Başını iki yana salladı. "Oturtmuşum ha!"

Toparladığında kadını da arayacak. Neler geldi ki başına? Kendisini suçluyor mu? Böyle ölümden dönmüşken bile, aşağılayan bakışlarla karşılaşırsa? Hiç aramasa? Kendine yakıştıramaz. Defterinde ihanet yok. Benli Ayşe'yi mutlaka bulacak. Halini hatırını soracak.

Dizlerinde derman yok. Kaldırıma çöküyor. Kulübeye nasıl gidecek? Balıkçı Kemal geliyor aklına: "Kamyonetle atıverse... Elim bolarınca öderim borcumu..."

Bunu düşünebildiğine seviniyor. Sonrası kolay. Karşıyaka çarşısına atacak kendini. Cebindeki para sigarasına da yeter, içkisine de. Köşe başından biraz da leblebi koydurmalı kesekâğıdına. Oradan kokoreç de yese mi, eski günlerdeki gibi?

Karşıya geçiyor. Dolmuşa el kaldırıyor.

Dolmuş, onu öyle bir kapıp götürüyor ki, adeta kayıplara karışıyor.

Geçmişin Izinde

-Aktör Türker Tekin'e-

Otel büyük bir sessizlik içindeydi. Kalktı. Giyindi. Pencerenin perdesini aralayıp dışarı baktı. Ortalık ağarıyordu.

Sabah kimsecikler yokken gidecekti. Bütün arkadaşları uyurken, o kasabanın sokaklarını arşınlayacak; olabildiğince kimselere görünmeden, dikkat çekmeden geçmişin izinde yürüyecekti.

Resepsiyon görevlisi de lobideki ikili koltuğa uzanmış, uyuyordu. Onun çıktığını görüp işiteceği yoktu.

Otelden dışarı adım atar atmaz, yaylım ateşi gibi minarelerden patlayan sabah ezanları bütün boşlukları doldurarak ortalığı kapladı.

Akşamdan karar verdiği üzere bu kadar erken kalkabildiği için kendisini kutladı. Turnedeydiler. Dün geldikleri kasabadaki Belediye Kültür Merkezi'nde "matine-suare" oynamışlar, yorgunluktan bitkin düştükleri halde, bir de Belediye Başkanı'nın verdiği yemeğe katılmışlardı. Odalarına çekildiklerinde saat üçü geçiyordu. Demek ki iki üç saat ancak uyumuştu.

Yıllardır ayak basmamıştı buraya. Oysa doğup büyüdüğü yerdi. Çocukluğunun o orta boy kasabası, geçen yıllar içinde kocaman bir şehre dönüşmüştü. Yeni sokaklar, caddeler, mahalleler ve çarşılar kurulmuştu. Kentin dışına doğru, ovayı da kemiren yapılaşmayla kurulan yeni siteler, tekdüze çağdaş yapılarla karşısındaydı. Otel de, İzmir-Ankara yolunun kenarındaydı. Yolun altında eskiden bir tek ev yoktu. Oraya doğru yürüse, bağların

arasına dalan ince yolu artık bulamayacağı kesindi. Hani, kışın yağmurlarda batağa dönen, yazın da geline geçile toprağı un gibi ufalanan ve tozan yolu...

Çamlı yoldan yukarı yöneldi. Sağ taraf sanki odun köftecilerine ayrılmıştı. Bazıları açıktı. Girip bir çorba içebilirdi ama sırası değildi şimdi.

Çok geçmeden istasyondaydı. Kenarda çekili duran birkaç vagonun ebediymiş gibi gelen sessizliği, rayların arasından yükselmiş otlar ve istasyonun bakımsız yüzü insana dehşetli bir yalnızlık duygusu veriyordu. Buradan trenle Manisa'daki büyük amcasına, İzmir'e gittikleri olurdu. Dedesi, onu bir sepet gibi yanında taşırdı. Vagon pencerelerinden Gediz Ovasının bitek topraklarına, göz alıcı gümrah yeşiline bakarken yağdırdığı sorulardan hiç bunalmazdı yaşlı adam. Onun her sorusunu yanıtladığı gibi, ilgisini çekeceğini düşündüğü şeyler hakkında da kendiliğinden bilgi verirdi. O ise, İstasyonda, trende gördüğü insanların davranışlarını izlemeye koyulur, sonra eve gittiklerinde bunlardan bazılarının taklidini yapardı. Ninesi, "Yanşak! Herkesi yansılama öyle, ağzın yamulur," derdi bazen. Yıllar sonra tiyatroculuğu meslek edinip kendini sahnede bulduğunda, ilk düşündüğü bu olmuş, kendi kendine ilk oyunun sonunda mırıldanmıştı: "Nine, dediğin olur da ağzım bir yamulursa, aç kalırım."

İstasyonun çınarları bütün görkemiyle ayaktaydı işte. Baharla yemyeşil olmuşlardı. Yaprakları kımıltısızdı. Sabah durgunluğu içinde hâlâ uyuyor gibiydiler.

Şuradan ellerinde kapaklı kamış sepetleriyle, dedesiyle el ele yürüdüklerini görür gibi oldu. Dede ve torunu, vagonlardan birine daldılar sanki ve tren de bir anda yitip gitti.

Sabah serinliği biraz üşütmüştü. Ürperdi. Doğup büyüdüğü mahallenin yolunu tutarken, "Yaşlandık," diye mırıldandı.

Son oyununu oynuyordu. Devlet Tiyatroları'ndaki yıllarının sonu gelmişti. Artık altmış beş yaşındaydı ve turnenin bitişiyle yaş haddinden emekli olacaktı.

Sahne tozu olmadan, düşsel insanların yerine oraya dikilip onları canlandırmadan, karanlıkta pür dikkat kendilerini izleyen

o gözlerden ırak, nasıl yaşayacağını bilmiyordu.

Gençliğinde birçok sinema filminde, son yıllarda da birkaç televizyon dizisinde rol almıştı. Tiyatronun o bire bir heyecanından uzak, döne dolaşa, eğrile doğrula yapılmış bu filmler, son zamanlarda da diziler, toplumca ilgiyle izleniyordu. Halen süren ve haziran ortalarında yaz için ara verilecek olan dizideki rolü de ona adeta bir 'son gürlüğü' yaşatmıştı. Bunca yıl sonra birçok insanın onu bir tek o dizideki tip nedeniyle tanıyor olmasını içine sindiremiyordu. Oysa tiyatroda yıllar yılı aldığı alkışların yerini hiçbir şey tutamazdı.

Tutkuyla bağlı olduğu, bütün bir ömrünü adadığı tiyatronun sahneden sonra insanı bıraktığı boşluk, biraz sahnelerden uzak kalınca yüzünün ve adının belleklerden siliniverip gitmesi, bu işin en ürkütücü yanıydı. Alkolle boğuştuğu ve tedavi görerek eski günlerine güç bela kavuştuğu o zor dönemin ardından tiyatroya döndüğünde, bir zamanlar onu avuçları patlayıncaya kadar ve ayakta alkışlayanlar, oyun çıkışlarında yoluna çıkanlar bile tanımamışlardı.

Altmış beşinci yaş... Çocukluğuna doğru yürüdüğü şu anda onca yılı var saymak ne mümkün! O hâlâ çocuk!

Caddelerdeki eski parke taşların, arnavutkaldırımlarının yerini sıkıştırılmış betondan geçmeli taşlar almıştı. Ara sokaklar bile çok düzgündü. Bazı evlerin, köhne dükkanların yerinde apartmanlar, mağazalar vardı.

Evlerine dönen köşedeki sarı, taş bina öylece duruyordu. Onu, kasabanın o günkü zenginlerinden biri otel olarak yaptırmıştı. Şimdi gözüne küçücük görünen ve on beş yirmi odası bulunan otel, ne kadar da köhnemişti! Otelin girişi buradan, cadde üzerindendi. Yan sokakta ise, otel giriş çıkışıyla hiçbir ilgisi olmayan evi vardı otel sahibinin. Arkadaşı Ahmet,

onun kızı Nurten'e delicesine âşıktı. Kız da ona... İkisi birlikte evdekileri kandırıp, bir iş içinmiş gibi kaçtıklarında, koşarak bu sokağın yolunu tutarlardı. Onun görevi gözcülüktü. Işıklı parolayı alan Nurten, pencerede belirince, durumun elverişli olduğu anlaşılır ve Ahmet pencereye yanaşırdı. El ele tutuşurlar ve fı-

sıldaşırlardı. Biri caddeden sokağa sapacak olsa, Ahmet'e işaret vermek onun göreviydi. Bir keresinde kızın ağabeyi caddenin ucunda görünüverince, ta evlerine dek tabana kuvvet kaçmışlardı. Ne heyecan!Oralarda kırılıp dökülmüş, sonra herkesin başka bir yola gitmesiyle küllenip unutulmuş bir ilk aşk...

Kimi hâlâ sarıya boyalı ya da kireç badanalı kol duvarlarının ardına saklanmış evleri gördükçe bir bir sahiplerini anımsıyor. Yüzleri, yapıları, yürüyüşleri, birbirleriyle ilişkileri, huyları ve huysuzluklarıyla mahallenin eskilerinin şimdi ortalıkta hayali bile yok. Zamanın olağan akışı içinde yeryüzünü şereflendiren insanların da zamanla yer altına çekildiklerini ve sanki nöbeti başkalarına devrettiklerini yaşayarak görmüştü. O insanlar, çoktan toprağın altına geçmişler, toprağa karışmışlardı.

Kendisiyle yaşıt çocuklardan sağ kalanlarınsa bugün bir ayağı çukurdaydı. Yaşam da bir sahneydi ve günü gelince o sahneden çekilmek zorundaydınız. Günü geldikçe başkaları o sahnede yerlerini alacaklar ve çıkıp oyunlarını oynayacaklardı. Ta ki... "Sermet Amcaların evi, Ayşe Hanım Teyze'nin evi, Ali Dayı'nın... Aaa, duvardan taşan dallarından çağla çaldığım badem... Ne kadar da kurugazlamış...." diyerek yürürken, yüreği gümbürdemeye başladı. Köşeyi dönünce karşılıklı döşenmiş oluklu kiremitleri bile üstünde duran kerpiç kol duvarının ötesinde, başını eğmiş gibi alçakgönüllü, tek katlı evleri, yerli yerindeydi. Duvara yaklaştı. Elini sürdü. Ortalık ağarmıştı. Sokağın iki ucuna baktı. Kimse yoktu. Eğilip kerpiç duvarı öptü. Ayaklarının ucunda yükseldi. İçeriye göz attı. Üzeri kiremitli küçük sundurmanın altındaki kapı yine maviydi. Mavi! En çok sevdiği renkti o. Belki de, sevgilere açılan bu kapı yüzünden... Demek, evin yeni sahipleri de kapıyı maviye boyamaya devam etmişlerdi.

Erken yaşta kaybettiği babasını en güzel görüntüsüyle bu kapı önünde anımsıyor. Bir yere gidiyorlar. Galiba, Bozdağ'a. Herkes avlu kapısından çıkarken babası onu bu kapı önünde kucağına alıyor. Kapıları kilitleyip birlikte çıkıyorlar. "Şuraya, işte şuraya..." Üç beş adımda avlu kapısının önünde. Kapıyı demir

yapmışlar. Olsun; aynı yerde ya. Minik adımlarıyla buradan giriş çıkışlarını, sonraları kapı kanadını çarpıp sokağa karışmalarını anımsıyor. Elini uzatıyor...

Dayanamıyor. Gözyaşları boşanıyor.

Yukarıya, teyzesinin evinin bulunduğu mahalleye yöneliyor. Annesiyle el ele kimi geceler onlara gezmeye gitmenin tadı... Kuru üzüm, incir, kestane, nar ve patlamış mısır... Sanki bir şölen...

Teyzesinin şen şakrak kahkahalarına eşlik eden eniştesinin gülüşleri. O ev, sadece sevinmek ve yaşamı güzelleştirerek yaşamak için kurulmuş sanki! Teyzesinin kızları Nermin ile Sermin'in o ince, o akışkan sesleriyle, birlikte söyleyecekleri türküler de vardır gecenin bir yerinde. Kızları türkü söylerken, enişte kendi yaptığı şaraptan bir bardak içer. Memnun ve mütebessim, bakışlarını daha çok yerdeki kilimlerin desenlerinde gezdirerek kızlarını dinler.Evlerden işlerine gitmek üzere çıkan erkenci işçiler, kimi dükkân sahipleri, ikili öğretim yüzünden sabahın essalatında kalkmak ve okul yolunu tutmak zorunda bırakılan ilköğretim öğrencileri, caddeleri ve sokakları doldurmaya başlıyor.

Teyzesinin evinin bulunduğu sokağı boydan boya geçiyor. O ev yok! Daha doğrusu burada öyle evler kalmamış. Yeni, üç beş katlı apartmanlar dizili sokağın iki yanında.

Bozguna uğramış gibi geri dönüp sokaktan çıkınca, yine yukarı yöneliyor.

Bu denli uzak mıydı o tepe? Bir koşuda nasıl da tırmanırlar ve kendilerini onun üzerinde bulurlardı!

Soluk soluğa çıktığı tepeden sabahın ilk ışıklarıyla gerine gerine uyanan kasabaya baktı. "Benim canım memleketim," dedi. "Dünya bir yana, sen bir yana..." Önce biraz sert, daha sonra tatlı bir eğimle ovaya doğru inip giden kasabanın bu bahar sabahındakış karanlıklarından alabildiğine uzak, kuş aydınlıklarına yayıldığını gördü. Ortalık cıvıl cıvıldı. Bahar köpüre köpüre her yanı sarmıştı. Kasabanın kiremitlerinin kırmızısı ağaçların yeşili arasında erimişti.

Aynı yolu izleyerek geri döndü. Kapıya yaklaştı. Son bir kez daha eski evlerine bakarken kapı birden açıldı. Açılan kapının içinde kalan genç bir kadın, okula yolcu ettiği kızına:

-Aman kızım arabalara dikkat et. İki yanına bakmadan karşıdan karşıya geçme, dedi.

Çocuğun karşıya geçmesiyle köşeyi dönmesi bir oldu.

O anda genç kadınla göz göze geldiler. Ne yapacağını bilemedi. Bunca yılda oynadığı

onca oyundan bir tek geçiş , bir tek replik de mi aklına gelmemişti?

Kadın olanca doğallığıyla,

-Amca, birine mi bakmıştın? dedi.

Provasız bir oyun... Replik hiç çalışılmamış ki, şak diye söylensin. Sözcükler tek tek, kekeler gibi çıktı ağzından:

-Kızım, dedi, ben, sizin oturduğunuz bu evde doğdum. Sabah sabah şöyle bir dolaşayım, dedim. Hani ortalık tenha iken... Kasabamı, mahallemizi, evimizi şöyle bir göreyim istedim.

Kadın onu buyur etti. Bir yandan içeri girmek için dayanılmaz bir istek duyduğu halde önce buna direndi. Evin, sabah telaşı ve dağınıklığı içinde rahatsız edilmemesi gerektiğini düşünürdü hep. Kadın büyük bir içtenlikle ısrar edince dayanamadı, girdi.

Genç kadın, sağdaki küçük "yer oda"nın kapısını açtı. Ortadaki yer sofrasında kadının kocası oturuyordu. Adamın bir kolu alçıdaydı. Kadın ona:

-Bak Memet, dedi, bu amca bu evde doğmuş, burası onların eviymiş.

Sonra kendisine döndü:

- Hoş geldin amca. Hemen sofraya buyur. Kahvaltı ediyorduk biz de. Çocuğu yedirip yolladım... Buyur, buyur.

Kadının kocası da

-Hoş geldin amca, dedi, buyur.

-Hoş bulduk dedi. Geçmiş olsun.

Yerde bir kasnağın üzerindeki sininin yanına yanaştı.

-Beyim iş kazası geçirdi, dedi kadın.. Raporlu. Kolunu makineye kaptırdıydı da...

Bir iki zeytin tanesi, bir dilim ekmek, biraz peynir...

-Pekmeze de bansan ya amca, dedi adam. Kendi bağımızdan.

Ekmeğini pekmeze banıp ağzına götürdüğünde, tıpkı çocukluğundaki o tat, o koku!

Buradan başlayarak anlatmaya başladı. Çocukluk, ilkgençlik yılları. Dedesi, babası, annesi, komşuları... Şu evlerde oturanlar... Bağlar, bahçeler, kasabanın eski hali, bu ev...

Adam, onun bir yerde sözünü kesti.

-Amca, dedi, ben seni tanıyorum ama nerden? Kesin görmüşlüğüm var.

Ona, yıllardır buraya hiç ayak basmadığını, kendisini birine benzetiyor olabileceğini söyledi. Yeniden çocukluğuna döndü.

Kahvaltı bittiğinde kadın ona bir çay daha koydu ve eskiden dedesinin çakma sedirinin

yerinde duran allı güllü bir basma örtüyle örtülü divana davet etti.

Evin içinde de pek bir değişiklik yoktu. Pencereler "PVC" olmuş, kapılar yenilenmişti; o kadar. Elektriğin jeneratörle verildiği ve sık sık kesildiği o günlerde, dedesinin gemici fenerini ya da lüks lambasını astığı çengel, tavandaki yerindeydi. Gözleri doldu.

"Sabah hali..." olmasa kadın herhalde bütün kapıları açardı. Çocukluğunda yattığı şu küçük odayı olsun görebilseydi...

Ev sahipleri de kendilerini anlatıyorlardı. İkisi aynı köydenmişler. On yıl önce evlenip kasabaya yerleşmişler. Çiftçilikte insanın karnının doyup doymayacağı belli olmuyormuş. Azımış uzumuş ama gelen para düzümüş... Kendini ayarlayınca yetiyormuş... Geçinip gidiyorlarmış... Şu kaza olmasaymış, iyiymiş de...

Adam arada bir onu görmüş olduğunu, gözünün ısırması bir yana, iyi tanıdığını söyleyip duruyordu. Kadın da, "ben de, ben de" diyerek ona katılıyordu.

Hayattan, hak ettiğini bile istemeden yaşamaya, bir ömrü alçakgönüllülükle kendi köşesinde sürdürüp götürmeye çoktan razı iki insan... Sözü biri bırakıyor, öbürü alıyor; sıkmadan, uzatmadan, abartmadan, doğallıkla anlatıyorlardı.

Adam onun yüzüne dikkatle baktığı bir anda, elini şak diye alnına vurdu:

-Yav amca, dedi, sen o televizyondaki Ruhi Dede değil misin?

Hınzırlığı tuttu:

-Benziyor muyum?

-Deminden beri uğraştırdın bizi.

-Aaa, dedi, kadın, hakikaten Ruhi Dede...

Artık emekli olmak üzere olduğunu, son oyunlarıyla turne için burada bulunduklarını onlara kısaca anlattı.

Sorduklarında, Ruhi Dede gibi rollerin sürebileceğini de söyledi....

-Oh, dedi kadın, bundan böyle bütün komşulara anlatıp duracağım. "Bu amca bizim evde doğmuş" diye.. Bu gelişinizi de anlatacağım tabii... Ay, inanılacak gibi değil. Peki amca, adınız neydi?

-Siz Ruhi Dede deyin, dedi... Önemli değil... Biz, hep başkası olan kimseleriz nasıl olsa...

Adamla kadın onun dediklerinden ne anladılar, bu sözlerini kibirine mi yoksa alçakgönüllülüğüne mi yordular; bilemedi.

Çocukluğunu aramaya geldiği evden, Ruhi Dede olarak çıkıp gitti.

Farklı Bir Kadın

Akşamdı. İncecikten bir rüzgâr almıştı. Dallarda yapraklar usul usul hışırdıyordu.

İlkyazın ipeksi dokunuşlu rüzgârı, vücudumuzu okşayarak akıyordu. Geniş bir bahçedeydik. Her yan yemyeşildi. Çimlerin üzerine serpiştirilmiş masaların çevresinde insanlar öbek öbekti. Hemen hepsinin elinde bir kadeh vardı. Arada bir masanın üzerindeki yiyeceklere uzanıyorlardı.

Onunla aynı masanın çevresindeydik. Gözlerimi ondan alamıyordum. Omuzları askılı, göğüslerinin üst kısmını açıkta bırakan, etekleri uzun bir elbise giymişti. Yeşilin açık fakat tanımlanamaz tonlarından bir renkteydi bu elbise ve ışık vurdukça parlıyordu. Uzun boyu, onunla daha bir uzun görünüyor, buradaki onca şık ve zarif kadının içinde onu inanılmaz derecede ayrıcalıklı bir çekim merkezi haline getiriyordu.

Gözleri de elbisesinin rengine uygundu. İşte, o tanımı zor açık yeşil... Bakışlarımızın ilk kesiştiği an ne yapacağımı şaşırdım. Çarpılmış gibi oldum. Elim ayağım dolaştı. "Tanrım, nasıl bir güzellik bu?" diye iç geçirdim. Biçimli burnu; ağzının, eskilerin "hokka gibi" dediği ölçülülüğü; güldükçe muntazam bir beyaz dizi olarak gözüken dişleri...

İçkimi nasıl bitirdiğimi anlamadım. Bir süre elimde boş bardağı gezdirmiş olmalıyım. İçki almak için büfeye yürüdüğümde, arkamda o iki gözün olduğunu nasıl hissettiğimi bilemiyorum. Dönüp baktım: Gerçekten arkamdan gelen oydu. Büfedeki kalabalıkta sıra beklerken göz ucuyla onu süzüyordum. Bir zarafet

anıtıydı bu. Sanki insan değildi. Yapma, başka bir şeydi. Orada da bakışlarımız çakışınca suçüstü yakalanmanın utancıyla kıpkırmızı kesildiğimi sanıyorum. O cin-tonik aldı, ben rakı. Kadehine buz atıp bana döndü:

-Siz de buz ister misiniz?

Rakıya buz koymayı hiç sevmezdim ama onu reddedemezdim.

-Lütfen.. deyiverdim.

Buz koyarken eli el değil, telekleri açılmış bir kuş kanadıydı sanki.

Masaya vardığımızda yine yanımdaydı. Oysa ben onun dönüşte benden uzaklaşıp tanıdıklarıyla, eşi dostuyla konuşacağını düşünüyordum. Masadan küçük peynir parçaları, çerez filan alıyordu. Teni saydam gibiydi. Beyazlığı, pembeye varan bir şeffaflık taşıyordu. Dudakları pembe birer gül yaprağından başka bir şey değildi. Öpseniz, soluvereceklermiş gibiydi. Öyle taze, öyle ince. Dudaklarının iki yanında gülücüklere hazır bir bitim vardı. Ensesinde, saçlarının topuzundan her nasılsa kurtulmuş tüysü saçları tenine garip, kılcal kökler gibi dökülmüştü. Kaküllerinin altında da onlara benzer sarı tüyler vardı. Alnının açıklığı ve insanın tutup sıvazlayası gelen iki yana uzanmış biçimli kaşları... Neresinden başlasam, neresine gelsem başkaydı, bambaşkaydı, müstesnaydı.

Çarpılmak işte buydu.

Bakışlarımı üstünde yakaladıkça, "Anlıyorum..." dercesine gülümsüyordu. Bana cesaret veren belki de bu oldu. Üçüncü kadehi de yuvarladıktan sonra ona, taklit de katarak, üst üste üç fıkra anlattım. Fıkralar bittikçe kahkahayı basıyor ve ortalığı çınlatıyordu. Bu güzel, bu herkesten farklı ve uzaktan kesinlikle erişilmezmiş gibi görünen kadını güldürüyor olmak çok hoşuma gidiyordu. Oradaki erkeklerin hemen hepsi bunun için neler vermezlerdi ki! İşte artık ben de ayrıcalıklıydım. Şımarmakta gecikmedim. Üçüncü fıkranın sonunda ona:

-Çok güzelsiniz, dedim, ama gülünce daha güzel oluyorsunuz...

-Oyle mi? dedi. Gülmek rahatlatıyor insanı. Siz de ne güzel fıkra anlatıyorsunuz. Çok da iyi taklit yapıyorsunuz.

Kadehlerimizi tıklattık. O an bir parmağım onun eline değdi. Sanki bir akımla incecik bir sarsıntı geçirdim. O konuşmasını sürdürdü:

-Ben sizin gibi anlatamam ama, güzel bir fıkra biliyorum, dedi.

Eliyle koluma dokunarak anlatmaya başladı. Müthiş bir heyecanla onu dinliyordum; daha doğrusu dinliyor gibi yaparak o büyük sarsıntının heyecanını yaşıyordum.

Fıkranın bitiminde kahkahayı bastım. O da gülüyordu. Bir ara nasıl olduysa, ayakkabısının topuğu çimin içinde yamuluverdi. Sendelerken bana sımsıkı tutundu.

Tanrım, neler yaşıyordum? Bunlar gerçek miydi?

Bir fıkra daha anlatmaya kalkıştım ama dilim ağzımın içinde dönmüyordu. Ağzım adeta kaymıştı. İçkiye dayanıksızdım ama bu kadar olduğunu bilmiyordum.

Konuşma nereden nereye aktıysa, bir yerde sözü kesip gözlerinin içine bakarak:

-Ben galiba size âşık oldum, dedim. Çarpıldım.

Küçük bir kahkaha attı.

-Öyle mi? dedi. Sonra belli olur bu! Belki de anlık bir şey. İçkinin etkisiyle...

Sonrasını anımsamıyorum.

Sabahleyin gözlerimi açtığımda daha önce hiç görmediğim bir evdeydim. Çekyat türünden bir divan açılmış, yatak haline getirilmiş ve ben buna yatırılmıştım. Utanç içindeydim. Kimin evindeydim? Ev sahibi kimbilir neler yaşamıştı, benimle nasıl uğraşmıştı da, sonra evine almak zorunda kalmıştı.

Odanın açıldığı salonda Beethoven'in Dokuzuncu Senfoni'si çalıyordu. "Bunu çok sevdiğimi ev sahibi nereden biliyor?" diye düşünürken kapı tıkladı.

-Uyandınız mı?

Onun sesiydi. Demek beni evine götürmek zorunda kalmıştı. Utandım. Yerin dibine geçtim.

-Evet.

-Günaydın.

-Günaydın. Kahvaltı hazır.

Başım çatlayacak gibi ağrıyordu. Şimdi tuvalet, el yüz yıkama... Sırtımdan soğuk terler akmaya başladı. Bir an, fırlayıp kaçsam diye düşündüm.

"Acaba sonra neler oldu? Filmin kopan kısmında neler vardı?" Bu sorular içimi kemiriyordu.

Çıktım. Lavaboyu gösterdi. Bana havlu da çıkarmış.

Dönüşte mutfaktaki masanın başındaydık.

-Özür dilerim, dedim, akşam sizi herhalde çok zor durumda bıraktım. Umarım üzecek şeyler yapmamışımdır.

-Anlaşıldı, dedi, sen hiçbir şey hatırlamıyorsun. Hani "sizbiz" yoktu; "sen-ben" vardı? Onu bile unutmuşsun. İnşallah, bana ilan-ı aşk ettiğini de unutmamışsındır!

Ağzında alaycı bir gülümseme.

-Seni arabama atıp buraya getirmeseydim sokaklarda kimbilir başına neler gelecekti, dedi. Bir taksiye bindirdim, evinin adresini söyleyemedin. Mecburen...

-Özür dilerim...

-Ne hoş sarhoşluğun var senin! Akşam da bin kez özür diledin. Hep böyle misin?

-Evet. Sevdiğim insanları üzmek, kırmak, yormak istemem.

Kahvaltı süresince geceyi konuştuk. Benim bütün derdim ne kadar rezil olduğumu öğrenebilmekti. Onu üzmüş müydüm? Kötü davranışlarla onda düş kırıklığı yaratmış mıydım?

Soruları yineleyince yanıtlamak zorunda kaldı:

-Yok canım, dedi, çok tatlı bir sarhoştun. Konuşamayan, zor yürüyebilen ve sıkça yarı anlaşılır biçimde "Üzzczczür dçilerimmm," diyen bir sarhoş.

Sırılsıklam âşık olmuştum. Günde üç beş kez telefon ediyordum. Benimle konuşsun, bir şeyler anlatayım, gülsün; bana yetiyordu.

Hep onunla olmak, hemen her gün buluşmak istiyordum. İşi yoğundu. Yalnızca cumartesileri buluşuyorduk.

İki ay sonra ona evlenme teklif ettim.

-Acele ediyorsun, dedi. Aslında beni tanımıyorsun bile!

Bu sözleri ilerdeki günlerde kimbilir kaç kez duyacaktım.

Usanmaz bir âşıktım. Umudumu kesmiyordum, sabırla bekliyordum.

Direnmesinin nedenini bir türlü anlayamıyordum. Arada bir, "Bilmediğin yanlarım var benim," diyordu, "onlara dayanabilecek misin? Erkeksiz duramayan kadınlardan değilim örneğin. Bin yıl geçse aklıma gelmeyebilir..."

Tutkumun ölçüsü endazesi yoktu. Her şeye razıydım. O güzellik benimle/benim olsun, yeterdi.

Sonunda ikna etmeyi başardım ve evlendik.

Artık onu bir kabuk gibi sarıp sarmalamak istiyordum. İlk günlerden başlayarak o olabildiğince bundan kaçıyordu. Kadınların ilk günlerdeki ürkekliği, çekingenliği sandığım bu durum gittikçe daha da belirginleşti. Ben, pembe gül yaprağı gibi kıvrılmışçasına duran güzel dudaklarına eğildikçe, o dudaklarını benden kaçırır olmaya başladı. İstekli öpüşmelerimiz birkaçı geçmedi desem yeridir. Hele cinsel ilişki için soluğum kabararak heyecanla sokulurken, bir bahane bulup uzaklaşması ya da bir an önce boşalıp çekilmemi istemesi başlı başına azaptı. İsteksizliği karşısında zamanla ürkekleştiğimin, kendiliğimden cinsel ilişki aralıklarını uzattığımın farkındaydım.

Bundan ne zaman yakınmaya kalkışsam, "Sana baştan söyledim," diyordu, "soğuk bir kadınım ben."

Bana, "soğukluğu" kendi seçmiş gibi geliyordu ama o kadın erkek kromozomlarından başlayıp insanların yaratılışında en belirgin etken olan genlerle gelenlerden yola çıkıp, insanın türlü eğilimleri olabileceğini anlatıp duruyordu.

Kendini zorluyor, o kimliğe bürünmek istiyor sanıyordum.

Kimi zaman uykusunda seyrediyordum. Doyulmaz güzelliğini gözlerime emzirerek dakikalarca başında kalıyordum. Güzelliği elimin altındaydı ama ancak izin verdiği ölçüde ona soku-

labiliyordum. Tuhaf bir durumdu bu. Karşıdan bakan herkesin benim yerimde olmak isteyeceği kuşkusuzdu. Ama bilinmiyordu ki, bu eşsiz, bu farklı kadının kocası olmak ancak olumsuz anlamda bir ayrıcalıktı.

Ondan kopamıyordum, kopamazdım. Yıllar öylece akıp gidiyordu. Sevgim hep baskın çıkıyordu. Kendimle zaman zaman kavgalara tutuşuyordum: Saçmalığı, tek yanlılığı su götürmez bu sözde evliliği sürdürmenin anlamı neydi? Yanlışı biliyordum, görüyordum ama önüne geçemiyordum.

Doğrusu bir eksiğim vardı: Neden böyle davrandığını anlayamamak ve çözememek.

Ta ki o güne kadar...

O bir grafikerdi. Evde çalışıyordu. Ben, sanayi fotoğrafçılığı yapıyordum. Kentin önemli iş merkezlerinden birinde stüdyom vardı. Sabah evden çıkıp, akşam dönüyordum.

O sabah işe gittiğimde bizim iş merkezinin polis kordonu altında olduğunu gördüm. Arabamı park edip beklemeye başladım. Meraklı kalabalıktan öğrendiğime göre, iş merkezinin girişinde şüpheli bir paket varmış. Polis etrafı kordon altına bunun için almış. Bomba uzmanları bekleniyormuş.

Yukarı çıkıp makinemi alabilseydim, gidip makine kalıp fabrikasındaki işimin ilk aşamasını tamamlayabilirdim. Umarsızca, uzun uzun bekledikten sonra korkulan oldu. Bomba büyük bir gürültüye patladı. Bizim iş merkezinin ön yüzündeki camları, kapıları, pencereleri yerle bir...Poliste bir telaş, bir sertlik... "Şimdi saatlerce delil toplayacaklar, tutanak tutacaklar; savcısı mavcısı gelecek, en iyisi eve dönmek," deyip arabayı çalıştırdım.

Çok geçmeden yine evin kapısındaydım. Eve varınca anahtarı usulca çevirdim. Kapıyı tıkırtısız açtım. Sessizce ayakkabılarımı çıkardım. Gece çalışmıştı. Hâlâ uyuyor olabilirdi. Usulca yatağına gidip yanağına öpücüğü kondurmak çok hoş olacaktı. Kızsa da...

Çalışma odasına baktım, yoktu. Ayaklarımın ucuna basarak yürüdüm. Yatak odasına yönelecekken sağdaki salondan inlemeyi andırır bir takım sesler işittim. Oraya yöneldim. Kapı ara-

lıktı. Salondaki üçlü koltukta, -aman Tanrım- iki kişiydiler. İkisi de çırılçıplaktı. Ötekini görünce az daha küçük dilimi yutacaktım. Bu, grafik işlerinde ona yardım eden kızdı. İkisi birbirine sarılmışlardı. O ince güzellik şimdi erkeksi bir yaklaşımla kızın göğüslerini, kalçalarını, bacaklarını okşuyor, öpüyor; zarif elleri kemikleşmiş, onun vücudunda kıvrak ve yakıcı gezintilerde bulunuyordu. İnleye inleye kıvranan kızın vücudu da onunki kadar beyaz ve güzeldi. Dudak dudağa geldiklerindeki iştahlarını görünce şaşkınlıktan öleyazdım. Sanki dudaklarını hep kaçırmaya çalışan o değildi. Şu öpüşlere bak!...

Bir süre onları gözledim. İkisinin de gözleri kapalıydı ve belli ki bir düşte yüzüyorlardı. Birbirlerini gördükleri yoktu...İkisi de düşlerinde "daha kadın" ve "daha erkek" başka birileriyle sevişiyor gibiydiler. Beni fark etmediler bile.

Nasıl sokulduysam öyle sessizce uzaklaştım. Evden çıkıp gittim. Arabamı Boğaz'ın tenha köşelerine doğru sürdüm. Akşama dek sersem sersem dolaştım.

Durumu anlamıştım. Ne yapacağımı bilemiyordum. Yalnızca düşünüp duruyordum.

Sonunda akşam oldu. İstanbul ışıklarla donanarak bir gece güzeli olup ortaya çıkmıştı.

Bu şehri tutkuyla seviyordum. Bir cendereye dönüşmesine karşın ondan vazgeçemiyordum. O nedenle, gidip başka bir yere yerleşmeyi aklımdan bile geçirmedim.

Öteki tutkum beni eve doğru çekiyordu.

Kararsızlığımı bulduğum bahaneyle yendim: Onları gördüğümü bilmediğine göre her şey aynen devam edebilirdi. Uzak da dursa, hep benim yanımda olurdu, bütün farklılığı ve o inanılmaz güzelliğiyle...

Bazı kadınlar farklıdır. Bu da öyleydi. O kızla yaşamayı seçmeseydi, inanın ona ömür boyu katlanırdım.

Kayıp

Kapı önlerine çökmüş kadınların, sokaklarda oynaşan çocukların yanlarından geçerken, ona bakışları sanki tenini eritiyordu. Kadınların fısıldaşması, içindeki ağulu kahrı ve utancı büyütüyor, bu yüzden yüreğinin vuruşları bütün vücudunu sarsan, kulaklarını uğuldatan bir tarakaya dönüşüyordu. Evleriyle karakol arasındaki yol gittikçe gözünde büyüyor, adımlarını attıkça, zaman, yerinde sayıyormuşçasına uzuyordu. Bakışların cenderesinde daha ne kadar kalacaktı? Bıraksalar, bir rüzgâr olup buralardan...

Polis, tuttuğu kolunu çekti:

-Bu taraftan, dedi.

Başı hep yerde olduğundan farkında bile değildi. Karakolun önündeydiler.

İçeri girdiklerinde polisin işaret ettiği köşeye dineldi. Polis bir kapıyı tıklatıp da amire, "Ömer Balkesen'i getirdim efendim," derken, o, kaş altından salondakilere baktı. Tanımadığı iki kişinin yanı sıra Hasan, Cemal, Erol, Orhan ve Mehmet de oradaydılar. Hepsi de ellerini kavuşturmuş, bekleşiyorlardı. Gazetelerde gördüğü bazı haberleri ve resimleri anımsadı. Şimdi o resimlerden birini oluşturuyorlardı. Eli ayağı buz gibi oldu. Yararı olmayacağını bile bile, ağzındaki kuruluğu gidermek için yutkundu. Soğuk bir terin sırtından aşağıya doğru yürüdüğünü ayrımsadı. İçindeki pişmanlığın ve utancın gittikçe büyüdüğü, bunun için de omuzlarının çöktüğünü, giysilerinin içinde gövdesinin ufaldığını sandığı bu anda arkadaşlarına bir kez daha göz attı.

Hiç de öyle yıkkın; hatta utanmış görünmüyorlardı.

Bir an önce bu çerçeveden çıkmak istese de elinden gelen bir şey yoktu. Çaresiz bekleyecekti.

Önce, o iki kişinin ifadeleri alındı. Yazı makinesinin tıkırtısı bittikten sonra çıktılar. İçeriden dışarıya pek ses gelmiyordu. Adamların hangi suç nedeniyle gözaltında tutulduklarını; daha doğrusu suçlu mu, suzsuz mu olduklarını anlayamadı. Yalnız şapkalı olanının odaya girerken şapkasını çıkarıp önünü iliklemesiyle babasını anımsadı. Ortaokula gittiği iki yılda, durumunu öğrenmek için okula geldiğinde müdür ya da öğretmenler odasına girerken babası da böyle yapardı. İçi cız etti. Ona ne diyecekti şimdi? Yüzüne nasıl bakacaktı? Ya anası? Kimbilir nasıl diz dövüp ağlıyordu. Derinden derine iç geçirdi.

Sıkıntı içinde, öylesine dışarı baktığında, yerde bir serçenin seke seke yem aradığını gördü. Serçe, neden ürktüyse, uçup gitti. O an serçenin yerinde olmak, öyle pırrr diye uçup gitmek istedi. Ter içinde kalan avuçlarını usulca pantolonuna sildi.

İlk olarak Orhan'ı çağırdılar sorgu odasına. Orhan'ın çağrılmasıyla öteki arkadaşlarının da heyecanlanıp kımıldaştıklarını, iç geçirip ayak değiştirdiklerini ayrımsadı. Yüreğinin vuruşları yeniden hızlandı. Elini, ayağını bir sarkama aldı.

İfade vermek üzere içeri alınanlar en az on, on beş dakika odada kalıyorlardı. Bu arada bir polis Halil ile Müslim'i, bir bekçi de Kemal'i bulup getirmişti. Ömer, Halil'i öfkeyle süzdü. Bu iş onun başının altından çıkmıştı; yoksa ötekilerin aklının ucundan bile geçmeyen bir şeydi.

Kasabanın ucundaki yemyeşil çayırda doyasıya futbol oynadıktan sonra kendilerini çimlerin ve otların üzerine atmış, gevezelik edip şakalaşıyorlardı. "Hep bu Halil..."

İfadesi alınacakları içeri alıp çıkaran bekçi:

-Ömer hanginiz? diye sordu.

-Benim, diyerek doğruldu.

Bekçi, "gel" anlamında elini salladı. Bir an heyecandan yığılıp kalacağını sandı. Dal gövdesi sarsılıp sallandı. Kendini toplayıp kapıya yöneldi.

İçeri girdiklerinde bekçi, durması gerektiği yeri gösterdi. Kendisi bir sandalyeye çöktü.

Yazı makinesiyle bir sürü kâğıt ve birkaç dosyanın bulunduğu masanın arkasındaki koltukta oturan komisere baktı: Kaykılmış, öylesine rahat oturuyordu ki; onun bu kaygısız duruşundan ve kendine duyduğu sonsuz güvenden ürktü ve bir kez daha ufaldı.

Kimlik saptamasından sonra komiser,

-Eeee, anlat bakalım, dedi, nasıl oldu bu iş?

Bir an nereden başlayacağını ve nasıl anlatacağını bilemedi. Toparlanıp yutkundu.

-Aşağıda, bizim mahallenin bitiminde bir çayır var. Orada top oynadık. Sonra...

-Uzatma, dedi komiser, olayı anlat.

-İşte orada oturmuş dinleniyorduk. Konuşup şakalaşıyorduk. Sonra Halil dedi ki: "Hacı İzzet'in öyle güzel kazları var ki, na şuralarda dolaşıp duruyorlar. Birini tutalım, kesip yiyelim."

-Siz de hemen seferber oldunuz. Kazı tutup kestiniz, yediniz ha?

Şaşalayıp sustu. Gözlerini yere indirdi.

-Sonra? Anlat... Akşama kadar sizinle uğraşacak değiliz. Bir sürü işimiz var.

-Kazı tuttuk. Halil dedi ki: "Bizim bağ damına gidelim. Damda ocak var. Yığdık mı odunları..."

-Oğlum, kısa kes dedik sana!

-Bizim evimiz yakındı. Halil dedi ki...

-"Halil dedi ki... Halil dedi ki..." Halil buyuruyor, siz yapıyorsunuz. Robot musunuz siz? Kendi kafanız, beyniniz yok mu? Halil, "Atın şu kuyuya kendinizi" dese, atacak mısınız? Herhalde atacaksınız... Yaptığınıza bakarsanız...Eee, sonra?

-"Sizin ev yakın. Git, bıçakla tuz al." Gidip aldım. Döndüğümde onlar çoktan Halil'lerin bağ damına varmışlardı. Çalı çırpı, odun topluyorlardı. Ben bıçağı getirince kazı kestik.

-Hanginiz kesti kazı?

-Şey... Ben...

-Neden sen?

-Halil...

-Tam dediğim, gibi! Robot bunlar. Sekiz kişi Halil'in emrinde... Sonra da pişirip afiyetle yediniz...

-Şey... Ben yemedim efendim.

Komiser güldü:

-Kazı kesen sensin. Peki neden yemedin? Sen salak mısın? Kaz celladı mısın da kesiyorsun, sonra da yemiyorsun? Enayi, madem kestin, yesene!...

-Efendim ben zaten pişman olmuştum. Onlara uymak istemiyordum. "Kazı salıverelim, gitsin," dedim. Bana güldüler. "Korkak" dediler. Kimseye söylemeyeyim diye kazı bana kestirdiler.

Gerisini getiremedi. İçinden yükselip gelen hıçkırıklarını tutamadı. Göz pınarlarından fışkıran yaşlar yanaklarından çenesine doğru sızdı.

-Anlaşıldı, dedi komiser.

Yazı makinesine eğildi. Yazacaklarını yüksek sesle söyleyerek ve arada bir doğrulatmak amacıyla Ömer'e bakarak yazı makinesini tıkırdatmaya başladı. Ömer'in anlattıklarını birkaç cümlede özetledikten sonra, bunları ona okutup imzalattı.

Ömer, salona çıktığında, Hacı İzzet'in bir sandalyede oturduğunu gördü. Onunla göz göze gelmemek için bakışlarını kaçırdı. Eski yerine gidip beklemeye başladı.

Hepsi de Hacı İzzet'in elini öpüp özür dilemeye bin canla razıydılar. Bazı arkadaşlarının babaları da gelmişti. Hacı İzzet'e yalvar yakar olmuşlar, bir yerine iki, üç kaz parası vermeyi de önermişler, "Bir büyüklük yap, affet bu kerataları; zaten cezalarını biz vereceğiz," demişlerdi. Onca sert görünen ve insana acıma duygusundan habersizmiş gibi gelen komiser bile sesini adamakıllı yumuşatarak, "Hacı dayı, büyüklük sende kalsın, affet bu gençleri; bu yaşta lekelenmesinler," demiş, sonra kendilerine dönerek, "zaten bir daha böyle bir suçtan buraya gelirlerse, kemiklerini kırmak boynumun borcudur," diye sırf ihtiyarın gönlünü etmek için onlara çıkışmıştı. Bu da boşa gitmişti. "Bir değil, iki

değil: kaçıncı bu! Yetti artık!" diye direten Hacı İzzet'i ikna etmeyi kimse başaramadı. Hacı İzzet, şikayetçi olduğunu belirten ifadesini imzaladıktan sonra çıkıp gitti.

Üzerlerindeki anahtarlık, çakmak, kemer gibi eşya alındıktan sonra iki gruba ayrılarak üst kata çıkan merdivenin iki yanındaki daracık iki 'nezarethane'ye kapatıldılar.

Başlangıçta Orhan'la Müslim, umursamaz görünmeye çalışarak biraz gevezelik ettilerse de, kimse onlara katılmayınca büyük bir suskunlukla gecenin içinde adeta yitip gittiler. Arkadaşları, nezarethanedeki kanepeye gece boyunca sırayla yatıp biraz kestirdiler; ayakta, duvara dayanarak ya da çömelerek uyukladılar ; fakat Ömer'in kirpiği kirpiğine değmedi. Geceyarısından sonra bir bekçinin, "Babalarınız yollamış bunları; alın, yiyin," diye uzattığı köfte-ekmeklerden de bir lokma almadı. Yalnız, babasının da bunları yollayanlar içinde olup olmadığını merak etti. Hatta, bir ara bekçiye sormayı bile düşündü; sonra vazgeçti. Onuruna düşkünlüğünü biliyordu. Çocukluğunun, söz anlamaya başladığı ilk dönemlerinden beri verdiği öğütleri, önüne koyduğu ilkeleri ve kuralları, dürüstlük ve namus uğruna gerektiğinde her şeyden vazgeçilmesi gerektiğine olan inancını... düşündü.

Gelmezdi. Suç konusunu işittiyse, dünya çatırdayıp göçse, onu aramaya gelmezdi.

Sabaha dek düşündü. Bir karabasan olsa, düşten uyanıverince her şey biter, içi ferahlıkla doluverirdi.

Alnında lekeyle dolaşacaktı bundan böyle. Peki, bu utancın altından nasıl kalkacaktı? Kafası bozulan, "Kapa çeneni, kaz hırsızı!" diyebilirdi. Ya Neslihan? Neslihan... Elbette o da yüz çevirir, küserdi! Belki hiç konuşmazdı. Neslihan... İçinde pır pır eden bir aşkın delişmen bahar çağrısı gibi bütün varlığını saran büyük heyecan...

Gözünün önüne ikide bir gündüzki serçe geliyordu. Bir serçe olmaktı en iyisi, bir serçe olup uçmak, pırrr, uçup gitmek!..

Sabah, bitmez tükenmez karanlıkların ardından, sabırsızlıkla beklenen, fakat yürümeye bile nazlanan bir yolcu gibi çıkıp geldi.

Polisler nöbet değiştirdiler. Yeni gelenler bir süre söyleşip çay içtiler. İçlerinden biri nezarethane olarak kullanılan iki küçük bölmenin kapılarını açtı. Onları salona aldı.

Evrakları tamamlandıktan sonra bir polis minibüsüne bindirildiler. Ömer, hükümet konağının önüne geldiklerinde çevreye bir göz attı. Bekleşenlerin içinde annesi, babası var mıydı?... Yoklardı. Oysa ötekilerin, hemen hepsininki buradaydı. Onunkiler, demek yüzünü bile görmek istemiyorlardı. Genzi doldu. Annesi ve babasıyla yüz yüze gelmemek mi daha iyiydi yoksa? Burada olsalar, yüzlerine nasıl bakacaktı? Acı, bin başlı bir yılan gibi içine çöreklendi. Şimdi koca dünyanın ortasında tek başınaydı, yapayalnızdı.

Hükümet Konağına girişlerinde, adliye koridorunda bekleyişleri sırasında gözünü yerden kaldıramadı.

Savcılıktaki ifadelerinden sonra çıkarıldıkları mahkeme tutuksuz yargılanmalarına karar verdi. Koridorda, merdivenlerde birbirlerine "geçmiş olsun" derken dahi, arkadaşlarının sevincinden onda eser yoktu.

Merdivenlerin alt başında Hacı İzzet'i gördü. Müslim'in babası ihtiyardan özür dileyip duruyor, Kemal'in babası ise onun kolunu çekiştirip, "Bırak yahu, tırnak kadar çocukları bağışlamadı; daha da burnunu büyütme!" diyordu. Kalabalıkla birlikte Hükümet Alanına çıktıkları sırada Mehmet'in dul anasının iki gözü iki çeşme geldiğini ve "Seni ben neliklerle büyüttüm; yemedim yedirdim, giymedim giydirdim; bunu mu yapacaktın sonunda?" diye bağıra çağıra Mehmet'e vurmaya başladığını gördü.

Ortalık bir anda karıştı. Nereden peydahlandıysa, ilçede fotoğrafçılık yapan ve bir de gazete çıkaran Ahmet Çam gözüne ilişti. Şakır şakır fotoğraf çekiyordu. Ömer, önce ne yapacağını bilemedi. Sonra kalabalıktan sıyrıldı ve hükümet binasının ya-

nındaki sokağa daldı. Koşar adım yürüdü. Caddeleri, sokakları soluk soluğa aştı.

Bir tanıdığa rastlamamak için tarlaların, bağların arasına vurdu. İlçeye sapan ince asfaltı uzaktan görüyordu. Tek tük geçen arabalar vardı. Amacı, öteki, büyük yola çıkmaktı.

Bir süre sonra illeri illere bağlayan ana yola ulaştı. El kaldırdığı bir kamyona atladı ve sonu bilinmez bir yolculuğa çıktı.

Ömer eve dönmeyince anasının, babasının öfkelerinin yerini bir telaş aldı. Önce ona, geldiğinde ne gibi cezalar vereceklerini tasarlarlarken, zaman geçtikçe "Çıkıp geliverse," diye düşünmeye başladılar.

Ömer sonraki günlerde de gelmedi.

Hastaneleri, karakolları yokladılar. Savcılığa ve Emniyet'e çocuklarının kayıp olduğunu bildiren dilekçeler verdiler.

Umutları günden güne azalıyordu. Uçan kuştan haber sordukları o günlerde, bölgenin en büyük gazetesine şu ilanı verdiler:

"KAYIP

Yukarda resmi görülen oğlum Ömer Balkesen bir ay önce evden çıkmış ve bir daha geri dönmemiştir. Kendisini gören ve tanıyanların insanlık namına aşağıdaki adrese bildirmeleri rica olunur. Babası: Bedri Balkesen.

Oğlum Ömer, seni affettik. Hemen eve dön. Annen çok hasta. Seni hasretle bekliyoruz.

Adres: "

Ömer'in bu ilanı okuyup okumadığı bilinemedi.

Son Sepetler

Yol boyları onundur. Foça'ya doğru gidip gelirseniz, mutlaka rastlarsınız. Eşeğinin üzerinde yorgunluktan düşmek üzere olan, adeta cansız bir karaltı gibidir.

Yağmurda yaşta, doluda kışta, hiç acele etmeyen dermansız eşeğinin omuzlarını topuklarıyla dövmesi kâr etmez. Zavallı hayvan, ondan da bitkin olduğundan bu zorlamaya karşılık verecek güçte değildir. İstifini bozmaz, iki yana sönük birer yelken gibi düşmüş kulaklarını sallaya sallaya yoluna devam eder.

Çoğu zaman eşeğin yükü iki ince demet kargı ya da hayıt fışkınıdır. Sele, sepet, gerdel ve küfe yapmak için toplar bunları yaşlı adam. Bunun için her gün dere içlerini yoklar. Bazen dere kuytularında fışkırıvermiş hayıtlardan iki demet düzüverir ya, o zaman keyfine diyecek yoktur. Arada, tarlasının kıyısındaki kargılardan istediği kadar kesebileceğini söyleyen babayiğitler de çıkar. Fırsatı kaçırmaz. Günlerce kargı keser. Kargı demetlerini evinin yanındaki, çinko tabakalarla örtülü sayaya yığar. Hayıt ve kargı olduktan sonra işi kolaydır. Ucu üçgen oyulmuş ağaçtan yargaçla kargıları, hayıtları yarar. Suya bastırır. Örülmek için hazır eder.

"Nene" diye anmaktan adeta keyif aldığı "Köroğlu"na kalır artık iş. Yaşlı kadın, iki lokmacık kahvaltının ardından işin başına çöker. Önce dibini örer, sonra kıyılarını. Eli öylesine alışkındır ki, hayıttan kıyı dikmeleri arasında kargılar bir içten bir dıştan dolana dolana sanki kendiliklerinden örülüp seleye, sepete ya da gerdele dönüşür.

Yaşlı adam bu kez onları satmak için yollara düşer. Ilıpınar'dan çıkar, yol boyunu izleyerek Gerenköy'e, Yeniköy'e, Kozbeyli'ye uğrar. Kahvelerde dama, tavla, "taş" ya da kâğıt oynayanlar kafalarını bile kaldırmazlar ama o kendini fark ettirdiği birinin yanına çöker.

Domates zamanıysa, işe gerdellerden söz ederek başlar. Tam domates koymak için örülmüştür onlar. Zeytin zamanıysa, sepetler bu iş için yapılmıştır. Selelere ise kadınlar istediklerini koyabileceklerdir. Nine, maharetli elleriyle bunları o işler için örmüştür.

Her nedense alıcılar hep isteksizdir. Biri kalkar, gerdellerdeki hayıtların ve kargıların domatesleri çizip berelediğini, iz yaptığını söyler. Pazardaki şımarık müşterinin domatesleri kenara koymasının bir nedeni budur. Hem artık gerdellerin plastikleri çıkmıştır. Onlar böyle tırtıklı değildir. Domatesleri berelemez...

Sepetlere kusur bulan olmaz ama hepsi de nazlı alıcı edalarıyla onları ellerinde evirip çevirerek ille de fiyat kırmaya çalışırlar. Belki de ihtiyar adamın huyunu, bu konudaki gevşekliğini bildiklerinden böyle davranırlar. Üç dediyse iki, iki dediyse bir buçuk, bir buçuk dediyse bir vermeleri âdettendir. Sepetlerin, gerdellerin başındaki pazarlık, giderek kahvedeki aylakların ilgiyle izledikleri şamatalı bir oyuna dönüşür.

Koca koca tarlaları alıp gönüllerince çiftlik kurmuş, içine kâşâneler yapmış büyük kent kaçkınları bile bu yaşlı adamdan üç beş kuruş ucuza sepet almak için pazarlıkçı kesilirler.

O ise sele, sepet ve gerdelleri ucuz-pahalı satmayı başarmışsa, ısmarlanmış bir çayı yudumlarken mutlaka Karaburun defterini açar.

Karaburun defteri dediğim, otuz yıllık bir mahkeme hikâyesidir.

Anlattığına göre, yaşlı adam Selanik'ten muhacir olarak anasının kucağında göçüp gelmiştir. Çır çır çığırarak ağladığından gemidekileri uyutmadığı, hepsine illallah dedirttiği hep söylenegelmiştir.

Büyük mübadelede geldiklerinde, Selanik'teki topraklarına

karşılık onlara Karaburun'un bir köyünde yer gösterilmiştir. Babası, amcası oraları pek beğenmediğinden bir süre sonra kaçıp önce Urla taraflarına, sonra da buraya, Foça'nın Ilıpınar köyüne gelip konmuşlardır.

Akan yılların ardından günü gelip babası ölüverince, yaşlı adam Karaburun'daki arazilerini satıp buralardan yer alma sevdasına kapılmıştır. Ama o ne? Karaburun'a gittiğinde arazilerinin yıllardır birileri tarafından işlenmekte olduğunu görmüştür. Danıştığı avukatlar, iskânla verilen Rum yerlerinin hiçbir biçimde zilyetlikle sahiplenilemeyeceğini kimbilir kaç kez anlatmıştır ona. Davayı kesin olarak kazanacaktır. Buna inanmaması için bir neden yoktur. Onun için, o da herkese anlatır.

Bir yazıcıya yazdırdığı dilekçeyi mahkeme kalemine sunduğu günden bu yana, tam otuz yıl geçmiştir ve bu diyarda onu tanıyan, bilen kim varsa bu tarla meselesini de bilmektedir.

Esmer yüzünden aşağıya doğru sarkmış bıyıklarının üzerinde ilk bakışta korkunç gibi gözüken ama çocuksu yalınlıklarıyla insana ta içini göstererek bakan gözlerinden de anlarsınız ki, dediklerine tümüyle inanmaktadır.

"Asaletli insanlardık biz, bakmayın şimdi süründüğümüze; oralarda, Selanik'te, Karaferye'de dönüm dönüm arazilerimiz vardı. Rahmetli Atatürk bize onların karşılığında buradan yer verdirdi," diye anlatıp durmasının altında yatan ezilmişliğidir. O konuşurken, sözlerinin derinliklerinde yarasını görmemek, duyumsamamak olanaksızdır.

Karaburun dosyasının tümüyle hayal olduğunu savunanlar bile vardır. Ancak, onun ara sıra ortalıktan kaybolup oralara gittiği bilinmektedir. Gidişinden önce ve gelişinden sonra, en ince ayrıntısına kadar anlattığı duruşmada hâkime, "Siz daha dünyada yokken o topraklar bize verildi; en başta yukarda Allah şahit, " dediğini ve buraları onlara verenin de Atatürk olduğunu yinelediği heyecanlı anlatıları, gerçekten böyle bir davanın sürdüğünün kanıtıdır.

Soyadı bilinmez bu adamın; adı Mustafa'dır. Dediğim gibi, yol boylarında dere içlerinde, tarla kıyılarındaki kargılıklarda ya

da köy kahvelerinde rastlayabilirsiniz ona.

Yüzündeki bütün çizgiler aşağı doğru olduğundan mıdır nedir, acıların onun yüzünden sızdığını görür gibi olursunuz.

Kahvede kimi kez durup dururken bir sepet daha alışım bundandır. Anlattığı mahkeme öyküsüne kulak verir gibi göründüğüme bakmayın; içim kıyıldığından, onu dinlememekte bulurum çareyi.

Dün onu fark ettiğimde elektrik direklerinden birine eşeğini bağlıyordu. Her yana parke taş döşendiğinin farkında bile değildi. Az sonra eşeğin, direğin dibine ne yapacağını bilen muhtar, ona eşeğini aşağıda bir yerlere bağlamasını söyleyince şaşırdı.

-Desene, dedi, burası da şeher oldu. Selanik mübarek!

Eşekle getirdiği hepi topu iki gerdel iki sepetti.

Şakir'in kahvesi, bu pazar günü kalabalığıyla zıngazınk doluydu. Yerlisi, yabancısı oraya üşüşmüştü. İlle de dibek kahvesi içeceklerdi. İç içe geçmiş iki gerdelin içindeki sepetlerle geldi, duvarın üstüne oturdu. Boş sandalye yoktu, olsa bile oturmazdı; belki Şakir kızardı. "Misafir" çoktu bugün. Eee, kolay değil, artık burası turistik bir köydü... Bunu göremeyecek bir adam değildi ki.

Bir masayı çevrelemiş ve içtikleri kahvelerin boşalmış fincanlarında fal bakan kadınların çoğunlukta olduğu masadan çağırdılar.

Adamın biri, "natürel," dedi, öteki, "otantik..." Bir şey anlamadı. "Nene yapıyor bunları," dedi. "Ben uğraşmam yoksa "

Söylediklerini dinleyen yoktu. Fincanları bırakmış olan ve sepetlere bakan kadınlardan biri burun kıvırıp yanındakine, "Amaaan, ne olacak, sıradan bir çingen sepeti işte," dedi.

Birden eli ayağı boşandı. Titremeye başladı. İri, siyah ve o ana kadar ölgünmüş gibi görün gözlerini belerterek kadına baktı: "Çingen senin babandır!" diyecekti; vazgeçti.

-Sen, dedi, milyar versen, alamazsın o sepeti. Beni ne sanıyor-

sun? Ben Selanik muhaciriyim. Mübadelede Atatürk bizi Karaburun'a yerleştirmiş. Orda tarlalarım var benim. Hepsini geri alacam. Önümüzdeki ay mahkeme bitiyor. Bunlar son sepetler, son keletirler. Sonra na bulursunuz!

Öfkeyle uzaklaştı. Öbür kahveleri dolaştı. Pazardakilere takıldı ama keyfi yoktu.

Şakir'in "turistik" kahvesi dolup dolup boşalıyordu. Masaya bir süre sonra başkaları gelmişti. Sokulup yokladı. Her şeyi onlar da biliyormuş gibi anlatmaya başladı:

-Nene örüyor, ben satıyorum, dedi. Son sepetler. Önümüzdeki ay mahkeme bitiyor. Sonra yok. Bir mevlit okutacam hayırlısıylan satınca tarlaları. Hem de pilavlı yapacam. Şükür, çok az gün kaldı.

Yüzündeki kırgın gülümsemeden, halkının ne olduğunu pek iyi bilen bir aydın olduğu anlaşılan gözlüklü adam, hepsinin kaç para ettiğini sordu. Yaşlı adam,

-Keletirler üç, sepetler bir buçuk, dedi. İkişer tane... Hepsi dokuz eder.

Adam bir onluk attı.

-Üstü kalsın amca, dedi. Bir çay içersin.

Kırmızı onluğu aldı. Cebine koyarken elleri titriyordu. İçinden, "Çamlar pürlü pürlü, insanlar türlü türlü," dedi. "Çok mu az söyledim? Kafam almıyor artık hesapları."

Dip köşeye geçip oturdu. Nice zamandır belki ilk kez,

-Şakir, bana bir kayfe yap, dedi.

Onu izleyip duruyordum.

O, " Son sepetler," dedikçe, ben, Sait Faik'in "Son Kuşlar"ını anımsıyordum.

Gerçekten mahkeme gelecek ay bitecek miydi? Biterse tarlaları satılacak mıydı? Satılırsa, artık "Nene" sepet örmeyecek miydi?

Düşünüp kaldım ve o an birden, onun "keletir" dediği gerdeller ile sepetleri alan adamı kıskandım.

Belki de aldığı gerçekten "son sepetler"di...

Yaşlı adam, kahvesini içip çoktan kayıplara karışmıştı.

"Son sepetler"i uzun süre daha getirebilecek kadar sağlıklı olmasını diledim içimden...

Çiçekler Koksun, Kuşlar Ötsün

Ay aydınlığı aşağıya doğru pek iğreti vururdu. Kuzeye, Körfez'e bakan yokuşun ötesinde ayın geçip gideceği yol pek kısaydı. Üstelik ters eğimden ötürü ay ışığı binaların arasında bulduğu boşluklardan parlayan dilimler halinde asfaltı bölümlerdi.

Kadifekale sırtlarındaki Dondurmacı Yokuşu'na açılan iki üç sokağın bağlandığı küçük meydanın kenarında yer alan ve ışıklar içindeki İzmir'i; Fuar'ı, Alsancak'ı, Bayraklı'sı ve Karşıyaka'sı ile tepeden gören evin balkonunda oturmuş çayını içiyordu.

Çocukluğu bu evde geçmişti.

Beklenmedik bir kaza sonucu babasını yitirdiğinde altı yaşındaydı. Bursa'daki aşı boyalı evin önünden eşya yüklü kamyonla yola düştüklerinde, köşeyi dönerken babaannesinin arkalarından bir kova suyu savurduğunu görmüştü.

İzmir'e varıncaya dek kâh annesinin, kâh dayısının kucağında kaç kez uyuyup uyanmıştı. İzmir bu kadar uzak mıydı? Hiç varamayacaklarını sanmıştı. Yol, ormanların içinde döne döne yükselip dağlara tırmanırken kusmaya başlamıştı. İzmir'e dek ölüsü gelmişti sanki.

Kamyon alt yoldan vurup Dondurmacı Yokuşu'ndan yukarı çıkmayı denemiş ama başaramamıştı. Kadifekale'ye çıkmışlar, yokuşun üst başına ulaşmışlar ve buraya inmişlerdi.

Yenge kamyonu görünce ayaklarına terlikleri geçirdiği gibi koşmuştu. Annesini de, kendisini de öyle içten kucaklamıştı ki, kandaş insanlar bile çoğu zaman bunu yapmazdı.

Onun duru sular gibi, dibi daima görünen sevgisini, sevincini, kimliğini bir çırpıda ortaya koyuveren içtenliğini daha o zaman görmüştü.

Babasının ansızın ölümünden sonra yüreğinde duyduğu büyük boşluk hiçbir zaman dolmayacaktı; bunu biliyordu. Annesi, bütün sevgisiyle onu koruyup gözeten bir şemsiye gibi üzerindeydi ve ona kol kanat geriyordu. O, tütün mağazalarında iş bulup da, sabahın alacakaranlığında aşağılara koşar adım inip giden, akşamları yokuşu yorgun argın tırmanarak dönen işçi kadınlara katılmasaydı; Yenge'yle bu denli yakın, bu denli uzun birlikteliklerin insanları olmayacaklardı.

Dayısı boyacıydı. Sabahları, annesinden biraz sonra çıkardı kapıdan. Çantası, fırçası, boya kutularıyla. Akşamları genellikle geç dönerdi. işleri götürü aldığından, bazen geceleri de çalışırdı. Öyle gecelerde onu görmeden uyumak istemezdi. Ne yapıp edip dayanmak isterdi.

Dayısı, seyrek de olsa, bazı günler erken dönerdi. İşte o zaman evde bir tatlı mutluluk rüzgârı eserdi ki, değme gitsin. Yenge, geliş zamanına göre onun önüne yiyecek bir şeyler mi koyar; çay, kahve mi pişirir; belli olmazdı. Ortalığı bir sevinç aydınlığı kaplar, birlikte olmanın tadının en kuytu köşelere dek sinen tatlı esintisi adeta elle tutulur, gözle görülür bir hal alırdı.

Dayısı ile yengesi... Bu iki insan, sanki dünyaya yalnız iyi şeyler yapmak, iyi şeyler düşünmek, iyi şeyler konuşmak ve bulundukları yeri şenleltip güzelleştirmek için gelmişlerdi.

Dayısının evde olduğu iş dışı zamanlarda, o küçücük gövdesiyle bir köşeye çekilip bebeklerine, oyuncaklarına dalardı kimileyin. Derslerine, kitaplarına eğildiği; kendini resim yapmaya ya da okumaya kaptırdığı da olurdu.

Öyle zamanlarda dayısı ile yengesi kendi aralarında öyle tatlı söyleşirlerdi ki, onlara kulak kabartmadan edemezdi. Bazıları gibi onu bunu çekiştirerek, dedikodu yaparak laf üretmezlerdi. Söz, onların arasında gidip gelen bir mekikti ve bu mekiğin dokuduğu görünmez bir örgü vardı; o da insanı sımsıcak sarıyor-

du. Kendi dünyaları içinde ve kendi tanımlarıyla "halleşip söyleşmek"ti bunun adı.

Çocuk gözüyle görebildiği, iki insanın anlaşması ancak bu kadar olabilirdi ve her şey sevgiyle bu kadar mükemmel paylaşılabilirdi.

Çaylar, kahveler, küçük börekler, meyve tabakları öyle olağan gelip yerleşirlerdi ki, muşamba örtülü küçük balkon masasının üzerine; orada en küçük bir kalabalık oluşmadan, tadımlık bir şeyler sunmuş alçakgönüllü ev sahipleri gibi belli etmeden geri çekilirlerdi. En güzeli, kendisinin, o geliş gidişlerde hiç unutulmayan, el bebe gül bebe bakılan, neredeyse kuş sütüyleymiş gibi beslenen, sevgi sıcağına sarmalanmış gibi evin içinde canlar canı bir varlık olarak düşünülmesiydi. Üzerine titrendiğini bilirdi ama kendi köşesinde özgürce bırakılıp unutulduğu da çok olurdu. Zaten bu evdeki bütün varlıklar, sevginin ılık iklimini paylaşmanın rahatlığı ve özgürlüğü içinde, ne denli ortak yaşıyorlarsa, kimse kimseye bağımlı olmadığından ve ortalıkta baskın kimlik bulunmadığından, o kadar da tekil ve bireysel yaşıyorlardı. Evi şenelten çiçekler ve kuşlar, nasıl her yanı ve her anı güzelleştirdikleri, görüntüleri ve sesleri ile bu sevgi ortamına katkıda bulundukları halde abartılmamış, sıradan işler ve işlemlerle bakılıp beslenip büyütülüyorlarsa; kendisi de öyleydi.

Aşağılarda koca İzmir'in homurtusu... Yaz sıcaklarından eriyen asfaltlar, kışların bitmez tükenmez yağmurları, eşek imbatının kendini çarpa çarpa kale burçlarına doğru yürümesi, aşağıdan Kültürpark'tan vuran "Fuar zamanı" aydınlığı, dönen dolaplar, arada bir gazinolardan savrulup oraları bulan sesler, her şey ama her şey yalnızca bu güzelliği tamamlamak için değişip duran bir dekordan, görüntüden ve sesten ibaretti.

Okula gidiş gelişlerinde yokuşu inmekten de çıkmaktan da hiç yüksünmeyişinde bu sevgi sıcağının payı büyüktü. "Okusun benim güzel kızım, doktor olsun da, bize baksın," denildikçe, okula gitmek, hedefe koşmak gibi bir şey olurdu onun için. Her şey gelecek içindi.

Dayısının evde olduğu zamanlar, o doyulmaz söyleşiler adamakıllı koyulaştığında ya da çiçekleri sularken, kuşları yemlerken Rumca konuşurdu ikisi. Yenge, Giritli bir ailenin kızıydı. Burada doğmuştu ama evde konuşulan Rumcayı öğrenmişti. Dayısı orada iken balıkçıların yanında çalıştığından bu dili iyi biliyordu. Annesi ise ancak birkaç sözcük anımsıyordu bu dilden.

Dayısıyla yengesinin Rumcaya vurmasıyla söyleşi gizemli bir hal alırdı. Kendisinden gizli bir şeyler mi konuşuyorlardı. Meraklı gözlerle onlara bakardı. Tek sözcük anlamadan, hareketlerinden ve mimiklerinden ne konuştuklarını çıkarmaya çalışırdı.

Onun tedirgin bir merakla kendilerini dinlediğini gören yengesi bir gün:

-Bak yavrum, demişti, sakın senden gizli bir şey konuştuğumuzu, birilerini çekiştirdiğimizi ya da ayıp şeylerden söz ettiğimizi sanma. Bizim kimseden saklımız, gizlimiz yok. Çocukluğumuzdan kalma, kulağımıza hoş gelen bir tadı var Rumcanın. Arada bir o günlere gidiveriyoruz işte. Hele oraları anarken... Birbirimize uzak çocuk dünyalarımızı anlatırken... Sen sakın alınma.

İki insan bu kadar uzun, bu kadar içten, temposu hiç bozulmadan, bir gün olsun usanç göstermeden, öbürünün sözünü ağzına tıkmaya kalkışmadan nasıl konuşur, ne konuşurdu? Ömrü boyunca akıl erdiremediği şey bu olacaktı.

Arada bir özellikle yazları gidip bir ay kadar kaldıkları Bursa'da babannesinin, amcasının, onun karısı olan yengesinin ve kuzeninin sevgileri de içtendi, özlemliydi ama onun bir an önce İzmir'e dönme isteğini bastıracak kadar güçlü değildi. Birbirini hiç tüketmemenin yolunu bulan iki insan vardı orda. Bunun nedenlerinin ne olduğunu bilemese ve nasıl bir şey olduğunu bir türlü kavrayamasa da, böyleydi. Onun için, İzmir'e dönüş, ilk yolculuğun tam tersine sevinçle geçer, otobüs Sabuncubeli'nden aşağılara sarkınca gözüne Kadifekale'nin yükseltisini kestirir, oradaki evin yerini saptamaya çalışırdı. Kavuşmanın sevinci pır pır ederdi içinde.

Annesi, onlara yük olmamak için mevsimlik tütün işi bitince sünnet elbiselerine ve şapkalarına boncuk diziyor, dikiyordu. Parça başı çalışıyordu. İlkokulun son sınıfından başlayarak o da annesine yardım eder olmuştu. Usanç nedir bilmeden, sanki bir türküyü birlikte söyleyip sonlandırır gibi çalışırlardı ikisi. Yenge de eli boşaldığında yardıma koşardı. Öyle zamanlarda, ortaklaşa iş üretme sevincini, o berrak sesiyle söylediği Rumca bir türküyle dillendirirdi.

Ortaokul son sınıfa giderken, Bursa'dan gelen bir haberle babaannesinin öldüğünü öğrendiler. Annesi, tütün mağazasından bir hafta izin alıp yaşlı kadının "tebareke"leri bitinceye ve "yedi mevlidi" okununcaya kadar orada kaldı.

Döndüğünde ona aktardığına göre, amcası, "Ölüm hak, miras helal" diyerek başladığı sözü, "sakın acele ettiğimi sanmayın. Ben daha çok sizin için istiyorum. Orada sığıntı gibi yaşayacağınıza, başınızı sokacak bir eviniz olur," demiş. Babaanneden kalan aşı boyalı evi satacakmış. Havluculuk yaptığı çarşı içindeki dükkânı kendine alıkoyacak, evin parasını onlara gönderecekmiş.

Amcası, dediğini kısa sürede gerçekleştirmiş, onları işlemler için Bursa'ya çağırmıştı.

Dönüşte, buradan az aşağıda, Abbasağa Tarlası'nın üstünde, Ballıkuyu son durağa giden yola açılan bir sokakta tek katlı, eli yüzü düzgün sayılabilecek, küçük, avlulu bir ev almışlardı.

Dayısının evinden ayrılmak öylesine zor gelmişti ki, üç beş yüz metre aşağıdaki yeni eve taşınırken gözyaşlarını tutamamıştı.

Evdeki o ilk gece, aralarında ince bir duvar olan komşu evde çıkan kavgada, oradaki karı-kocanın birbirlerine söylediklerini duyunca, dayısı ile yengesinin, öbür evlerle ilişiği olmayan, onlarla sırt sırta vermiş bu güzellik dolu evlerinde nelerden korunduklarını daha iyi anlamıştı. Onlar korunmalıydı. Tıpkı balkonlarını saran sardunyalar, karanfiller, ıtırlar, aslanağızları gibi. Tıpkı kafeslerinde ötüp duran tatlı sesli kuşlar gibi.

Komşudaki bağırtılar kesildikten epey sonra, anne-kız birbir-

lerine daha bir sokularak koyu bir söyleşiye dalmışlardı. O, küçüklüğünde çok zaman yaptığı gibi annesinin dizine yatmıştı. Annesi onun saçlarını, özellikle de yanağına doğru akmış zülüflerini okşayıp duruyordu.

-Anne, dedi, dayımla yengem birbirlerini ne çok seviyorlar öyle! Birbirlerine ne çok anlatacakları var. Hiç bitmiyor.

Annesi güldü.

-Öyle bereketli bir sevgileri var ki, bize bile yetti, dedi.

İkisi bir süre suskunlukla bunu düşündüler.

-Yengem ne kadar görgülü ve bilgili bir insan, dedi annesine. Bilmediği yok. Öyle de güzel Türkçesi var ki!

Bu sözlerinden sonra annesi ona bugüne dek bilmediği bir gerçeği açıkladı:

-Yengemiz, dedi, önce bir hakimle evliymiş. İzmir'in kalburüstü insanlarıyla düşüp kalkmış. Ailesi de Girit'in varlıklı ailelerindenmiş. Kandiya'daki konaklarını dayalı döşeli bırakıp geldikleri söylenir.

-Hakim kocası ölmüş mü de dayımla evlenmiş?

Annesi onun bu sorusunu yanıtlamak istemezmiş gibi geçiştirmeye çalışınca üstelemese, bu iki yaşamın kesişmesinin ve birleşen iki ırmak gibi akıp gitmesinin öyküsü

-en azından o gece- anlatılmayacaktı.

-Dayın, genç ve yakışıklı bir adam. Yaşı biraz geçmeye başlamış ama o sıralar daha delikanlı sayılır. Rahmetli annem işi gücü bırakmış kız arıyor. Dayın evlenmek istemediği gibi önüne gelen kızın, punduna getirilip kendisine gösterilmesine de bozuluyor. Kaç kez benden annemi bu işten vazgeçirmemi istedi. Sonra bir baktık ki, bizimki evlenmekten söz ediyor. Bu kez de annem, elleriyle taban tahtalarını döve döve itiraz ediyor. Olmaz da olmaz!... Meğer kadının evli ve kocasından boşanmak üzere olduğunu öğrenmiş. Kocasının bir hakim olduğunu da... Varsıl ortamdan gelen "hakim karısının" yarın "hevesini alınca" oğlunu bırakıp gideceğini düşünüyor annem. Bir de "kız oğlan kız almak varken..." deyip duruyor. Gönül ferman dinlemiyor. İkisi karar vermiş nasıl olsa... Bu da şöyle olmuş: Dayın, hakimin evi-

ni badanalayıp boyuyormuş. Yenge hünerli kadın ya, başlamış onu da kuş gibi beslemeye. Derken aralarında bir muhabbet doğmuş. Bir de birbirlerinin Rumca bildiklerini öğrenince, boya moya unutulmuş ve işte bizim de yıllarca dinlediğimiz, tanığı olduğumuz o konuşmalar başlamış... Hakim bey, keseyle altın verirmiş ona, demetle para... "Sonra çok pişman olacaksın: orada yapamayacaksın, yazık olacak," demiş karısına. Olgun bir adammış. Hiç hart zort etmemiş. Usulca boşanmışlar. Rahmetli annemin en çok içerlediği bir konu da, yengenin çocuğunun olmamasıydı. "Hakimden olmadığına göre, senden olacağı ne malum?" diyordu ağabeyime. "Soyunu kurutmak mı istiyorsun Torun sevmeyi çok mu görüyorsun bana?"

Gece ilerlerken yağmur mu başlamıştı? Ilıman İzmir göklerinden düşen yağmur damlaları kiremitlerde tıpırdıyorlar mıydı; ona mı öyle gelmişti. Bir büyü vardı bu öyküde. Sevginin büyüsü. Ünlü Samanyolu şarkısındaki gibi "ömür boyu sürecek" bir aşkın büyüsüydü bu. Genç kız aklıyla o gün, bu iki insanın ne iyi edip de birbirlerini sevdiklerini, kendilerine aşkın çavlanlarına göz kırpmadan bırakıverdiklerini düşünüp durdu.

Taşındıktan sonraki tüm zamanlar, yeni evleri ile dayısının evi arasında mekik dokumakla geçecekti. O çekimden kurtulmaları mümkün değildi. Değişmeyen ve mutlak olan tek şey, ne zaman bu eve gelseler, o muhabbetin aynı içtenlikle sürüp gittiğiydi.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne girdiği günden itibaren ise dayısı ile yengesinin gözünde artık bir doktordu. Ona sormadan aspirin bile içmiyorlardı.

Tıp okumanın yıldırıcı yanlarından biri, hatta birincisi, bu iş için verilecek yılların çokluğuydu. Pratisyen hekim olmak bir işe yaramıyordu. TUS ve sonrası derken yıllar akıp geçiyordu. Annesi, fakülteyi bitirmesini beklemese, çoktan emekli olacak, bir an önce rahata erebilecekti.

Universitede kalmayı ise en çok bu iki insana hep yakın olmak için istediğini baştan beri biliyordu. Düşlerle gerçekler buluşmalı, onların herkesin yanı başında iken herkesten habersizmişçesine "iki başına" sürdürdükleri bu sevgi dolu yaşama ken-

disinin de katkısı olmalı ve bu güzel ömürleri uzatabildiği kadar uzatmalıydı.

Dayısının üst üste geçirdiği kalp krizleri kötü günlerin yakın olduğunu gösteriyordu. Doktor arkadaşlarıyla birlikte elinden geleni yapıyordu ama durum iç açıcı görünmüyordu. Kalbin üç önemli damarı tıkalıydı; ameliyat ise çok riskli. Vücutta halledilmesi gereken başka sorunlar vardı.

Beş yıldır Hatay'da oturuyorlardı annesiyle. Gece yarısı gelen bir telefonun içini hoplatması boşuna değildi. Yenge, telefonda ağlıyordu. "Gitti," diyordu, "dayın gitti kızım..."

Geceyi şimşek gibi yarıp Ballıkuyu'ya ulaştığında gerçekten her şeyin bitmiş olduğunu gördü. Doktor soğukkanlılığıyla durumu saptadıktan sonra kendine döndü ve hıçkırarak ağlamaya başladı.

Yengesinin sevincinin söneceğini, hatta dayısının arkasından çok yaşamayacağını düşünmüştü. Mırıl mırıl söyleşmeden, halleşip dilleşmeden ömrün geri kalanı nasıl yaşanırdı?..

Doğu'dan yoğun göç alan bu semtlerde bütün yapılar hızla el değiştirmişti. Daha çok Ege kasabalarından ve köylerinden olan eski komşular, evlerini bir bir satarak başka semtlere gitmişlerdi. Yengesi, çiçekleri ve kuşları ile evinde eski yaşantısını sürdürmeye çalışıyordu. Evini satıp Hatay'a taşınmasını istemeleri boşunaydı. Söz buraya geldiğinde bugüne kadar onda görmedikleri terslikle karşılarına dikiliyordu. Onu, kendi dünyasında rahat bırakmak en doğrusuydu.

Yengesini boş bıraktıkları yoktu. Anne-kız sık sık yollara düşüyorlardı.

Mahallede, giderek ürkütücü bir yabansılık egemen oluyordu. Olumsuz gidişin farkındaydılar ama yapacak bir şey yoktu.

Bir yıl kadar önce bir gün annesiyle yatılı kalmaya geldiklerinde, o bahar aydınlığının serildiği balkonda sabahleyin kahvaltı ederlerken, çevredeki sokakların açıldığı küçük meydandan aşağı doğru inen bir genç adamı gösterdi yengesi. Genç adam dönüp dönüp arkaya bakıyor, el sallıyordu. Adam yokuşun bitiminde gözden yitinceye kadar bu böyle sürdü. Yengesi:

-Şu gençlere bayılıyorum, dedi. Yukarda, Aksekililerin sattığı evde oturuyorlar. Yeni evliler. Şimdi karısı orda, pencerede. Adam yokuştan inerken, gözden kaybolunca kadar birbirine el sallayıp duruyorlar. Her sabah onlara bakıyorum. İçim aydınlanıyor.

Birkaç ay sonra, artık kendisine geniş gelen bu evi genç çiftle paylaşmaya, iki odayı onlara çok ucuza kiralamaya karar verdiğini öğrendiler. Anne-kız buna pek sevindiler. Hem güvenlik, hem sağlık açısından. Gençler de öyle sevgi dolu insanlar olduğuna göre...

İlerleyen aylarda Yenge'yi ziyarete gittiklerinde, iki gencin sevisinin arasına bir sesin katıldığını gördüler. Çocukları olmuştu. Bebek biraz huysuz muydu neydi, çok ağlıyordu. Yenge işi gücü bırakmış, ona bakıyor, genç anneye yardım ediyordu.

Bunu yalnızlığına, tek başına kalmışlığına, insan sıcaklığına muhtaç oluşuna veriyorlardı ama söylediği bir cümlede bu bütünleşmenin ve benimsemenin nedenini anladılar: Yenge, "Bunlar var ya," dedi bir gün sesini biraz alçaltarak, " tıpkı dayınla ben gibi... Bıcır bıcır, bıcır bıcır... Bir araya geldiklerinde sohbetleri hiç bitmez. Ne konuşurlar, bilmem. Biz de öyle değil miydik? Kendimizi buluyorum onlarda. Eh diyorum, bizim gibi insanlar, yani böyle insanlar da var çok şükür..."

Kadının adı Selma, adamın Mestan. İncirliova'nın bir köyündenmişler. Yenge için paralanıyorlar. Yenge Selma'ya boncuk dizip dikmeyi öğretmiş. Tıpkı kendilerine olduğu gibi ona da yardım ediyor.

Selma ile Mestan kendisine "Doktor Hanım," deyip duruyorlar. Söylediklerini can kulağıyla dinliyorlar. Yengesi hasta olalı beri başında adeta nöbetteler. Selma bir süredir boncuk dizemiyor, dikemiyor. Buna karşın sıkıntı çektiklerini hiç belli etmiyorlar.

Eli boş gelmiyor ama bunu yetersiz buluyor. Çıkarıp birkaç kuruş verse, onur sorunu yaparlar mı? Aldığı izlenime göre, yaparlar!

Yenge kendine geldikçe mutlulukla gülümsüyor. Ölümü aklından bile geçirmediği belli. Öylesine güven duyuyor. Doktoru, bakıcıları başında...

Mestan'la Selma'nın odalarına çekildikleri bir anda, "Çok iyiler, değil mi?" diyor. "Ya, dünyada böyle insanlar da var..."

Gözlerindeki parıltıyı görüyor. İnanıyor ki, sevgisi ve inancı sayesinde bir süre daha yaşayacak.

Sonra bir gün...

O günü düşünmek istemiyor.

İki genç, odalarından çıkmışlar. Mestan kuşun yemini veriyor. Selma çiçekleri suluyor.

O gün geldiğinde ne yapacağını şimdi çok iyi biliyor.

Bu evde yine eskisi gibi çiçekler açacak, kuşlar ötecek.. Evi saran sevgi iklimi hep sürecek... Bu kesin.

İçinde serin rüzgârlar, gençleri izliyor.

Şeyhin Vuramadığı

Yorgun.

Anahtarı çevirirken bile yorgun.

Lodosun elinden kurtulup kendini eve atabildiği için mutlu olmalı oysa. Kuzeye doğru akan bulutların arasında arada bir görünen ayın iğreti gülümsemesi dışarıda kaldı. Rüzgârın uğultusu içinde, ayın huzur ve sükun anlamına gelen ışığı böyle bir gecede elbet kenara itilmiş olacaktı. Doğanın hoyrat yanı yerlere göklere egemendi.

"Mutlu yorgunluk," diye düşündü. "Dostlar, sanatseverler yalnız bırakmadılar. İçim aydınlandı. Ah Mine, sen de olacaktın..."

Kış uğultusunun arasında görünen güneş gibi aydınlıktı bugün.

Günlerdir çalışmış, sergiyi birkaç öğrencisinin yardımıyla ama daha çok kendi elleriyle hazırlamıştı. Yorgunluğu bundandı.

Büyükşehir Belediye Başkanı'nın kurdeleyi kesmesinden sonra galeriyi dolduran kalabalık... On beş yirmi dakika içinde adım atacak yer bile kalmaması... İnsanların içerde bunalıp kan ter içinde birbirine meram anlatmaya çalışmaları... O büyük kaynaşma havası... İçkilerini yudumlarken resimlere de göz atanların kendisine ulaşmakta güçlük çekmeleri... Kutlamalar, ayaküstü de olsa coşkuyla söylenmiş övgü sözleri... Aldatıcı parıltılardan çok içtenliğin yalınlığı... Asıl bunun için mutluydu.

Para pul ilişkilerine girmeyen, kalemi kiralık olmayan şair ve resim eleştirmeni Aykan Turaç, "Doğuş" tablosundan uzun süre gözlerini ayıramamış ve sonunda, "Dostum," demişti, " bu resim, yok oluşun nasıl var oluşa dönüştüğünü anlatıyor sanırım. Bu kunt karanlık, bu yanmakta olan evin çaresizliği, yalnızlığı ve karanlığın içinde göklere uzanan alevlerin arasından fırlayan şu filiz... İlginç olan, burada ince işçilikle nasıl düzeyli bir gerçekçi çizgi yakalanabileceğini göstermen."

Aykan Turaç, hafifçe aksayarak birden başka resimlere bakmak üzere ayrılmış; teşekkürü bile yarı yarıya ağzında kalmıştı...

Yazar dostlarından biri, şaraptan karışmış gözleri kıvılcımlanarak, "Senin resimlerinde renklere sinen bir acı var." dedi. "Yalnızlık dolu bir acı. Doğup büyüdüğün toprakların sende bıraktığı izlerden ötürü mü bütün bunlar?"

O an ayağının dibinde bitiveren Serap söze girince, içinde beliriveren geri dönüşü durduracaktı:

"Ay hocam, inanın müthişsiniz, müthiş! Ne bu resimler! Her biri birer şaheser! İnanın çok büyüksünüz. Sizin öğrenciniz, eh, hatta biraz daha yakınınız olmak ne büyük mutluluk..."

Serap'ın anımsatmak istediği üç beş yıl önceki dönemdi. Tıpkı bu tablolara yansımış daha önceki dönemler gibi. Ama o ara kesitin resmi hiçbir zaman yapılmayacaktı. Kendini saldığı, boşluklarda, gökyüzündeki deli bahar bulutları gibi gezindiği en zor dönemiydi o.

Mine'nin erken yaşta girdiği menopozun yarattığı iç depremi, ne yapsalar durduramıyorlardı. Her dakika ölümle karşı karşıya olduğunu, az sonra ölüvereceğini, gırtlağına dayanan yumruk gibi bir şeyle soluğunun kesilip tıkandığını sanan Mine'nin yangınlar içinde kalışı ve sırılsıklam tere batışı... Her gün biraz daha sinirli, alıngan ve kuşkucu oluşu... Atölyede çalışmaya dalıp her günkünden biraz daha geç eve gitse, dünyayı başına yıkışı... Çevresinde gördüğü kız öğrencilerin onun ağzına bakışlarını "hangisiyle yattığını" soracak kerte ileri giden yorumlarıyla kıskançlık fırtınalarına tutulması....

O sırada, en yalnız ve bunalımlı anlarında hep böyle dibinde bitiveren Serap'ın yeniden ortaya çıkışı. Serap eski öğrencilerinden. Yüksek ihtisas yapmak üzere fakülteye dönmüş. Teziyle ilgili danışması ve yardım istemesiyle başlamıştı her şey.

//Bir yandan öğrencilerinin resimlerini gözden geçirip tek tek değerlendirdiği ve onlara bir şeyler söylediği o an yanında beliriveren gölgeyi önce fark bile etmedi. O bir süre orda beklemiş olmalı ki, kıpırtılı halinden beklemekten usandığını ve söyleyeceğini söyleyip gitmek istediğini anladı.

-Buyrun, siz, bir şey mi istemiştiniz?

-Hocam, galiba tanımadınız. Ben Serap...

Elini uzatmasıyla Serap'ın onun boynuna sarılması bir oluyor. Saçları, yanaklarına, boynuna, kulaklarına değiyor. Bir de o koku... Küçücük bir nefes alıyor tekrar. O koku için bu. Öğrenciler bakıyorlar. Serap'ı ve 'Hoca'yı gözledikleri kesin. Sessizlikleri, gözlerinin dört açıldığının kanıtı.

Önce sanat tarihiyle ilgili sorular, sorunlar... Sonra, kuramla ilgili ödevlerde yardım konusu... Sonra...

Serap, ondan hep bir şeyler isteyen bir genç kadın ama sesinde, tavırlarında, duruşunda öyle bir yumuşaklık var ki; evde gördüğü sertlik yüzünden midir nedir, en çok bu onun aklını başından alıyor. Hele o bir çözüm ürettiğinde, "Harikasınız hocam, harikasınız," deyişi yok mu, içinden bir şeylerin ona doğru akmasına yetiyor.

Sonra o nisan günü... Güneş artık şakır şakır bir aydınlıkla ortalığı yıkamaya başlamış. Bahar sere serpe yayılıvermiş... Fakülteden çıkıp İnciraltı'na doğru yürüyorlar. Araba, otobüs, şu bu yok; yaya! Konuşa konuşa...

Konuştukça, Serap'ın bütün derdinin üniversitede kalmak olduğunu anlıyor ve bunu olağan buluyor. Hem akademisyen olmayı, hem sanatını sürdürmeyi kim istemez ki?

Bahçeler arasından İnciraltı'na dümdüz inen yolda giderlerken Serap,

-Hocam, diyor, gelip geçen bir sürü araba var. Şu ara yollara dalsak...

Baharın binbir rengini ve kokusunu kutsallaştırır gibi biteviye gelen o böcekler korosunun vınıltısı çıldırtıyor onu. Renklerin cümbüşü, o sesle kutsanıyor sanki.

Bahçeler arasında yürürlerken Serap koşup iki gelincik koparıyor. Birini ona uzatıyor.

Çiçeği verirken birden o coşkulu hali silinip gidiyor.

-Hocam, diyor, size bir şey söyleyeceğim ama bana kızmayacaksınız.

"Söyle," demiyor ama dercesine yüzüne bakıyor. Serap:

-Hocam, diyor, en neşeli anımızda bile gözlerinizin içinde kederin tortusunu görüyorum. Lütfen söyleyin, aldanıyor muyum? Yoksa bunun nedeni nedir? Bugün yaşadıklarımız mı, dünden kalanlar mı, dünle bugünün üst üste yığılması mı?

O an, Serap'ın zekâsını adeta yeniden keşfediyor. Bu soruları sormak için gözlem gücü gerek. Ne dese?

Susup uzaklara bakıyor. Yola devam ederek onu geçiştirmeye, sözü sessizliklerin ardına gizlemeye çalışıyor. Serap önüne geçiyor:

-Olmaz, diyor, beni yanıtlamanız gerek. Sizde bir şey var çünkü. Bu kadar acı tek başına çekilmez.

"Ne diyor bu kız?" diye düşünüyor. "Bu kadar mı kötü görünüyorum karşıdan? Yoksa bu kız mı çözümlemede benzersiz?"

Mandalin bahçeleri henüz tenha. Yolun hemen bitişiğinde bir bağ damı. Önünde bir kerevet.

-Yorulduk, diyor Serap, şurada biraz otursak mı?

-Oturalım, diyor ama onun her istediğini böyle baş eğerek kabul etmesini de içine sindiremiyor.

Bağ damının önündeki, ıslana kuruya kılıktan çıkmış kerevete oturuyorlar.

Kısa bir süre sonra Serap ayağa kalkıyor.

Teklifsizce süveterini, gömleğinin yakasını düzelten Serap'ın şefkatli elleri üstünde gezinirken inanılmaz derecede mutlu olduğunu duyumsuyor. "Ah," diye geçiriyor içinden, "biz erkekler koca bir ömrü anne özlemiyle geçiriyoruz."

Serap elleriyle yüzünü avuçluyor. Yanaklarından geriye doğru iterek,

-Gülün hocam, diyor, gülün. Size gülmek çok yakışıyor. Biz, öğrenciliğimiz boyunca size neden âşıktık sanıyorsunuz? Gülen yüzünüzden ve bal akan şu ağzınızdan ötürü. Bakın, şöyle gerdirince kırışıklarımız da kayboldu. Gençleştiniz. Yoo, yanlış anlamayın, siz zaten gençsiniz de... Ama ne olur öyle yüzünüzü kara bulutlar kaplamasın. Şu bahar günü gibi hep güneşli olmak yakışıyor size.

Serap'ın ellerini tutuyor. Onu kendine çekiyor.

-Genç değilim ama, diyor, gerçekten genç hissediyorum kendimi. Hele şu an...

Dudakları öyle bir buluşuyor ki, kaynaşıp, birbirinin içinde adeta eriyorlar.//

Randevu vermemiş olsa kalkmayacak. yorgunluğunu atamamış. Yatakta dönenip duruyor. Hınzır çocuk, -yani oğlu Bedros- aramamış olsaydı eğer, belki de bir saat daha uyanmayabilirdi.

Bedros mahkemece verilen karar gereği yarın gelecek ya, sabah sabah bunun için arıyor. Nereye gelsinmiş? Eve mi, atölyeye mi?

Galeriye gelmesini söylüyor.

Çocuk, onun galeride hep meşgul olduğunu ve oradan çıkmak istemediğini bildiğinden mi nedir;

-Ama ben tiyatroya gitmek istiyorum, diyor.

-Merak etme, diyor ona, gideriz. İstediğin tiyatro olsun! Ben seni alırım.

Kulaklıktan, "Yihuuu!" diye bir ses geliyor ve telefon kapanıyor. Kalkıp tıraş oluyor ve giyiniyor. Saat on buçukta galeride olmak zorunda. Gazeteci kız gelecek ve konuşacaklar.

Saat dokuz buçuk olduğunda çalan telefonda gazeteci kız:

-Efendim, bir engeliniz yok; on buçukta galeride oluyoruz, değil mi? diyor.

Kızın sesindeki tınıdan onun incelikle görev bilincini nasıl buluşturduğunu görür gibi oluyor. "Yaman kız," diyor kendi kendine," çekirdek gibi..."

Galeriye vardığında onu kapıda buluyor. İçeri geçerlerken çay söylüyor.

Galerinin bir ucuna yerleştirilmiş masaya karşılıklı oturuyorlar. Genç sanat muhabiri:

-Efendim, diyor, ben biraz ders çalıştım... Serginin dün açılacağı belli olunca, hazırlıklarda bulundum. Sizin yaşamöykünüzün ayrıntılarına inmek istedim ama bu pek kolay olmadı. Çünkü kaynaklar ne yazık ki yeterli değil. Biliyorsunuz, resimleri sergi hazırlığı sırasında da, dünkü açılışta da görmüştüm. Bu sabah sizi aradığımda aslında ben buradaydım... Kimsecikler yokken tek tek bir kez daha baktım hepsine. Yaşamöykünüzle örtüşen ve sanırım bilmediğimiz yanlar var bu resimlerinizde...

Kızın yüzüne bakıyor. "Olamaz.. Şu dikkate bak! Bu kadar aptalın, eblehin, beceriksizin bulunduğu bir toplumda böylesine derinden kavrayarak 'bakmayı' bilen bu kız nereden çıktı sabah sabah?"

Kıza duyduğu hayranlığa karşın doğrudan açıklamalarda bulunmayı ve kendini ortaya yayıvermeyi uygun bulmuyor. Şu resimler, aslında her biri asla dönülemeyecek günlerin ve yerlerin izdüşümleri... Bunları kendine açmaktan bile yılgınlık ve ürküntü duymuyor mu? Yoksa onları yapmak için ellili yaşlarının gelmesini niye beklesin ki?

-Üç resimde de yangın izleri var örneğin, diye sürdürüyor kız. İki resimde ise birkaç ağacın bulunduğu aynı ovada olduğu anlaşılan ve bahar yeşilliği içindeki tarlalardan biri simsiyah. Neden? Yanmış mı? Başka bir resimde ise o tarlayı boydan boya kaplamış, sırt üstü uzanmış, ölmüş gibi duran bir insan gölgesi... Orada da tarla yanık mı ne? Külrengi. Oysa çevresi yemyeşil.... Bu resimlerde anlatmak istediğiniz nedir?

-Her resim bir şey anlatır, anlatmalıdır, diye ağır ağır konuşarak yanıtlıyor genç gazeteci bayanı.

Sözcükler usul usul dudaklarından dökülürken yıllar öncesini içi sıra tekrar yaşıyor.

En girmek istemediği o karanlıkta sakil, sersem, dağınık, korkularla ürpere ürpere yol alıyor.

-Benim çocukluğum Doğu Anadolu'da, dağların arasında çanak gibi duran G.

Ovası'nda geçti. Orada yaşadıklarımdan ömür boyu kaçtım. Bugüne dek hiçbir resmimde onları anlatmaya kalkışmadım. Yüreğim yetmiyordu çünkü. Onları tekrar yaşamak ve resmin başlangıcından sonuna dek her an yeniden ta oralardaki çocukluğa, o büyük acılara yolculuk yapmak kolay değildi.

-Peki, bu kez nasıl cesaret ettiniz?

-Nice kaçsam onlardan kurtulamayacağımı anladım. Artık yaşım da ilerledi....

-Yok canım, daha genç sayılırsınız...

-Gönül almak sizinki. Teşekkür ederim. İnsan yaşlandıkça dünyayla olan hesaplaşmasını tamamlamak istiyor. Alacaklı ya da borçlu gitmek istemiyor. Koca bir ömürden kalan onca iz var. Kimi izler, bedende damga gibi. Dağlanmış derideki iz...

Bu resim, bir olayın bende bıraktığı öyle bir izi taşıyor.

O sırada sergiyi gezmeye gelenler yanına yaklaşıyor. Gazeteci kızdan izin isteyip kalkıyor, onları karşılıyor. İçlerinde eski dostları var, öğretmen arkadaşları... Onlarla konuşurken aklı hep gazeteci genç kızın sorduklarında. Ona ne anlatacağını bilemiyor. Olayları ta baştan alıp kronolojik olarak mı anlatmalı? O zaman neyin, niçin ve nasıl olduğu daha mı iyi anlaşılır? Buna karar veremiyor. Hem şu gencecik insanın içini karartmaya değer mi? Başkası olsa acılarını özellikle ortaya döker ki, yankı yaratsın. Sorun, onları içinden atmaksa, resimle anlatmak yetmez mi; söze de mi dökmeli?

Yeni gelenler, yeni konuşmalar ve bir iki satış...

Kızın yanına döndüğünde, onun usanç içinde kıvrandığını ve yarım kalan röportaj için üzgün olduğunu görüyor.

-Sana söylemiştim, diyor, sergi anında röportaj zordur. Ya yarın sabahtan gel ya da soracaklarını yazıp ver. Ben de yazılı yanıt vereyim. Öyle daha kolay olur.

Kızın bu öneriye sevindiği belli. Hemen kâğıda kaleme sarılıyor. Elindeki bloknota birkaç soru yazıp uzatıyor.

-Sorularım bunlar, diyor. Aklıma gelen başka şeyler olursa yarın sözlü olarak sorarım. Şimdi gazeteye dönmem gerek. Geç kaldım.

Sahilevleri'nde, iki katlı bir evde oturuyor. Fakülteye yakın, doğayla iç içe, hele kışın adamakıllı tenha, poyrazla ve imbatla yıkanıp durduğu için havası temiz bir yer burası.

Alt katı atölye olarak kullanıyor. Üst kat balkonu, mandalina bahçelerinin boşluğundan denizi görüyor. Balkonun açılan geniş salon, mevsimlerle gelen bütün değişimleri gösteren konumuyla evin en gözde yeri.

Mutfak ile yatak odası arkada ve Çatalkaya'ya bakıyor. Çatalkaya'da bulut toplanmaya başladığında burada nem ve serinlik hissediliyor; sonra da yağmur adım adım yaklaşıp ortalığı sarıyor. Bugün de öyle oldu. Duraktan eve kadar koşarak geldiği halde ıslandı. Kurunması epey zaman aldı.

Serginin ilgiyle karşılanması, resimlerden birkaçının ilk iki günde satılması, kendini şımartması için yeterli nedendi. Böyle günlerde hep yaptığı gibi viskisi, ayvası ve kurukahvesi önündeydi. Viskiden aldığı yudumu damaklarında dolaştırdı. Bu kekreliği hep sevmişti. Çatalıyla aldığı ayva dilimini kurukahveye bandı. İki değişik tat ve iki değişik koku...

Eskiden beri en mutlu günlerinde hep canını sıkan aksamalar, terslikler olurdu. O, içinde bir yerlerde gizlice durur, olmadık yerde kendini anımsatırdı. Şimdi de, "Şu gazeteci kız..." diye aklına geliverince de rahatsız oldu. Kızcağız beklemiş beklemiş, röportajı yapamadan gitmek zorunda kalmıştı.

Kızın resimlerde o izleri yakalaması ilginçti. Yolun başındaki biri için değişik bir bakış gücü demekti bu. "Bakmasını biliyor," diye düşündü.

Genç kızın verdiği soruları okudu. Bazıları resim teknikleriyle ilgiliydi. Türk ve dünya resmine bakışını soran sorular da vardı. Ancak dönüp dolaşıp sözü getirdiği yer, "İzdüşümler" bölü-

mündeki resimlerdi. Alevlerin ortalığı sardığı yangın resminde incecik bir dal, bir filiz ötelere doğru savruluyordu. Bu ne anlatıyordu? Ovanın ortasından görünen dağ doruğu... Dorukta ışık. Güneş desen değil. Onun içinde belli belirsiz bir insan silueti. Resmin ön planında ovaya yakın, oraya bakan üç kişi. Bunlardan biri tüfeğini o ışığa doğrultmuş. Bu neyin sembolüymüş? Yoksa burada ressamın belirtmek istediği neymiş? Onun resimlerindeki tutum, "gizemci gerçekçilik" diye adlandırılabilir miymiş?

Doğrudan bilgisayarda yazmayı pek sevmiyor. Defteri önüne çekiyor. Kalemi alıyor. Kalemin sıcaklığı ve bütün sözcükleri sessizce akıtması onda büyülenmeye benzer bir duygu uyandırıyor:

G. Ovası, dört yanı dağlarla çevrili, çanak gibi bir çukurun geniş tabanını oluşturan, on sekiz köy ile iki mezrayı kapsayan, sulak, verimli ama dünyadan kopuk olduğu için içedönük yaşayan, unutulmuş bir yerdi.

Bu on sekiz köyden biri de bizim köyümüzdü: K. Kırk beş elli evlik köyde toplam üç yüz kadar insan yaşıyordu. Kerpiç duvarlı, toprak damlı evlerin bitişiğinde hayvanların kaldığı bölmeler, ot yığınları ve kış boyunca yanacak tezeklerden oluşan kalaklar vardı.

Ovada bazı tarlalara arpa, buğday ekiliyordu. Ancak ovanın büyük bölümü, yaz boyunca da yeşil kalıyordu. Buralar, gideri olmadığı için ortadaki gölün etkisindeydi. Kışın büyüyüp yayılan gölün suları yaz ortasına kadar ancak çekildiğinden, ovanın yarı yarıya bataklık olan ve otlarla kaplanan bölümünü işlemek, ekip biçmek mümkün değildi.

Sulak yerler çoğunlukla yoncalıktı. Göl kenarındaki çayırlar ise otlaktı. Otlaklar ve yaz boyunca birkaç kez biçilen yoncalıklar, on sekiz köy ile iki mezranın hayvanlarını besleyecek kışlık otu da veriyordu.

Yemyeşil bir ova. Sanki kocaman, yeşil bir göz... Etrafında dağlar. Göz çeperleri gibi. Hele kuzeydekiler, maviliklere doğru çılgınca, pençe salmışçasına hırçınca yükselmiş.

G. Ovasına güneydeki dağlardan kıvrılarak inen o ince yoldan ulaşılıyor. Bu dağlar daha uysal. Göğüsleri merhametli bir eğimle ovayı kucaklıyor.

K. köyüne üç dört kilometre uzaklıktaki G., buranın merkezi. Benim çocukluğumda bucaktı. Bir bucak müdürü vardı burada, bir de karakol.

G. aynı zamanda şeyhin, yani şeyhimizin köyüydü.

Şeyhimiz, benim aklımın erdiği ilk dönemlerde yoktu. Yıllar önce devlet onu ve ailesini Bursa'ya sürmüştü. Bursa'da da varsıl bir yaşam sürdükleri ve çocuklarını -ilk kez adını duyduğum- kolej denen okullarda okuttuklarını işitiyorduk. Şeyhin büyük oğlu orada yabancı dili öyle iyi kavramış ki, Dışişleri'ne girmiş. Gel zaman, git zaman yükselmiş ve elçi olmuş. Sürgün bir adamın elçi olan oğlu... İnsanın aklı almıyor. Bu elçinin annesi olacak kadın bir Ermeni'ymiş. O çatışmalar döneminde ortalıkta kalmış bir genç kızken şeyhin babası ona sahip çıkmış. Alıp saklamış. Sonra da oğluyla evlendirmiş. Garip şey, bizim, Müslümanlığı kimseye bırakmayan şeyhimizin elçi olan oğlu da babası gibi bir Hıristiyanla evlenmiş. Karısı İsviçreliymiş.

Babam, Şeyhi hiç sevmezdi. Bunu herkesin içinde açık açık söylemezdi ama bize yani kardeşimle bana, " O bir katildir," derdi. "Kalbinde bir gram merhamet yoktur. Keyf için adam öldürmüştür. Amcamın oğlu Cemşit'i öldürdüğü gibi... Yanında kâhyasıyla bir hizmetkârı; ava çıkmış. Şu kuzeydoğudaki doruğa yakın yerde bir kıpırtı görüyorlar. Aralarında belki beş yüz metre var. Av tüfeğini bırakıp atın terkisinde sarkan mavzerini alıyor Şeyh. Nişan alıyor ve tetiğe asılıyor. Kurşun bir ölüm ıslığı olup oradaki genç insanın pek yakınından geçiyor. Çocuk sayılacak yaştaki genç korku ile aşağıya doğru koşmaya başlıyor. Onlara yaklaşmak ve günahsız bir insan olduğunu göstermek herhalde niyeti. Bir kurşun daha gelince sağa sola zikzaklar çiziyor. Kâhya, "Sen kimin önünden kaçıyorsun?" diye yüksek sesle söyleniyor, şeyhi pohpohluyor. "Şeyhim vurur. Onun gibi nişancı var mıdır?" Üçüncü atışta amcamoğlu devriliyor. Kâfirdir bu adam. Şeyh meyh değil. Yasin, Kur'an hakkıyçün kâfirdir. Amcam ondan sonra buraları terk etmiş, Adana taraflarına inip gitmiştir ki; bir daha da yüzünü bu yana dönmemiştir. Bir tek satırlık mektup bile yazmamıştır, bir selam bile göndermemiştir."

"Bunun bir nedeni olmalı," diye çok düşünmüştüm o zamanlar. Babam bir keresinde, "Cemşit son zamanlarda G.'ya sık gider olmuştu. Bu olaydan sonra Şeyh'in kızına tutulduğu söylendi. Güya Şeyh onu bunun için cezalandırmıştı. Bir marabanın oğlu, Şeyhin, ağanın kızını alacak, ha!..

Babamın küt işaret parmağıyla gösterdiği doruğa gözüm iliştikçe düşünekalıyordum. Şeyh'e lanetler yağdırıp küfürler savuruyordum. Uzaklardaki bu adamın nasıl biri olduğunu anlamaya çalışıyordum. Devleti de en çok onu sürdüğü için seviyordum.

Babamın Şeyh'i sevmemesinin nedenlerinden biri de Devlet'e karşı açılan isyan bayrağının altına bütün aşiretini toplayıp baş kaldırmasıydı. Şeyhlerden şeyhlere, ağalardan ağalara uçan haberlerle başlayan bu isyanda, İngiliz'in parmağı olduğu artık kesinleşmiştir ama bunların amacını, onları kimlerin dürttüğünü zavallı halk nereden bilecek? "Allah'ın, Muhammed'in sancağı altında toplanmak" amacıyla yola çıkıldığını sanan halkın bir bölümü telef olur ya da mapus damlarına tıkılırken, dışarıda kalanlar, her gün daha da koyulaşan bir yoksullukla savaşacaklardır.

Şeyh'in, G. ve köylerinden topladığı bin beş yüz kişiyle ilçeye yürüyüşü, orayı çarçabuk ele geçirişi yandaşlarınca destan gibi anlatılırdı. Onlara göre büyük bir başarıdır ve bu devlete karşı kafa tutmaların gelmiş geçmiş en şanlı örneğidir.

Şeyh, orada kaymakamı ve belediye başkanını hemen alaşağı edip ikisinin yetkilerini üstlenmiştir. H. ilçesinin 'Ali kıran, baş keseni'dir artık. Kaymakam, belediye başkanı ve komutanı...

Şeyh'in o günlerini anlatan yandaşlarının ve hayranlarının gözlerindeki parıltı, bunun doğruluğuna yine onun başı için yemin ederken daha bir büyür: "Ser-i Şıh ....., eri valleh!"

Sonu hüsrandır ve biraz da gülünçtür ama oraya pek değinen olmaz.

Babam, geçmişten anılar, öyküler anlattığı keyifli zamanlarından birinde, kesik kesik gülerek şeyhin bu olayda yakalanışını dillendirmişti. Şeyh'in ilçeye el koyuşundan bir süre sonra ordu, bir alayla saldırıya geçmiş. Kasabayı kuşatma altına almış. Şeyh kapana kısıldığını anlayınca kaçacak delik aramaya başlamış. Askerler ilçeye girerken o can derdine düşüp adamlarını terk etmiş ve önce postaneye sığınmış. Oradan arkadaki bir eve atlayıp kadın kılığına girmiş. Kadın elbiseleri içinde kasabadan çıkmış. Bütün ilçe gün boyunca didik didik edilip de Şeyh ve en yakın adamları bulunamayınca takipteki alay dağlara yürümüş. Çok geçmeden Şeyh'in izini bulmuşlar. Çıkan çatışmada şeyhin sağ gözüne bir kurşun isabet etmiş. Gözü kör olmuş. -Babam, "Amcamoğlu Cemşid'e nişan alan gözü kör oldu," derdi.- Sonra yakalanmış. Bazıları gibi onu da

asacaklarmış ama çok yalvarıp yakarmış. Kandırıldığını söylemiş. Devlete bağlılık yemini etmiş. Epeyce hapis yattıktan sonra işte o sürgün yılları başlamış.

Şeyh, çıkarılan afla G.'ya döndüğünde zaten uzaktan uzağa kumanda ettiği bu topraklara bütün ağırlığıyla yeniden çökmüş. Üstüne üstlük, Demokrat Parti'den milletvekili de olmuş. Kendi aşireti ile dost aşiretlerin oyları kendiliğinden ona akmış.

Şeyh'in iki karısından biri ve çocuklarından ikisi Bursa'da kalmış. Oradaki yaşantıya o kadar alışmışlar ki, bu tarafa bakmamışlar bile.

Aklımın ermeye başladığı o dönemlerde babamın, her akşam radyo başına çöküşünü ve sesini fazla açmadan Yassıada yargılamalarını izlediğini anımsıyorum. Oradakilerin içinde Şeyh de var. Yargılama bitince Şeyh'in mahkûm oluşuna babam çok seviniyor. Bunu, kestiği biricik horozumuzun suyuyla yapılmış pirinç pilavı yiyerek kutluyoruz. Tabii, sevincimizi kimseye belli etmeyerek...

O sırada Toprak Tevzi Komisyonu kurulmuş; birkaç pilot ilde ağaların şeyhlerin sahiplendiği, yıllarca el koyduğu ve halkı oralarda boğaz tokluğuna çalıştırdığı maliyeye ait toprakları, topraksız köylülere ailedeki nüfusa göre dağıtıyor. Bize de geçinmemize yetecek kadar tarla ile çayır/otlak düşüyor. Mutlulukla koşuyoruz topraklarımıza. Herkes dünyaya yeniden gelmiş gibi. Kendi toprağıyla buluşmanın ürkek sevinci ortalığı sarıyor. Evet, ürkek bir sevinç bu; çünkü, bir gün sular tersine akarsa, şimdi çok sevinmiş olanlar ve sevincini açığa vurmuş olanlar şeyhler ve ağalar tarafından asla hoş görülmeyeceklerdir... Köylüler, bunun tedirginliğiyle sevinçlerini toprağa göme göme çalışmaktadırlar.

Yıllar aktıkça ve af söylentileri çıktıkça babam, radyoda "ajans haberleri"nı yeni den sıkıca izlemeye başlıyor. O günler geçinceye dek diken üstünde durur gibi bir hali var. "Ya Şeyh geri dönerse?" diyor. "Dönecek bunlar yine."

Şeyhin geri dönmesinden ben de korkuyorum. Onun kızına, torununa filan âşık olmaya niyetim yok ama sanki beni de öldürebilirmiş gibi geliyor.

Babam diyor ki: "Bu ovanın hepsi Şeyh'indi. Biz öyle biliyorduk. Hepimiz ona çalışıyorduk. Boğaz tokluğuna. Ova onun, tarla onun, otlak onun, ekilip biçilen onun, hayvanlar onun... İhtilale kadar, o burada

yokken de ona çalıştık. Sonra, bir kanun çıkardılar ve toprakları bize dağıttılar. Nüfusuna göre her aileye yirmi, otuz, kırk dönüm yer düştü. Kendi toprağımızı eker biçer olduk. Otlağımız var artık. Bak, ne güzel böyle. O kâfir, -Allah beni affetsin- dönüp gelirse, kimbilir neler olur..."

Babam sonunda haklı çıktı. Genel aflardan birinde mi, yoksa özel bir afla mı, neyse; Şeyh 'in Yassıada'da başlayan serüveni bitti.

O sırada on yaşında filan olmalıyım. Babam üzgün. "Sonunda oldu işte," deyip duruyor.

Şeyh'in G.'ya gelişinden bir hafta önce köylerde bir telaş başlıyor. Kıştan yeni çıkılmış. Son karlar orada burada benek benek.... Direnişleri boşuna. Ortalık hızla yeşilleniyor.

Herkesi bir temizlik telaşı alıyor. Evlerin içleri dışları şöyle böyle elden geçiriliyor ama özellikle çamaşırlar, su arklarının kenarında kurulan kazanlarda kaynatılıp yıkanıyor. Çoluk çocuk, köydeki herkes yıkanıyor. Derisi kirden katmerlenen çobanlar bile yıkanıyorlar, sanki kabuk ve renk değiştiriyorlar.

Babam, Şeyh'in aklın almayacağı kadar kurnaz bir adam olduğunu anlatmıştı: Yaşam koşulları yüzünden hayvanların barındığı yerlerde yaşayan bu insanların günlerce, haftalarca, hatta aylarca yıkanmadıkları her hallerinden belli ya; Şeyh köyleri dolaştığında bunları karşısına alıp cünup gezmekten utanıp utanmadıklarını sorarmış. Bu büyük ihmali kâfirlik sayan cümlelerle onlara hakaret edermiş. Biliciliğe kalkışıp kimilerine "Güne karşı, kuytu bir yerde, bir hayvanla cima etmişsin..." gibi yakıştırmalarda bulunur, o zavallılarda insan yüzüne çıkacak hal bırakmazmış. Cinsel sorunlarını başka türlü çözemeyenler ise Şeyh'in bunu nasıl bildiğini düşünüp onun kutsal gücünden ürküntüye kapılarak, gece yataklarında bile titrerlermiş.

İşte bu kez de, yıllar sonra aynı korku ortalığı sarmıştı... Dünyanın dışında bir yermiş gibi kendi halinde yaşayıp giden G. Ovası'nın on sekiz köyü ve iki mezrası Şeyh'ini yollara dizilip elini eteğini öperek karşılıyor.

Karşılamaya çıkmayan iki ev var. Biz ve amcamlar.

Şeyh ilk günlerini "Hoş geldin"e gelenlerin ve "geçmiş olsun" diyenlerin hoşamedilerini kabul ederek geçiriyor. Daha sonra köylerde başka bir hareketlilik başlıyor. İnanılmaz bir şey, devletin verdiği tapular ellerinde, köylüler Şeyh'in evine koşuyor.

"Şeyh'im vallah ben istememişimdir senin torpağını; devlet vermiştir. Allah şahit, o yerler hepi senindir... Buyur tapuyu..."

Maliye'nin olup da Şeyh'in sanılan, yıllarca hiçbir bedel ödemeksizin bütün gelirine Şeyh tarafından el konulan, Toprak Tevzi Komisyonu'nun köylülere verdiği bu yerler, ertesi günlerde yalnızca tapu masrafı Şeyh tarafından ödenerek bu kez gerçekten tapulu olarak ona dönüyor.

Babamın o günlerde nasıl kahrolduğunu çok iyi anımsıyorum.

Bizim K. köyünün bütün tapuları da iki ay içinde Şeyh'e geçmişti. Yalnız babamla amcam direniyorlardı.

Şeyh, gözdağıyla karışık haberler gönderiyordu:. "Haram toprak adama hayır getirmez. Başına türlü belalar gelir. Hem bu dünyada yanar, hem öbür dünyada. Yazık değil midir?"

Bizimkiler tehditlere aldırmıyorlardı. "Zaten eli bizim kanımızla kirlenmiştir. Varsın biraz daha kirlensin..." diyorlardı.

Amcam, ovanın su tutmayan verimli kısmındaki tarlasına arpa ekmişti. Sararan arpalar iyice kurumadan, kelleleri kırılıp kopacak hale gelmeden biçilmek ister. O da yaz başlarında bir sabah işe koyulmak için tarlasının yolunu tutmuş.

Amcam, o gün iki kurşunla orada yere serilmiş ve tarla ateşe verilmişti. Yemyeşil yoncalıkların arasındaki arpa tarlası, birkaç saat içinde kül olmuştu. Biz oraya vardığımızda, amcamın ölüsü simsiyah tarlanın ortasında kolları ve bacakları yanlara açık, yarı yanmış biçimde yatıyordu.

O gün tarlada onun yanında bulunan küçük oğlu Hasan, cinayet sırasında yandaki arkta hacetini gidermekte olduğu için tesadüfen kurtulmuştu. Önce çocuğun da öldürülüp bir kıyıya atıldığı sanıldı. Saatler süren aramalar sonunda, yandaki yonca tarlasının içinde, pustuğu yerde bulundu Hasan. Dili tutulmuştu. Sanık olarak gözaltına alınanlardan bir hizmetkârı gördüğünde çocuğun korkudan ne yapacağını bilemez hale gelmesi, katilin o adam olduğunu gösteriyordu ama bu 'hüküm' yalnız bizim vicdanımızda oluşuyordu. Gözaltına alınanlar ilk duruşmadan sonra salıverildiklerinde, işimizin ne denli zor olduğunu ben bile on bir yaşında bir çocuk olarak çoktan kavramıştım.

Babam, o günden sonra artık hiçbir yere silahsız gitmiyordu. Biz de tembihliydik. Olur olmaz yerlerde dolaşmayacaktık. Şeyh'in adamlarını

ya da yakınlarını görünce soluğu evde alacaktık...

Yaz bitmek üzereydi. Hasadın sonuna yaklaşır gibiydik. Göle yakın bir yonca tarlasını biçmiş, kuruyunca da köye taşıyıp yığmıştık. Belki bir el daha biçeriz diyerek, o gün geç vakte kadar yoncalığı da sulamıştık.

Yorgunluktan yürüyecek halimiz kalmamıştı. Onun için erkenden yatmıştık.

Babamın hep kirişte olan kulağı o gece için tümden tıkanmış olmalı ki, bir cayırtıyla uyandık.

Evimiz yanıyordu. Yığınlardaki otlar kapıların önüne taşınıp tutuşturulmuş olmalı ki; oturduğumuz evin, hayvanların bölmesinin kapıları alevler içindeydi.

Gecenin içinde kapana kısılmış fareler gibi çaresizdik. Babam bir o yana, bir bu yana koşuyordu. Kapılara döktüğümüz suların boşa gittiğini görünce babam bizi keçeye, kilime falan sararak alevlerin ötesine atacağını, dışarı düşer düşmez ateşten uzaklaşmaya çalışmamızı, eğer tutuşursak, ilerdeki arka koşup kendimizi suya atmamızı söyledi. Bir keçeyi alelacele ıslatıp beni ona sardı ve alevler içindeki kapıya koştuğu gibi beni savurdu.

Bir ışık topunun içinden geçtiğimi hayal meyal hatırlıyorum. Sonra nereye, nasıl düştüm, o keçeden nasıl sıyrıldım, kendimi arka nasıl attım ve saatlerce o arkta neden yattım; bilemiyorum. Kız kardeşimin sonunu orada, arkın içinde pusarken mi gördüm, yoksa hayal ederek mi zihnimde bir gerçekliğe dönüştürdüm; onu da bilemiyorum. Hâlâ gözümün önünde: Bir kilime sarılı söbe bir top alevlerin içinden atılıyor. Ama zavallı dışarıya değil de, ateşin en güçlü olduğu yere düşüyor. Birkaç saniye içinde o da alev topuna karışıyor. Kardeşim, kardeşim.. Üzüm gözlüm...

Duman ortalığı iyice sarmış olmalı ki annem ve babam içerden çıkamıyorlar.

Gecenin bir vaktinde, sönmeye yüz tutan alevlerin etrafında beliren karaltılar gittikçe çoğalıyor. Hep korktuğum, nedense kendilerine pek güvenmemek gerektiği konusunda kulağımın dolu olduğu jandarmalar dolaşıyor ortalıkta. Bir ara arktan elini yüzünü yıkayan bir jandarma öteye sesleniyor:

-Komutanım, burada bir çocuk var!

Bir parkayla beni sarıp sarmalamaları nafile. G.'daki karakola geldiğimde bile titremem durmuyor. Sabaha kadar titriyorum.

Çocuğu almayacak olsa arabasız gidecek. Otobüs beklemekten, onun saatine göre kendini ayarlamaktan hiç hoşlanmıyor ama Konak'ta, Alsancak'ta arabaya yer bulmak bir sorun.

Güzelyalı'daki apartmanın zilini çalar çalmaz kapının hızla çarptığını ve Bedros'un merdivendeki ayak seslerini işitiyor.

Bedros apartman kapısından çıkınca kollarına atılıyor. Onu tanımsız bir özlemle kucaklıyor. Başını göğsüne bastırıp kokluyor. Bedros dönüp annesine el sallıyor ve birden durgunlaşıyor. Neden sonra, yolda:

-Baba, diyor, annem de sergiyi gezmiş. Biliyor musun?

Buna şaşırıyor ama çocuğa hiçbir şey demeden onun başını okşuyor. Bir süre yol alıyorlar. Aklı orda: "Yine kendisinin resmini yapıp yapmadığımı araştırmak için gelmiştir," diyecek oluyor; vazgeçiyor.

-Resimleri beğenmiş mi bari? diyor.

Bedros dalgın. Bedros oradan çoktan kopmuş. Dediklerini duymuyor.

Vali Konağı'nın oralara vardıklarında soruyu yeni işitmiş gibi:

-"Gizli kutusunu açmış baban," dedi, diyor. Sence ne demek istedi?

Mine'ye hak veriyor.

Onca yıl kendi dünyasına kilitli kaldıktan ve yaşam kırgınlığını aşk kırgınlıklarıyla beslediği yıllardan sonra Mine'ye düpedüz tutulmasında onun benzersiz güzelliğinin payı büyük. İri yeşil gözleri, "saman sarısı" saçları, yüzünün ortasına başlı başına bir güzellik olarak oturmuş biçimli burnunun altındaki kusursuz ağzı, dudakları, çenesi ve bir eskiçağ tanrıçasının boynunu andıran ince, uzun boynu...

Ne çok resmini yapmıştır! Arkadaşları ,"Mine ressamı" diye az mı dalga geçmişlerdir?

Tutkuyla, taparcasına sevdiği bir insandan, insan nasıl, neden ayrılır? Aşkın nerede bittiği ve insanı nasıl bir yadsımaya savurduğu belli olmuyor ki!

Mine'ye hak veriyor: Çünkü, çocukluğunu ona pek fazla anlatmadı. Ne zaman sorsa, geçiştirdi. Mine de üstelemedi. Yarasını kanatmak istemediği belliydi.

Erken menopozla gelen yıkım olmasa, şu anda birlikte olacakları kesindi. Bu yüzden kendini suçluyordu. "Biraz daha beklemeliydim," diyordu zaman zaman. İki yıllık şu ayrılık döneminde kadınlardan uzak duruşunda yine Mine'ye olan tutkusunun payı vardı. Kime dokunsa, o olsun, öyle baksın, öyle öpsün; eskiden olduğu gibi usul, uysal ve kokusunu derinden salarak sokulsun istiyordu. Kadın inceliğinin ötesine geçen hiçbir şeye tahammül edemiyordu.

Öyle bir kadın, durmaksızın saldıran, insanı cendereye sokmaktan ve göz altında tutmaktan başka hiçbir şey düşünmeyen hırçın ve baskın bir cadıya nasıl dönüşmüştü? Kıskançlık nöbetlerinde, apartmanda karşı dairede oturan yaşlı kadından bile onu kıskanması gibi çıldırtıcı şeyler yaşamışlardı.

Bir yıl, iki yıl susarak, hep alttan alarak geçiştirmişti; yalnız, Mine elinde bıçakla karşısına dikildiğinde, uyanıp odasının kapı aralığından onları izleyen Bedros'un korku dolu bakışlarını gördüğünde, daha çok çocuğun ruh sağlığı için ayrılmaya karar vermişti.

Şu sıralar Mine iyiydi artık.

Son aylarda kendisinde hissetmeye başladığı değişiklikten sonra ona hak vermeye başlamıştı. Kimbilir, belki sık sık geçmişe dönüşünde, ta çocukluğuna inip kendini gözden geçirişinde yeni durumunun da payı vardı. Yaşadığının andropoz olmadığını kestirmesine karşın artık günden güne güçten düştüğünün farkındaydı. Dayanılmaz istek nöbetlerinin arası gittikçe uzuyordu. Bu bitiş duygusu, andropozun kendisi değildi ama ayak sesiydi.

Bunları düşünürken çoktan Konak'a gelmişler, biletlerini alıp fuayeye geçmişlerdi. Beynin iki işi birden götürmesi hep hoşuna

giderdi ama "otomatiğe takılı" olan yanda bir şey kalmıyordu.

Oyuncu resimlerinin bulunduğu camekânın önünde Bedros'un oyuna ve oyunculara dair sorularını yanıtlarken hâlâ dalgındı. Onu üstünkörü yanıtladığının farkındaydı; fakat kendini bir türlü iç hesaplaşmasından sıyıramıyordu.

Sahnede "Mavi Masal" adlı bir oyun vardı. Balıklar, suyun dibinde, yukardaki insanların sürekli bir şeyler atıp kirlettikleri denizde yaşama savaşı veriyorlardı. Avlanma tehlikesi ise hep vardı. Dikkatinin kaybolmadığı anlarda severek izlediği oyundan çıktıklarında yeniden oyuncuların resimlerine baktılar. O anda Bedros:

-Baba, dedi, ben polis olacağım!

-Anlamadım, dedi, o da nereden çıktı?

-Polis olacağım, diye yineledi Bedros, denizin kenarında bekleyeceğim. Kimseye çöp attırmayacağım.

Güldü. Bedros'un başını koluyla kavrayıp kendine çekti.

-Aferin, dedi, sen büyüyünceye kadar belki "Çevre Polisi Örgütü" de kurulur.

Bedros'un bu kadar etkilenmesini oyunun başarısına verdi. Oysa kendisi yarı yarıya salonun dışında kalmışçasına pek çok bölümde sahneden kopmuştu. Çocuğun tiyatro ve sinema tutkusunu biliyordu. Onu mutlu etmiş olmak ve sarışın, güzel başını, güzel duygu ve düşüncelerle taçlandırmak ne kadar hoştu!

Öğle olmuştu. Zaman geçirmeden galeride olmalıydı. Bedros için orada da avutucu, zaman geçirici bir şeyler düşünmeliydi.

Galerinin kapısından girerken dalgın. Gece yazdıklarını düşünüyor. Yazarken yıllar öncesini bir çırpıda bütün ürküntüsüyle yeniden yaşadığını... Ayın Çatalkaya'nın tepesinde mum gibi yandığı İzmir'ın hülya dolu bu gecesinde oraları, geçmişi yeniden yaşamak!... Yıllardır hep kaçtığı bu değil miydi? Resimlerle; derken yazarak da o günleri anlatmasını son zamanlarda durmaksızın kendisiyle hesaplaşmasına yoruyor.

Gazeteci kız bu kez teyp de getirmişti. İşi kısa zamanda bitirmenin bir yoluydu bu. Yoksa, not almakla başa çıkamıyordu. Hele araya giren kopukluklar, röportajın savrulup gitmesine neden oluyordu.

O sergiye gelip gidenlerle konuşurken gazeteci kız akşam yazdıklarını okumuştu. Alı al, moru mor yanına koştu:

-Müthiş bir yaşamınız var! dedi. Bir film bu! Hazır, yazılmış bir senaryo!

-Hatta oynanmış ve bitmiş, çok gerilerde kalmış bir film...

-Peki sonra? Ömrünüzün geri kalan kısmını da yazsanız... Bu yazdığınızı aralara sorular serpiştirerek bütünüyle koymaya çalışacağım. Resimlerle ilişkilendirerek... Size bu bağlantılar için ek sorularım da olabilir. Tam sayfa bir röportaj... Biraz daha açarsak, belki birkaç gün süren bir yazı dizisi olarak da yayımlayabilirler. Çok heyecanlıyım. Mesleğimi yeniden seviyorum sayenizde...

O arada Bedros ayaklarına dolanıyor. Yandaki küçücük çocuk parkını gösteriyor. Orada biraz oynayabilir miymiş? "Dikkatli ol, tehlikeli hareket yapma," diyerek ona izin veriyor. Aslında onunla gitmek istiyor; böyle çocuğu başından savdığı düşüncesinden rahatsızlık duyuyor.

Gazeteci kız:

-Karakol komutanı sizi alıp karakola getirdi... Sonra ne oldu, neler oldu da bu günlere geldiniz? Yani sonrası... Anlatır mısınız?

Sergi broşüründeki yaşamöyküsünü gösteriyor. "Onlar burada var," diyecek oluyor ama kız cin gibi; "filmin sonunu" soruyor.

-Peki, diyor, kısaca anlatayım: Bir gün boyunca karakolda kaldım. Üstün başım yarı yarıya yanıktı, giysilerim kavrulmuştu. Beni gizlice karakolun bahçesindeki lojmanına götürdü. Karısına yıkattı. Annemden başka birinin yanında ilk kez çırılçıplak kaldığım için çok utandım. Kendi çocuğunun giysilerini giydirdi bana... Neyse, uzun hikâye... Sonra jandarma jipiyle, kaçırır gibi, yine kimseye göstermeden ilçe merkezine götürdüler. Orada geçen birkaç günün ve uzun, meşakkatli bir yolculuğun ardından

Erciş Yatılı Bölge Okulu... Daha sonra Erciş Öğretmen Okulu, Gazi Eğitim Enstitüsü Sonunda kendimi öğretmen olarak buldum. Devletin uzanan eli beni kurtardı diyebilirim. Halkın ekmeğiyle büyüdüm. Onun için kendimi hep halka karşı borçlu hissederim. Kötümser zamanlarım dışında kendimi çok şanslı bulurum. Az şey mi, şeyhin vuramadığı, yok edemediği bir adam olmak?..

-İyi ki vuramamış, iyi ki yakamamış sizi, dedi genç gazeteci kız. Yoksa bu şaheserlerin hiçbiri olmayacaktı.

Röportajı yoluna koymuş olmanın keyfine, çok ilginç ve "büyük bir olay" yakalamanın sevinci eklendiğinden içi içine sığmıyordu genç gazetecinin.

Resimlerine, özellikle de G. Ovası'nı, çocukluğunu konu edindiği resimlerine bir bir yeniden baktı. Sorduğu yeni sorularla kafasındakileri yerli yerine oturttu.

Teşekkür edip vedalaşırken,

-Sizdeki gizi çözen ilk kişi bensem, ne mutlu bana, dedi ve çıkıp gitti.

Onun kapıdaki görüntüsü henüz silinmemişken Serap gözüktü. Hızlı adımlarla yanına geldi. Coşkuyla ona sarıldı.

-Hocam merhaba! dedi. Nasılsınız?

Sarılışında özlemişlik vardı ve o an galeride resimlere bakmakta olanların da dikkatini çekecek kadar "samimi" ve "sokulgan"dı.

Galerinin bir ucuna konmuş masa çevresindeki sandalyelere oturdular. Listeye şöyle bir baktı. O sabah üç resim birden satılmıştı. G. Ovası'nın ve yangının izdüşümleri demek olan üç resim. Bir an onlardan hiç kopmak istemediğini düşündü. Birileri çıkıp ömrünün acısını satın mı almak istiyorlardı? O gazeteci kız olmasındı? Kaç yaşında bir insan ki daha? Evine tablolar alacak kadar parası pulu olsa bir gazetenin en itilip kakılan bölümü demek olan sanat servisinde muhabirlik yapar mı? Serap uzanıp listeye bakınca "Satıldı" notlarını görüyor.

-Ay ne güzel! diyor. Hocam, yeni bir sergide, bu kadar satış... Harika!...

Listeyi çekmeceye koyarken, bunu Serap'ın görmesinden utanıyor. Özellikle göstermiş gibi...

İyi de, bu üç resim?...

Bedros, ter içinde kalmış çıkıp geliyor. Serap onu kucaklıyor. Yanağını öpüyor. Çocuğun yanağına bulaşan ruju elinin tersiyle siliyor. Bedros tepkili. Kollarıyla onu itiyor.

-Her tarafın parfüm, diyor. Üstüm kokunca sonra annem kızıyor.

Serap neye uğradığını şaşırıyor. Bedros'un dudaklarından gayet doğal biçimde akıveren sözcüklerin altında, çocuğunun babasını hâlâ kıskanan, eve döndüğünde onun üzerinde kadın kokuları, kadın izleri arayan bir anne olduğunu kavrıyor.

Bedros gittikçe huysuzlanıyor. "Hadi gidelim," demeye başlıyor. Serap, hiçbir zaman yitirmediği umuduyla yanında yine. Belli ki, gelmek istiyor. Eskiden olsa, belki bir kıyıda balık ve şarapla öteden beriden konuşup söyleşebilirlerdi; muzipliği tutar, onu güldürebilirdi. Altı ayı aşkın bir zamandır bu ilişkiden uzak durmasının nedenini sanki o anda kavradı: Serap'ın son gelişindeki sevişmelerinde dinmeyen kösnüsü, kendisinin ise isteksizliği, zorakiliği... Asıl o gece yaşlılığın neleri eksilttiğini fark etmiş ve kendisinden çok genç bu insanla nereye kadar yürüyebileceğini düşünmüştü.

Çatalkaya üstlerinden ötelere doğru kaybolup giden ay, akan zamanın, çılgıncaymış gibi gelen sevişmenin uzunluğunu gösteriyordu ama nedense bu sevişme sırasında bunaldığı, usandığı, bir an önce bitsin istediği dakikalar olmuştu. Hem, gözlerini kapadığında, bütün varlığıyla birleşmek istediğinde ille de Mine'nin düşüne sarılması yok muydu; haram gövdelerde gezinmenin yaban ve hırsızlama tadından onu uzaklaştırıyor ve eski aşkını hâlâ özleyerek aradığını, onunla yaşadıklarının ve yaşayacak olduklarının hâlâ bitmediğini gösteriyordu.

Bedros'un olur olmaz her şeyi kurcalaması, iyice sıkıldığının belirtisiydi. Gitmek için vakit henüz erkendi ama ayrılmak zorundaydı. Üst kata, galeri sahibinin odasına çıktı.

Satışlar iyi gittiği ve sergi basında yankı bulduğu için olsa gerek, adamın yüzü gülüyordu. Çekmeceden çıkardığı zarfı kendisine uzatırken,

-Satılan üç resmin parası, dedi.

Zarfı alıp iç cebine koyarken,

-Kimler aldı onları? diye sordu.

-Hepsini aynı kişi aldı, dedi galeri sahibi.

Bu bilgi onu daha çok şaşırttı.

-Aynı kişi mi? Hayret! Kimmiş peki?

-Adını söylemedi.

-Biliyorsun, ben resimlerimin nereye gittiğini bilmek isterim. Bu çok önemli. Hepsinin kaydını tutuyorum. Teslim ederken lütfen açık ad ve adresini alın; bu her kim ise...

Galeri sahibi "olur" der gibi usulca başını indirirken gülümsedi.

Galeriden çıktıklarında Serap'a dönüp,

-Bedros'u eve bırakacağım, dedi, malum...

Serap'ın yüzündeki bozgunu Bedros da fark ediyor.

Bu noktada ikiyüzlü davrandığını düşünüyor. Serap'ın bakışlarındaki kırılmanın, yüzündeki gölgelenmenin nedeni, böyle kaba saba, en azından incelikten yoksun bir biçimde "ekilmek" istenmesi. "Yakıştı mı benim gibi bir adama?"

Can sıkıntısı yol boyunca sürüyor. Hatta eve vardığında bile.

Serginin kapanışından birkaç gün sonra yine galerideydi. Durum değerlendirmesi ve "hesap kesme"

Galeri sahibi, sükuneti kişiliğinin en belirgin yanı kılmış bu "müstesna" insan, memnun görünüyordu. Aralarındaki hesap kitap işi bitince, kısa süren bir suskunluğun ardından gözlerinin içine baktı. Aklından geçeni bilircesine:

-Sen sormadan ben söyleyeyim, dedi. Sözümü hep tutarım, bilirsin. O üç resmi alanın kim olduğunu sana söylemeyecektim... Seninle konuştuğumuz o günden beri bunu ölçüp biçtim

ve ilk kez bir sözümü tutmamaya karar verdim. Çünkü bu gizlilik, bazı şeylerin aynen sürüp gitmesine neden olabilir ve güzel gelişmeleri önleyebilir diye düşündüm.

-Ne gibi gelişmeler olabilir ki? Resim alan biri... Çok mu önemli bir insan?

-Senin için, evet...

Bedros'un, "Annem sergiyi gezmiş," dediğini anımsadı. Zihninde o şimşek çaktı:

-Mine!

-İyi, dedi galeri sahibi. İncili Çavuş'un padişaha atının öldüğünü söylememiş olmasına benzer bir şey oldu. Ben sözümü tutmuş oldum ve sana söylemedim. Kendin buldun...

"Mine, ah Mine!" diye geçirdi içinden.

Galeri sahibi:

-Dostum, dedi, Mine seni gerçekten seviyor. Yangın tablosunun önünde ağlarken buldum o gün onu. "Çocukluğu yok..." dedi. "Şimdi de çok yalnız olmalı ki, anmaktan çekindiği o günlere dönmüş."

Uzaklaştırıcı sessizliklerin aksine ikisini yaklaştıran bir susku gelip aralarına oturdu. Dostu, "Gerisini sen anla ve değerlendir," dercesine boynunu büktü, başını salladı.

Ona hiçbir şey söylemedi. Ağlama isteğini bastırmak için dudağını ısırdı. Teşekkür sözcüklerinde bile zorlandı.

Dışarıda çok güzel bir bahar günü vardı. Güneş, bu berrak havada ortalığı yalap yalap aydınlatıyordu. "Tuhaf şey, içim de böyle aydınlık," diye düşündü. "Belki yıllardan beri ilk defa..."

HÜSEYİN YURTTAŞ

Buğulu Camların Ardı*

Öykü

Buğulu Camların Ardı, farklı duyarlıkların, sevinçle hüzün arasındaki gelgitlerin, cinsel arayışlarla psikolojik savruluşların yansımalarıyla yüklü öykülerden oluşan bir kitap.

Kuytularda kalmış, gözlerden ırak yaşamlardan ayrıntılar barındıran, değişik dünyalara uzanan ve Hüseyin Yurttaş'ın, Türkçenin aydınlığını her satırda duyumsatan akıcı anlatımı ile zenginleşmiş öyküler, merakla okunacak bir birikimi getiriyor bize.

ISBN 978-975-570-333-6

KİTAP
9.00 YTL